

התפתחות התנועה וחלקי בה.

ברור חיל, 12-03-2009

דבר צמיר

מבוא.

הזיכרון האנושי, הכלוי המופלא הזה שבתהליכיים אסוציאטיביים, מעביר אותנו משכבותיו העכשוויות, לעמוקות יותר ויוטר, שנראים כמעט לזמן הקדם האישית של עצם הקיימים. חדרה לעבר הקולקטיבי, המשותף, יש בו תרומה של עידוד על שנות של ידידות וקירבה, אבל יש בו הקושי, אין ארכיוון לעממת בו, נושאים, שמות ותאריכים - והאפשרות לעמוד את הזיכרון, רב תחבולות לרוב, מול דבר כתוב, שיטתי, ומדויק.

אני זכר, פגישות ודינונים שראיתי בהם או צמתי דרכיהם, ובפרשפטייה של זמן הספיקות וההתלבטוויות מהיבטים דיוונים מחודשים.

הכתיבה של רבים מן החברים שעוד לא קראתי, יתאמתו, ויתקנו, ויבחרו או דוקא יעדמו בסימן שאלה, דברים שאני אמור לכתוב.

חברים חשובים שבשביעיתם תרמו משמעותית בדרך חיננו, מתלבטים בשאלות לגיטימיות, על עצם חשיבות יצירתנו, מול הקשיים הגדולים בהם עומדים היום גם המדינה וגם היהדות.

ואני ממליץ להסתכל על העבר בעיניהם של היום, החוכמה האנושית לא תרמה לנו אז את הכלים להסתכל על העתיד, כמו שאיני מציע להסתכל על הוות עם התפיסות שלנו דאז.

חינו כדור הראשון שעמד מול גודל האסון, ראיינו כחוותנו לעוזר להציל את שairyת הפליטה, שرك בפלסチינה דאז אפשר היה לעשות זאת, והתמודדנו עם ראשית התקומה של העם, בלי לדעת מראש את גודל המעשה וגם את מחיר הקורבן.

לא ידנו מי היו השותפים העתידיים לבניית הארץ, ופעמים חז שנעמדו מול שכנו במלחמות התשה רב-דורית.

במרכז כתיבתי אני אomid את המשבר הרוחני והנפשי שחרץ את קיומי כנער ברזילאי, בריצה מתורפת בדרך להתבולות.

לא כולם, באו אל הצעינות המגשימה עם מטען נפשי כזה, אבל לפि מהותו של הספר זהה, כל אחד כותב את ריאתו שלו של המציאות שהביא אותנו אל היצירה המשותפת; התנוועה החלוצית המגשימה של ברזיל.

עם גמר המלחמה העולם השנייה, כשהגיעו הידיעות הראשונות ^{לעוזר} השואה באירופה, מצאתי את עצמי נתון בתחום בalty מודיע ועמוק של התבוללות, בחברה ותרבות הברזילאית. ההבנה של הסתירה המהותית בין שני המצבים הרוחניים הפילה אותי למשבר רוחני ונפשי עמוק, שהניע בתוכי תהליך של חיפוש אל תוך תוכה של הנפש, והניע חיפושים אינטלקטואליים, לא רק במקורות של השורשים המשפחתיים, אלא גם בניסיון להבין את מהותה של יהדותי, מהותה של השואה וגורמיה, ולאן מובילות דרכיה של היהדות אחורי אירוע בעל אופי קטליזמי. לא למדתי בבית ספר יהודי בפולין, רק כسنة ב"חדר", ניסיון שטחי קצר של לימודים של אידיש בברזיל, שכשל.

הלימוד אינטנסיבי של פורטוגזית, המזונן להשתחרר במהירות מן הדמות הנלווה של ילד מהגר, עלה בשכיחה של האידיש של ה"חדר" והפולנית. מדריך רוחני לא היה בנמצא, ואני בספק שבמצבי הרוחני והאינטלקטואלי דאז, הייתי מוכן לו. בקהילה היהודית לא גדולה כ森 פאולו, לא הייתה בנמצא ספרייה על הנושאים שהעסיקו אותו, בשפות שידעתן לקרוא אז.

בחיפושים האלה ובתחווה פנימית שדרכי ועתידי דורשים תשבות ראיות, התחלתי במסע, בלי שיהיה לי מושג על אורך הזמן ולאן זה יוביל אותו בסוף הדרך.

מכשול מוסרי הקשה על חירות החיפוש, הייתה דרישתו של אבי, שאלמד רפואי, וכוננותו להמשיך ולשאת במעסاه הכספי הכבד שאמורה להכביר על העול המשפחה. חודשים רבים החלפתו אותו בעבודתו כאשר חלה, ויכולתי להעיר את גודל הקורבן שהוא מוכן להקריב. ^{לעוזר}

קול גורמי של חוסר וודאות עמדו לעיני כשיצאתי לדרך, וסימני השאלה הם המוביילים אותה.

מקורות המשפחה בפולין.

משפחהנו מקורה בפולין, והתפיסה בכל מהווים לובלין.

אני נולדתי בחלם ב-1927 בبيתו של סבי, זאב גולדמן אב אימי. בהיותי בן שנתיים נסעה אבי לבזיל להחלה פרנסיה, אמא ואני המשכנו להיות עם סבא עד מותו 1933, וזו נסענו אל אבי לבזיל. אחות אמי גרה בלובלין, איה היה בחווה מרוחחת בקרבת זמושץ, וסבי אהרון צימרינג אב אבי, חי עם משפחתו הגדולה בעיר הקטנה פיווק.

חייתי בחלם אבל מסיבות שונות, שבאותו הזמן לא הבינותי, נסעתי במשך השנה לביקורים תכופים לבקר את הקרובים השונים, תלוי ^{בזמן} באונגה השנה ובמועד החגים היהודיים, ביקרתי בבית הדודים פעמיים בשנה, ובבית הסבא אהרון בחגים הגדולים.

דודתי אחות אמי, היה כמשפחה עירונית במרכזה של לובלין, ולפי ההופעה החיצונית שלהם ושל הדירה עשו רושם שלמשפחה מבוססת.

את אשר שמעתי משיחות שלא נועדו לאוזני, החלק הארי של עשרם מקורו בנדוניה של סבא. בביתם ביליתי חופשות קצרות, לא היו להם ילדים, וקשה היה להעסיק אותן.

אח של אמי היה בחווה גדולה ומפותחת באזור זמושץ', בדרך של המחוות לובלין, שם ביליתי חופשות רבות גם בקייז' וגם בחורף עם בני דודים מעט מבוגרים ממנו. לפי שהבנתי גם הרכוש הרבה הגיע מיסבי.

אנו בחלם גרנו די בדוחק, בשנים וחצי חדרים עמוסים ברהיטים משובחים, שהשתינו לעידן אחר.

הדירה שלנו הייתה חלק מבית גדול, שחדורי נחלקו והוא מושכרים למשפחות רבות של אנשים, קשיי יום.

סבי היה לפני המלחמה איש עמיד, בעל אדמות וחוכר גדול של יערות. בסיום המלחמה רוסית- פולנית וחלוקת מחדש של פולין, רוב רכושו נשאר מעבר לנهر בווג במדינות העצמאיות החדשנות אוקראינה ובלארוס.

כל הנדוניות, נתנו זמן אחר, ולסבא נותר הבית הגדול שחולק לחדרים או דירות קטנות להשכרה, מהם ומעט מכמה נכסים שנותרו לו בחלאם, חיננו שלושתנו.

סבא הילך לבוש כאיש דתי מודרני, עם כיפה שחורה, ולבוש בקפotta קצרה, והתפלל כל התפילות בבית ולא הילך לבית הכנסת. בבית אכלנו כשר, והוא דאג שאלך ל"חדר", כאשר התחלתי ללכת לבית הספר הפולני.

הבנתי מאוחר יותר שלפני המשבר שגרם לו לאבד כל נכסיו, הילך סבא בסדיroot לבית הכנסת, שלו הוא טרם בנדיroot, וכמנาง במרקמים כאלה, נשמר לו כסא על שמו.

המשבר שינה את חייו, הוא לא יכול לתרום יותר ואז חדל מלילכת להתפלל בבית הכנסת. לא הייתה בגיל להבין את כל האימפליקציות של המצב אבל השתייתו אותו בביקורים המשפחתיים. משפחתי אבי היה בפיוסק, עיר כפרית לא גדולה. סבי אהרון צימרינג, סבתי אסתר ועוד ארבעה דודות צעירות, ודוד שהיה כבר אז חלוין בית"ר, שהגשים בעלייתו לחיפה.

סבי התפרנס ממサー עם האיכרים בסביבה, והם היו בצדנויות מרובה. אליהם באתי תמיד לקרהת החגים הגדולים, בראש השנה ועם כיפור, בפסח ובשבועות. הבית מלא בנות צעירות היה מלא חיים. הייתה מתΚבל בשמה ובביטוי באידיש עסיסית "דער קלינגען שיגיצ איז שוין געקומען". הבנתי מדוע אני "גוי קטן": סבי אהרון היה הסיד מובהק של הרבה "הרבי טוורסקי מטריסק", עיריה שאחרי המלחמה עם רוסיה עברה לאוקראינה, וסבי למרות הקשיים, היה נהג לבנות בחצר רבו. כל הכרעה חשובה במשפחה הייתה מתΚבלת בהתייעצות עם הרבע, כמו נסייתי של אבי לברזיל או בעלייתו של דודי ארצה, וכך גם רוב הבעיות שהתרידו את המשפחה.

בALTHOBIM מגןץ של אבי, מצאתי שהטריסקר רב, היה מעורב ביחסי שתי המשפחות, גולדמן וצימרינג, בבעיות שהתעוררו בסדרי נשואים, שנtagלו מיד עם הגשמתם.

פסקתו של הרבי, לא השירה לאבי אופציה אלא לחפש בברזיל מזור לפרטונה ולצרפת, המשבר של סבי לא הבטיחה את קיומם המשפחה החדשה. נולדתי מיד אחרי החתונה.

המשבר יצר מציאות משפחתית מורכבת, מאז זכרוני המוקדם, שתי המשפחות לא נפגשו מאז, ואני בvikoris לחייב ישראל, נותרתי הקשר היהודי בין שני חלקי משפחתি.

סבא צימרינג נהיל בית דתי- חרדי, ושם נראהתי ממש כמו שיגיצ, לא ידעתי את תפילות וגם לא את רוב המנהגים הנהוגים בחגיהם.

אבל החיים המשמשים היוichi עם הסבא גולדמן. סבי זאב, היה הדמות המרכזית בחיי. הוא היה סבא, אבא- אביה היה כבר בברזיל- ואמה, -שהייתה חוליה כל חייה ולא הבריאה ממש עד יום פטירתה-

הוא לימד אותו לקרוא ולכתוב גם אידיש וגם פולנית. דאג שאגיע מוקדם לבית הספר הפולני וגם ל"חדר".

בילינו שעות רבות ביחד. והוא טרח לענות על שאלותי האינסופיות שנהי חלק מן המטען שנשאתי כל חי.

כשבגרתיה לא פעם, כאשר העסיקה אותו בעיה מורכבת- ולאה היו אינסופיות- הסתכלתי מאחוריו כתפי השמאלית לראות אם הסבא ישנו. תמנתו הגדולה תלויה על הקיר חדר העבודה שלי, כל שנה חי בארץ.

סבי נפטר 1933, במנגיים של אז לא נתנו לי לראותו ולהיפרד ממנו, גם לא לללוות אותו לבית הקברות.

לשם הלכתו בלבד, ישבתי והתאבלתי מרות, לא ידעתו אז עד כמה הוא ילווה את חי, וייה לוי מזור בשעות רבות של מצוקה.

רגשות נראה היה לי בטעות, שאז סיימתי את הפרק הפולני.

בתחילת 1934 קיבלנו את הכרטיסים והפלגנו לברזיל.

הנסעה בים הגדל שעליו ידעתו רק מסיפורים, הקללה עלי את המעבר. באונייה עמוסה אנשים מבוגרים, עייפים ורוויי מצוקת הפליטות, הייתה שוב בודד וחופשי.

באוויר של הים המזוקק את הנפש זכרתי את תקופה החיים שהייתי עד כה. ממנה הזדקף הדמות של סבי, רק אותה שמרתיב ליבי, ורק היא נתנה לתקופה את צדקה קיומה.

מחלתה של אמה, העדרו של אבא, כל אלה שרישום בנפש עוד לא ביטאו את פגיהם, עמדו מול התהווה של חרוט, בה חשתי בחיים עם סבא, בקרבתו החמה, בסבלנותו וחוכמתו.

גם הנסיעות למשפחה של סבא צימרינג בפיאסק, לדודים בלובלין, לחווה הגדולה של זמושץ', השדות הירוקים והאין סופיים, כולל אלה היו תמיד פסקי זמן בין להיפרד מסבא ולהזור אליו.

בפולין חשתי את חיי עד גיל שבע בין מבוגרים, לא היה לי ממש חיי ילדים, לא חברים, לא צעוצים, לא ספרים, המצב הזה השאיר לי שעות רבות של בידות, שאפיין את חיי המוקדים, ויטבע את אופי.

אי קיום בית יהודי מסודר, לא בית כניסה על התפילהות ומנהגיהם, לא בית ספר היהודי של אידיש או עברית, כל אלה לא השрисו בי שורשים יהודים שיעמדו לעזרתי מול הולם הסוחב של תרבות נוצרית כולנית, שאופפת ילד מהגר, עם הגעתו אל החיים והבראה של בברזיל.

פרדוקסאלית ראייתי רק את פולין של היהודים, חייתי וראיתי רק יהודים, לכל המקומות של המשפחה אליה הסיעו אותי, הייתה רק עם יהודים, נשרשה בתודעתה פולין יהודית, אבל עמוק לאל היישגו מוחי ונפשי אף אחד משתי התרבותות, לא היהודית ולא הפולנית.

צורת החיים, במשפחה מאד מצומצמת, על בעיותה, לא השрисו בי סדר, משמעת ונוהגים קבועים שעומדים מול הדחפים של אישיות סוערת.

בבית שמעתי אידיש, פולנית, דיברתי בשנים המعتות של בית הספר, ורוסית כאשר המבוגרים לא רצו שבין אותם, כך שלא יכולתי להרגיש אף אחד מהן "כשפת אם, שידיעתה על בוריה, שתכין אותי ^{לעוזר} לקלות את הפורטוגלית באופן מסודר ותקני. למדתי אותה בחתר, בדחף, באמצעות העיקרי להשתלב בסביבה החדשה.

כל האי סדרים בהשגת שפה אחת על בוריה, היקשו גם בהפנמת העברית באורה סדרה, וגם כאשר השגתי את רוחה של השפה, נשאר הקושי בשימושה הנכון בכתב.

שעות המצוקה הראשונות במסע לחיופשי הדרך הייתה ההתרשות הרטראוספקטיבית של פולין של יהודים, כאלו שכזאת היא הייתה. עם הידיעות הראשונות של השואה לא יכולתי לחשב על אירופה ללא יהודים, הרי לא יכולתי לחשב על פולין בלבדיהם.

הסתירה בין הקריאה בחביבות, "גוי קטן", "שייגץ", לבין היחס לכנסיה הפיזית היה בולט. כאשר התקרבתי אליה עברנו לצד השני של הרחוב. בעיר בעלת ההיסטוריה עתיקה ועשירה באותו של הפולניות, הייתה חלה מלאת כנסיות. המנגן הזה הפנים חרדה בפני הסמל של الآخر, אותו לא הכרתי למעןה בילדותי הקצרה בפולין.

בגיל צעיר מציאות החיים לא אפשרה חיים יהודים פעילים, לא בבית ולא בבית ספר היהודי, לא בבית כניסה. יצאתי מפולין רק עם התרומות של ילד מנוכר ובלי החוויה האמיתית.

ברחיל, ההגירה הראשונה.

רק כשירדנו ב santos, החדרים הקטנים שנחיה בהן בחכירה משנית, בבית לא יותר גדול מזה שהיינו, אבל עם עוד משפחה, זרה, צבעונית, ששפתה אינני מבין אפילו ברמז.

אבל הדברים החומריים לא הסיקו אותו, הרוי חיותי עד כה במצוקה מעט שונה, דוחק כלכלי רק מעט שונה.

השני לא היה בכלל זה, אלא במפגש עם אבא, לא היה לו, לא את הזמן ולא את הנפש של סבי. תוך ימים לפני שהתחלתי להבין את השוני בחיה המשפחה, את מקומו של אבא, בכלל מהו מקומו של אבא במשפחה, בלחש הזמן אפילו לא הספקתי לשוחח עם אמו, שעלה פניה החתמי דאגה ומצוקה, והבינותי לפי סימנים שהכרתי שהוא עומדת לפני משבר נפשי עמוק בלי הסעיף של סביבה מוכרת ותומכת.

גם אני לא ידעת איך לסייע, למרות שבשנים האחרונות השתדלתי לעוזר עד שהגיע סבא או אחיות.

הקשה הגדול שעמד בפניו בברזיל היה לפגוש את האבא, להבין ולקבל את מקומו הנוכחי בהיררכיה המשפחה, ולהבין ולהשלים שהאופי החיים עם סבא היה ייחודי ולא י חוזר אלא בגעוגעים ובחלומות.

גם בברזיל, התנהלו הדברים לפי אותו המודל, לא בית יהודי פעיל, לא בית הכנסת, לא בית ספר היהודי, אבל הפעם נחשתתי כولي ורובי לחוויה של הברואזילאים.

המאבק להשתחרר מן הדימו של המהגר, ללמידה בדחיפות את שפה המקום, להשתלב בכיתה, למצוא חברים, ולעבור ביעף את מכשול הזירות, כדי להיפך אדם נורמלי, בעל זכויות של שווה בין שווים.

לא חשתי על החשיבות ולהישאר היהודי, הדלות של כלים ממשיים, בית יהודי פעיל, בית הכנסת, בית ספר, סביבה יהודית אופפת, כל אלה לא עמדו בתוכי, ולא הייתה מודעת לכך.

לא בכלל מקרה, המודל הזה פעל בחברה של מהגרים.

חברים טובים, מבעלי יהודים כשרים, שלמדו בבתי ספר יהודים טובים, ואפילו מלומדים מאד כיהודים, לא עמדו בפני הפיתוי.

כאלו היו ישראל כשלו בתפקידם, לא עזרו בבחירה שותף לחיים היהודי. בחברה מודרנית ורב תרבותית, יהודים התפוררה כבר בדור השני, כאשר הכנסתה משכה ולא דחתה, והטקס הפולחני הנוצרי, שבפניו חרדו דורות, התקיים, פילג, השפיל והרס משפחות, ללא תקנה.

הוא היה לחוץ בזמן, היה מוכרת לחזור לעבודתו, אך שתוך ימים מעטים הביאו אותו לבית הספר ומסר אותו למנהל.

נכnestiy לבית הספר באחר ששל שלושה חודשים מהתחלה שנת הלימודים זהה בטה הגבר את הקושי, אבל הוא לא נבע מKANJI למידה אלא מסיבה רק ידועה למי שmagua לארץ כמהגר ובדיקות של "עליה חדש" אם להשתמש במקבילה הישראלית.

כאשר הצליל השמיעה את תחילת ההפסקה והמנהל הلك לו והשאר אותו במשטח גדול, תוך שניות מצאתי את עצמי עומד בתוך מסה של ילדים מסביבי, מכל הצבעים, לבנים, שחורים מאין סוף גוננים, כמה שהיו נראים צחובים, שמסתכלים עלי ופרציהם בגלי צחוק אין סופים. לא צריך להיות להבין את שפטם כדי להבין שהם לא סתם צוחקים אלא עלי ומני. המצב שהבחן ובישי אותו נמשך כנראה, עד שהגיע המנהל ואמר כמה מילים בטון שקט וסמכותי. הם ברחו אבל לא הצליחו להתaffle ולהפסיק את צחוקם ושםחתם.

או קלטתי בלי להבין את מוצבי לאשורו, שאני נכנסתי לעידן gringo.

או התברר שצחקו על מכנסי ה "זילמן" שלי. הפעם הבאה יצחקו חבריהם לכיתה וגם המורה, כאשר פתחתי בפעם הראשונה את פי בכיתה כדי לבטא מילא בפורטוגזית, צחוקם נשמע בכל בית הספר, ומאז נהפכתי ל gringo התורן של בית הספר שלו.

הנתתי במשך הזמן, אחרימנה הגונה של סבל, שכאשר אדרט את שפטם כמוותם, אתגבר על בעיות בית הספר.

אבל הדבר המרכזי שהסיק ^{לעומת} אותו ניתחה, שלא ידעת מה לצפות מן האבא הזה. האימא לא הכינה אותה, היא עצמה לא ידעה איזה בעל היא עומדת לפגוש.

במפגש הראשון, הכרתי אותו לפי התמונות, כתבתי לו גלויות ביידיש קלוקלה ובפולנית נקונה במשך יותר מרבע שנים, אבל זה לא לימד אותו לדעת איזה אדם הוא האבא שלי ואייר הוא קיבל אותו. הבנתי שהוא מן רוכל, שמוクリ שחורות לצרכי הבית, בעיקר בשכונות העוני. נושא בעצמו את הסchorה, דופק בדלת - בעצם מווהה כף בפני הדלת, כמנג' המקום - ומציע את מרכולתו בהקפה, ומתקבל את כספו בשעותם בהמשך החודשים הבאים.

אימה מידה נכנעה מידית לדומיננטיות של הבעל החדש-ישן, הוא היה הכל, מצרפת המשפחה, בעל הבית, הוא ידע פורטוגלית, הכיר את המצוינות החדשה, ואילו אנחנו היינו מהגרים חדשים, וסביר שהוא יסייע בידנו.

אמה לא העזה לספר לו שהוא בקושי הסתדרה כבעל בית, שהיא אישה חולה, אני הילד קטן נוכחתי לראות זאת בעצמי ולא ידעת אם הוא מודע למצבה. הייתה הרד לכל המצב ולא פחות איך יתפתחו היחסים בינינו.

הבנתי אינטואיטיבית שהמודל של היחסים שהታפינו את אלה עם סבי היו חד-פעמים ולא יתאפשרו למצב החדש.

הכל היה פרי ניחוש ואינטואיצה,לקחתי לי זמן להבין שגם הוא בדרך לפתח יחסים משפחתיים סדירים, גם הוא לא ידע.

במצבו הכלכלי לא נשarra אופציה ואמה נעשתה בעלה בית.

אבל מחלתה לא איהרה לפrox ואבאלקח על עצמו תפקיד נוספת לכל החיים; למד את maria אך לנשל את הבית, ואיך מבשלים אוכל כשר, ואיך מטפלים בילדים קטנים, נולדה ביןתיים אחות הקטנה יהודית.

אבא היה עסוק מעל הראש, אבל לזכותו עמדו תוכנות מושרשות וחיוניות, הוא היה מסודר, דיקון, ומאורגן. הוא היה אדם אסטרטגי ובבעל אישיות דומיננטית.

אבל אני הייתה ילד מהגר, לא ידעתיך איך מתנהגים בבית, אחרי שסבא הלך לא היה לי מורה דרך, ובחיותו אבא עמוס עד עייפה, לא היה לו זמן לחנק, אלא להורות תמיד בטונ רגוז על טעויות, על הבלגן ב傍די, בספריו בבית הספר, בחלקו בחדר עם maria.

למדתי די מהר למצוא דרכים עקלקלות כדי להבטיח את חירותי.

ニיהلتני בלבד את המאבק ההישרדות המרכז של בית הספר.

תוך שנה למדתי פורטוגלית, שכחתי לغمри את הפולנית, קלטה את היידיש הנחוץ בבית.

אבל המאמץ העיקרי היה, להתחמק מלשאת את ניגודי האופי בין אבי.

הזיכרונות של החיים בפולין טושטו, נשארו זיכרונות עמוסים של התערות עם הנערים הפולניים בבית הספר, אבל נוטרו והתחזקו הזיכרונות של הסבא, ששידר תמיד תחושה של גאותה מני, לא רק אהבה וחיבה. הסבא היה בכל מקום, בקיימה בובוקר, בהשכבה בלילה, בהליכה לבית

הספר, בהליכה לחדר, נזכרו הטוילים של הימים ההם, לא הורגש שום קושי מבחינה כלכלית, לא מחשור בכלל. היה כל מה שנראה לנוחין בעולמה המצויץ של משפחה מאד קטנה בת שלושה אנשים, שניים פעילים, אחת פחות.

התקופה של סבא, בראיה לאחר, נראית כתקופה שליווה, של הרמונייה, של חיים נוחים במשפחה, הכול נעשה בנועם, והמצוקה הכלכלית בה חיינו לא נזכרה לעולם, ממש שגם לא הרגשה אלא בהשוואה לבין יתר המשפחה של סאבי.

היה קשה לראות את האימה בחוליה, אבל היו גם ימים טובים, טובים במובן זה שהוא לא חולה. אין ספק שהחלק מן הזיכרונות יש בהם לא מעט מאידיאליות, אבל כך הם היו נראה מوال התקופה הראשונה בברזיל שנזכרת כחריפה, תוקפנית וآلימה.

ארבעת שנים הבית ספר העממי עברו בחטא, אבל השairoו פירות יקרים, שליטה על השפה, התערות בחברת הנערים, רכישת תחושה של סובלנות בעיקר הסובלנות הגזעית, שעוד עמוק כאשר אחליף את אבא בחוליו, ואכיר את המשפחות הגרות בתנאי עוני.

הכרתי כל גוני השחור, המולאטו, הקאפו, השחור משחור, היפנים וכל גוני הלבנים ומקורותיהם, האיטלקים, הספרדים, הפורטוגזים.

היה שוני מובהק ביחס לבני הגרמנים.

בזמן מלחת האזרחים בספרד ואחרי כן בזמן ההשתלטות של היטלר על אירופה.

אבא שלט בשפה, המצב הכלכלי מעט השתרף, והוא התחיל לKENOT يوم-יום את העיתון המקומי, ובשעות הערב הסביר לאמה וליל על הקורה במערכת העולמית, דבר שאפשר לי למחrat להשתתף בבית הספר בויכוח, די חם, ולעמדו בלי מORA מול הנערים בני הגרמנים, אבל הילד בעל גאות פולנית, ממש שנהושא של להיות יהודי לא הופיע או קרלוונטי.

הגיעו בינתיהם הדודים שאבא הביא מפולין, אחותיו ובני משפחתה, והם סיירו על האווירה שקיימת בין היהודים. לא קלטתי אז את עומק התמונה, אבל הטען העצוב, והחמור שבה השיחה התנהלה ויצרה בבית מצב רוח קודר.

הם דיברו על סבא וסבתא צימרינג מפיוסק, והדודות אותן זכרתי בחיבה.

יחד הגיעו בת-דודה ובן-דוד שניהם בגילוי, ולמרות הצורך לעוזר להם, לא יכולתי להימנע מרגש של זרות; אני הילד, כמעט הנער הברזילאי, לעומתם הוא gringos. מהר התאוששתי, והתבישתי עצמי. ומיד התפתחו יחסים קרובים כמו עם בני משפחה. הם באו מפיוסק, היו קרוב לסבא אהרון וסבתא אסתר, וסיפרו מעט על ביתם ועוררו זיכרונות שהלכו ונשכחו כמעט

נזכרתי בנגד והשוני בין הבתים ההם, בין שני סוגי הילדות ההיא, שייצרו איזו הבנה של הבדלה בין המשפחה בעיר בלובליין, בזאמושץ' ובחלם לבין המשפחה הקפרית בפיוסק השטעטל; העגולונים עם התבואה, בצומת הדריכים, הסבא ואלה שעבדו איתו, והגויים שבאו וכל הזמן לקנות, למגור, לסתור, והליכה מהבית אל מחוץ התבואות ובחזרה.

בין העולמות הללו, נזכיר במשפחה היהודית השורשית, הקפרית, את שמחת החיים, את הסבתא והסבא שהיו חיים באויראה פולנית מודגשת ונהלו חיים יהודים מלאים, חינכו ילדים שרובם מסיבות כלכליות פולניות ובינלאומיות, נאלצו להגר לעולמות זרים. למרות הניגוד בין הבתים, אופיים האנושית ואויראה ששרדה בbijitem, הם השאירו בנפשי תחושה של שלמות.

ללכת לבית הספר הייתה הקלה. בתוך שנה למדתי פורטוגזית, ובאותה השנה גם שכחתי את הפולנית. למדתי פורטוגזית, הרי צריך לחקות את הילדים, צריך להימנע מליהות "טיפוס", להימנע מהצחוק. להתגבר על המבטא הנוראי הזה של מהגר. אומנם נכון, לא הייתה מהגר היחיד - היו שם גם יפנים וגרמנים-, אותם אפגוש בגימנסיה במצבים שונים, שלי ושליהם.

המורים עזרו לי, טיפלו بي ולא ראתה את המושג "gringo" ככינוי קולקטיבי, לא ידעת שבני לבין היפנים או הגרמנים יש קשר, אבל השחררתי מהסתיגמה. כבר לבשתי בגדים של בית הספר והמבטא שלי כבר לא היה כל כך פולני קיזוני.

התקדמתי די מהר ובשנה השנייה כבר היה הרבה יותר קל, חלק כבר שכחו שהייתי מהגר. גרנו אז ממש מול בית הספר וכשאני נזכר בימים ההם, של משברי ההתאקלים בעולם המשונה זהה, של שחורים עם צהובים ועם לבנים, ותערובת הגזעים האינסופית, עד שהיה קשה להבחין בין שחור בהיר לבין לבן כהה, וגם המבטא השונה בין המהגרים מארצות שונות.

גם הגוף שלי לא התאים לנסיבות הנסיבות: הם היו ספורטאים מילדות, שיחקו כדורגל עם גרב והתאמנו על זה, ואילו הגוף שלי היה של ילד חולני. גבהתי ובמידה מסוימת ונראיתי די מצחיק בעיניהם, ואז גם בעיני עצמי.

הצלחות היחסיות שלי בלימודים היו מובנים מآلיהם, מוכרים להצלחה, מהגר לא יכול להרשות לעצמו לפגqr הרבה, הוא מוכחה להצטיין באיזושהי צורה, אחרת קשה להמשיך להיות בקרבת אותה קבוצה, אם אין לו שום דבר שמצוין אותו.

הזרות, הצבע השונה - כמעט אפשר להגיד באופן ציני שהטבע שלו שונה. בהתחלה מסתכלים עליו כדי לzechok ממנו, כדי לזלزل בו וללעוג לו, וברגע שהוא מאבד חלק מהאופי הזר והמורר של מהגר, הוא נעלם ונבללה בתוך הכלל.

בסוף דבר, אחרי המפגש הראשון שנמשך כשנה במלכה שברתי את השינויים כדי להגיע אליהם – כלומר: להגיע למה שהם קיבלו מטבע בריתם: את השפה שלהם, את הראייה, את החיים, את הקבילות עם הזמן הדളתי מלהעירך – ועד שכבר הסכימו לקרוא לי bernardoaker ליה הרבה זמן וסביר.

לקשיים של מהגר יש גם יתרון, הכל יכול נתן למדידה, ואת העלייה במדרגה הזאת רואים בציונים. אם הציונים הטובים, המורים מכובדים אותו ומתחילה להגן עליו. עדין רואים איזה שינוי בפולני הזה, ועודין היה בלבול וקראו לי בשמות שונים - הם לא ידעו להגיד לעצם אם אני טורקי, ערבי או פולני. בסופו של דבר אני אctrיך להתמודד עם השאלה זו, של הפולניות ושל היהדות, אבל איך עושים את זה, מול הכוורת להגיע ולהיות כמו אחד מהם, כשהרי זה הוא העתיד.

המושגים שלהם אז כלפי יהודים היו לקוחם מנצרות פרימיטיבית, שככל את 'יהוד איש קריות' ש"הריג את ישו". היה יום מיוחד בו הם היו שורפים את הדמויות של 'זוקאס' זאת אומרת את יהודה איש קריות. רק כשאבא הסביר את הבדיקה או את הזיהות המשותפת בין *señor judeo* ובין "judas" יהודה איש קריות, הבנתי שמדובר בנו, וגם שמעתי בפעם הראשונה שאנחנו אלה שעשינו את זה. עוד לאלקחתי על עצמי את האחריות הגדולה הזאת של הריגת ישו.

בסוף דבר, הצלחתו לעבור את המעבר ההכרחי בין *gringo* לאדם מן היישוב. בדרך למטרה, להשתחרר מן ה"סטיגמה" של זר נתמלאתי בושה מן העובדה שלמעשה הונחתי את הטיפיל באמצעותם, שבפולין הילד קטן היה חלק מדאגוותי ומחרדותי, חשתי תמיד להזעיק את סבא או

אהות או עוזרת מקרית. והיום כשאני כבר בן עשר, השארתי את טיפולה לאחוריות של maria, הרי אבא היה כל היום מחוץ לבית, עסוק מעל הראש בעבודתו, ומצבה של אמה הכביד מאד על מצבנו הכלכלי.

אומנם המקרים תמיד כיבדו אותה, עזרו לה והיחס אליה היה תמיד חם ולבבי, אבל העול על גורלה נפל על אבא, שמלבד כל עיסוקיו ניהל את צורכי הבית ואת חינוך אחיות הקטנה.

כל שהתקדמתי בmahirah בלימודים ובקריה, התחלתי לקרוא את העיתון והתחלתי להבין שברזיל הנשלטה על ידי הדיקטורה של vargas, משטר דימוי-פישיסטי, מותאם למציאות של העולם השלישי, לפי המודלים של היום, עם כל האלמנטים היודיעים, פקוח העיתונות, משטרת השאית, מאסרים לכל חשד של התנגדות, עינויים, היעלמות, מפלגה פשיסטית-integralista-, אומנם לא השלטה. משטר סימפטי למדינות ה"ציר", גרמניה, איטליה ויפן, עם כל הזירות, הרי ברזיל נמצאת באמריקה.

במלחמת האזרחים בספרד, האוירה הכללית הייתה פרו-פרנקו, ולא רק בקרב המהגרים ממוצא ארצות הציר. עוד לא הבחנתי בין לרפובליקנים, עד שאבא הסביר את המציאות העולמית, את הקשר בין המאבק של הרפובליקנים הספרדים, לבין המאבק הגלובלי נגד הפשיים. הוא הסביר אז את החולשה של leon blum, -ראש ממשלת צרפת היהודי-, שהשאיר את הרפובליקנים לבדם, כדי להימנע ממתיחות עם גרמניה ועם איטליה, בזמן שאליה תמכו בಗלו ובעופן פרובוקטיבי ב-so franco.

או כבר היה ידועה על יהודים, וגם אלה מפלטינה, שנלחמים בשורות הרפובליקה.

כשארה"ב נכנסת למלחמה, ברזיל נאלצה לשנות את מדיניותה, וכאשר ניזחון של כוחות הברית נראתה באופק, היא שלחה בריגדה של חיליה, למלחמה באירופה הם לחמו בגבורה בקרב הדמים של monte castelo, שם לחמו גם "חיילי הבריגדה היהודית". טעות היה לזלزل באופיו של המשטר הדמים ההוא, של ברזיל, כאילו הוא מתמסס באוירה של קרנבל וכדורגל.

הוא היה לאומני קיזוני, חיסל כל המרכיבים של תרבות של המהגרים, של הפולנים, הגרמנים, האיטלקים, וגם את היהדות הגדרה כדת, ולא אפשר שום ביטוי של מצב רב-לאומי או רב-תרבותי,

שאפיין את העולם החדש האנגלו-סקסי, ועיכב על ידי כך שנים רבות של התפתחותה של ברזיל כמדינה מודרנית ודמוקרטית.

אני כבר הייתי בשנה הרביעית של בית הספר העממי, הייתה כבר ילד ברזילאי לכל דבר, פרט לדבר אחד: לא הבאתם חבריהם אליו הביתה.

¹⁸¹ אמלָּה בא ויצא לbattery חולמים ולנו הילדים זה גרם למצוקה גדולה. אבל לעומת זאת עמד בኒסיוון בצורה מעוררת כבוד, הוא טיפול בבית, טיפול בנו ומצבונו הכלכלי החמיר. הוא עבד קשה מאד, אבל כל מה שנכנס, הילך להחזקת הבית ועל בריאותה של אימה, והוא עשה זאת ללא חשבון.

הוא שמר על איזו מן נוקשות חיצונית, מול כל הקשיים.

רדיו לא היה בבית, אבל קנינו את העיתון היומי, הפרוביינצילי, שהוא המינימום הכרחי כדי לדעת מה קורה בעולם ובברזיל עצמה. עם הזמן אבה הוסיף גם עיתונות באידיש שהגיע מארה"ב ומארגנטינה, וראיתו את הבעיות באופן גלובלי התשירה מאד.

למדתי ממנו לא מעט על הקורה בעולם ועל הדרך בה הוא בחר את הצד בפוליטיקה, והקריטריוון היה מובהק, מה שטוב או רע ליהודים.

הוא היה אוטודידקט, זמן לקרוא היה מצומצם ואינטיגנץיה טבעית הוא כלי הכרחי אבל לא מספיק להשכלה מורחבת, וזאת יחד עם המחשב של כסף, היו הסיבות, אפילו ספריה מינימאלית, ואותה הייתה צריכה צריך לחפש בבית חבריהם.

למרות העומס הבלתי נסבל של חייו, הוא לא הזניח את החיים של הקהילה.

בשעת מצוקה, כאשר לא נמצא מקום ראוי לבית ספר יהודי, הוא פינה מן הבית דיר-משנה והביא אותו לביתה. ¹⁸²

כזכור, הוא בא מבית של חסידי טרייסק, רוב הזמן שמר על כשרות מינימאלית, גם בבית מנהל על ידי נערות לא יהודיות.

קנה בשר רק בסן-פאולו, נסעה של יום שלם ביום ההם.

בשנים האחרונות של חייו,לקח על עצמו להקים בית הכנסת לקהילה והוא קיים עד היום הזה. הקהילה ברובה הייתה לא ציונית, תרבותה של "bone" ופועלי ציון שמאל, ואליהם היה מגיע לביקורים אקרים מנהיגים זרובבל, דמות מרשימה של נביא תנכיז.

הרטוריקה שלו הרשימה מאד את השומעים, למרות שלוחות לא הבנתה את האידיש העשירה שלו.

אבי שלפני הקמת המדינה היה אנטישמי, ניהל אותו פולמוס חריף שהרעיון המרכזי בדבריו היה על הדגש היתר וההשקעות הבלתי פרופורציונאליות לנושא הציוני וההונחה של החינוך היהודי בעולם.

האידיש שלו הבנתי, אבל בשנים האלה, תשומת ליבי לא כוונה מורה לציון, אלא הייתה עסוק בעוני המשועע של ברזיל שאות הענינים שלח הכרתי היטב.

הכישرون של אבא כמארגן זמן לא עבר אליו. יומו היה מתוכנן במדויק הערב. לא רק בעבודה אלא כל העיסוקים של אותו היום, כאשר חזר הביתה לצהרים היה מארגן עם עוזרות את צרכי הבית ואלה של אהותי הקטנה ואת של האמה, וחזר לעובדה. הערב אחורי הארכובה היה שוב יושב ומארגן את יום המחרת, אז היה יוצא לעסקי הקהילה.

ניסיונו להסביר לי את החשיבות של הסדר, המשמעת, והדיקוק פירשתי כניסיון לכפות עליו את הרגלים שלו, הכבוד הפולני שלי, וטיפשות נערות לא אפשר לו ללמד אותי, מניסיונו חיים עשיר. אולי ירשתי ממנו, סדר של חשיבה, את הדיקוק למדתי בצה"ל ומן גוריון.

כשהגיע הזמן ללבת לגימנסיה, התברר שעם כל ההישגים שלי בבית הספר העממי השכונתי, ידיעותיי לא הספיקו להתקבל לגימנסיה הממלכתית, הלכתית לגימנסיה פרטית, למראות מהירנו. היה בו עבורי שני חידושים, התלמידים היו הבנים של המעד הבינוני ולא בני פועל הNEL, צבע עורם היה די חומוגני, ווריאציות של לבן, היכרות היו מעורבות, והפעם הראשונה שישבתי בכיתה אחת עם בנות.

לא הייתה יותר "מהגר", דברתי פורטוגזית שותפת, אבל שם המשפחה היה בהחלט שם זר, מעט מוזר, בתחילת עורר בין צחוקים לחיכוכים, הייתה נער די ביישן וזה מבון הפריע לי לא מעט. אחת מן התלמידות הייתה אישה דתיה פרוטסטנטית, נשואה עם ילדים, והיא התאימה לה�מודד ולהצטיין. היא קלטה את מובoctי וניסתה לעזור לי.

הפעם הכבוד הפולני נרדם וקיבלתי את עזרתה. ובמשך השנה שלמדנו יחד היא תמהה بي ושיתוף הפעולה עודד אותי בקצב שלה, ובגמר השנה יכולתי להציג את מועמדותי ולהתקבל בגימנסיה הממלכתית.

עוד לא קשתי אז את הפרוטסטנטיות לתוצאות של Max Weber על הקשר שבין פרוטסטנטיות והקפיטאליזם, אבל הרעיון שעומד מאחוריו זה הוא "שעה שאתה לא מתפלל או לא עובד אתה הוטא".

האמבוציה גברה על העצנות ועמדתי בתרומות זוatta. השיעור המרכזיו היה בחשיבות של שותף טוב, אותו זכרתי כויל החיים, ולכל מקום אליו נקלעת חיפשתי שותף או שותפים ראויים ולא התאכזבתי.

אני כבר לא נחשבתי למהגר, הפטריווטיות הפולנית נרדמה מעט, אבל התודעה היהודית עוד לא התעוררה, למורת הרצון של אבא, הבית הקשר והניסיונו לשומר על השבת.

חיהתי בעיר של מהגרים, יפנאים, גרמנים ואיטלקים, ספרדים ופורטוגזים, והרבה מאלמנטים האפריקניים חדרו לנצרות זוatta. התערובת זו נהפכה לסוציאולוגיה, לאנתרופולוגיה, לפולקלור וכן באמריקה, נהפכה למנון הבונ-טון של האליטה הברזילאית.

היהתי מרוכזו בלימודים שהיו הרבה יותר קשים. את הקורה באירופה, המשכתי ללימוד מאבא. הניצחון של Franco נחגג אז בברזיל כמו בספרד. הודות לאבא, ידעתי להבחין בכך שהוא לא רק התבוסה של הרפובליקאים הספרדים, אלא זו מכיה קשה גם לנו, הפלנינים, ובעיקר ליהודים. אבא התנתק מהפולניות שלו, אני לא כל כך.

אחרי בדיקה רפואית, הרופא פסק שרצוי שאלמד שהחיה ויתאמן בה, כדי לחזק את החזה. ראיתי בזה יתרון: מי שמתකבל לחוג לשחיה במועדון, משוחרר מההתעלמות בבית הספר.

קמתי כל בוקר ב- 05:30 והתאמצתי מאד. בניגוד לכל מה שעשית בחיים, את השחיה עשית בצורה מסודרת ושיטתית. לא הייתה אמרה להיפך לאלוות, לא היו לי נתונים גופניים לכך, אבל רכשתי הרגל שישרת אותי חיים שלמים.

בכיתה החדשה היינו כבר שני יהודים: אברהם זימן ונוסף אליו.

היינו בני מהגרים מכל העולם, וברזילאים מממד בינוני – גבוה, בניים של קצינים בכירים, סוחרים ועובדים בנק. בקני המידה שלהם, אנחנו היינו עניים. לא היה שום שיפור במצבנו, למורות שכבר עברנו לגור בבית מרוחה יותר. אולי לא הבריאה, והבית לא היה מסודר, למורות כל המאמצים של אבא. בכל זאת מרים אינה בעלת בית. אני לא אומר זאת, באיזו גישה פטרונית או גזענית. מרים או נערות רבות עם שמות ברזילאים שעבדו כעזרה בית, נולדה בשכונות עוני ולמעשה באה ללמידה אצלנו. אבל בבית כשלנו, היא החליפה לגמרי את בעלת הבית, היא טיפלה באימי, באחותי הקטנה, כיבסה, בישלה, סידרה את הבית, לפי הדרכת אבי שהיא כל היום מחוץ לבית, ורק בשעות הצהרים יכול היה להזריך

ולכוון אותה בעבודתה, בעצם ללמד אותה. בית כמו שלנו היה כהרמוני בהשוואה לתני העוני שבhem היא נולדה וגרה לפני שהגיע אלינו.

לא יכולתי להביא חברים הביתה, אם כי היו שמוות סביב מחלתה של אימה. היום אדם יכול להיות בדייאן, לכת לפסיכיאטר, לקחת פרווזאק או איזו תרופה אחרת. זה יכול להיות גם "אופנה" במעמד העשיר, להם יכול להיות פסיכיאטר מפורסם.

אבל אז, בזמן ההוא, בשנות השלישיים, במעמד הבינוני הנמוך כפי שאפשר היה להגיד את מצבינו, היה זה נושא סטיגמאטי, ואנחנו שמרנו על זה כסוד משפחתי, גם אנחנו הילדים נהנו כך, וסביר לנו לא רק מז העובדה שאינה יכולה להיות אישיות פעילה ותומכת במשפחה, אלא מעצם העובדה ששות רבות של טיפול לא הביאה לה מזור, ואנחנו היינו מהוסרי עונים לעזרה לה.

מעמד בבית הספר היה סביר. כבר לא הייתי מהגר, היו רבים כאלה בכיתה. בלימודים לא הצטינתי, היו שם תלמידים מוצלחים מאוד, בחלוקת מבריקים, חלקם אנשים של עבודה קשה. אחד מהם, Conrado Waldvogel, אביו היה שווייצרי-פרוטסטנטי והאם הייתה – קתולית, משפחה ברזילאית-אריסטוקרטית.

הוא היה בן יחיד, והיה עברי דגם של תלמיד שאף פעם לא הצלחתי להדמות. הוא למד כל יום, בשיטתיות, ובשעות קבועות כשבור מבית הספר. הדוגמה הקלאסית שאני לא שוכח הייתה, בסוף השנה, ביום האחרון של הלימודים, לקרה החופש הגדול, יצאו לעשות קצת ראש ברחוב, Conrado לא היה שם. כשעברתי דרך ביתו, ראיתי אותו יושב ולומד, "הרי עכשו זו השעה של הלימודים".

בבית שלו למדתי להבין מהו בית מסדר. אימתו שלו טיפלה בי, כמעט אפשר לומר שאימצה אותו בחום ובחיבה. שם גם למדתי איך אוכלם בכף ובמזל. הייתה בא אליהם תמיד מן תחושה פנימית של קנא, במובן זה שהייתי רוצה מאוד להיזמתם להם. אבל לא-Conrado אי אפשר היה להיזמתם: הוא היה התלמיד המציג בכל מה שלם, מאוד שיטתי, כאילו שהתקונה השווייצרית של סדר ומתודה, עברה אליו. שם גם לראשונה בחיי שמעתי פטפון, והתאהבתי במוסיקה. שם היה אחד המקומות הראשונים שראיתי ספרייה ביתית גדולה וממנה לחתמי ספרים בהשאלה, כל הספרות הקלאסית של נערים, אני מניח שהספרים עברו סלקציה יסודית, הרי שני ההורם היו אנשים דתיים מאד. שם התחלתי לקרוא

באינטנסיביות ושם רכשתי את הרגלי הקריאה שליוו את כל חיי, קריאה בלתי פוסקת, אבל קריאה סלקטיבית, שהפכה לחלק מההוויה שלי, מההרגלים שלי, לקרוא מתי שרק אפשר. אני חושב שהייתי כבר בן 15, ואז קרו דברים שתרמו להתפתחותי כאדם.

התקרית האנטיישמית, בבית הספר.

בני גרמנים, ספרדים, האיטלקים, ופורטוגזים בני דור שני או שלישי בבית הספר, היו שותפים להלך הרוח רוח בעולם, בהשפעה הנאצית, הפשיסטי, שהמשטרים האלה מהווים מודל לעולם של מהר.

אויראה הכללית ששורה במשטרו של ורגאס, בתוספת להשפעה של המפלגה ה"אינטגראליסטית", דיברו על אותו המודל העתידי של ברזיל. ואם תהיה מלחמה, הם בטח ינצחו את משטרים של המדינות הדמוקרטיות, שכולם הן של "בורגנות רקובה במחותה".

עדין לא ידענו מה שקרה באירופה ומה שקרה בשואה. אבא היה אדם מפוכח, הוא קרא את העיתונות באידיש מארה"ב ומארגנטינה, היה דמוקרט, אנטי-קומוניסט, ותמך בצר'айл, ללא סייגים, והאמין בניצחון העתידי על נאצים.

בתהיליך של ההתבגרות והשינוי הפנימי שהתחולל بي, בזמנים שקיבלו אותי, הקריאה האינטנסיבית, הספורט, המוסיקה, השערתו יכולות פנימית אבל דרשו זמן ואנרגיות נפשיות, ולא השאירו פנוי נפשי ללוות את המציאות העולמית.

לא קראתי את העיתונות שאבא קיבל מהו"ל, בקושי קראתי את העיתונות הפרובנצייאלית שהיתה נוגעה בנסיבות פשיסטיות.

בשנה הרביעית של התיכון בן חמיש שנים, התפתח בכיתה מצב, ומשום מה לא הייתה חשוב לו. הידיד היהודי שלי אברהם זמן, העירה והמוראה הגיב בהערה אנטיישמית שאotta לא קלטה. הידיד שלי הגיב על כך וברגע זה המורה הרים את קולו ואמר: "אתם היהודים צריכים לשתק, הרי אתם עם של מוגן לב". "covardes".

קמתי באופן אינסטינקטיבי, עברתי ביעף את הצעדים אל המוראה וואז קופזו עלי שלושה או ארבע תלמידים ובכוח כפתו אותו וסחו אותו מן המורה. האָגָּם

הוציאו אותו מהכיתה ושלחו אותו הביתה, והייתה שמוועה שהחליטו לגרש אותו מבית הספר. בכל פניהם המידה של היחסים של תלמיד אל המורה, אקט כזה של ביום היה נחשב כמעשה חמור מאד.

חרמתי הביתה וסיפרתי לאבא, הוא הגיב בהתרגשות וגאווה על אומץ ליביו ועל שמירת כבודו היהודי, אמר לי שיזועץ בעורך דין ידוע, וניסה להחדיר בי תחושת בטחון. עברו ימים קשים של ציפייה דרוכה וחוסר ודאות. בסופה של דבר הווען, אבא ואני, אל מנהל בית הספר, הוא גינה את התנהגותי, הזכיר בחומרה את העובדה של היותו אטלט, ובלי להתייחס לגורם המשבר, דרש שאתחייב לחזור להנהגותי הידועה כתלמיד שקט וממושמע. אבא הגיב בחזוב, והבנתי שזאת דרך נבונה לסיים.

חרמתי לכיתה באוירה שונה שונא לחלוטין. חלק מהחברים ממש רגזו עלי - היפנים, הגרמנים והאיטלקים, הספרדי. משפחתו של קונראדו, עברה על זה בשקט, המשכתי להיות מזמין לביתם, אבל היה ברור שען הנושא זהה לא מדברים.

כבר לא הייתי נער אנונימי.

זה כמובן עורר אצל זיכרונות של מהגר, וזה לא קרה בגלל היהתי פולני אלא יהודי. אבא היה היחיד שעמד על דעתו באופן עקבי שזאת אנטישמיות מושרשת, שהיא שונה מהקתוליות הפולנית בגלל ערבותה עם מיתוסים אפריקאים שבאו עם כינון העבדות, אבל היא שונה רק בביטוייה, לא במשמעותה.

המשבר עם המורה הגביר את הנטייה שלי להתבודדות, חלק העיקרי של הזמן הפנוי כבר היה מושקע בקריאה אינטנסיבית, חלק בשחיה, או אטלקיקה בחורף כאשר אי אפשר היה לשחות. אבל היו גם שעות, בבית הספר, ובבית שבhem לא חיפשתי איש.

הבא הגיב ראשון, העיר בזיהירות על התופעה, ולמעשה הכריח אותו ללבת ללמידה לרקוד ריקודים סולוניים, "הרוי עוד מעט סילבסטר והגיע הזמן שתלך סוף- סוף למפגש השנהו של הקהילה ". כמעט באותו הזמן פנה אליו חבריו Conrado, והציג שatzarrf לשיחות שמנחים כמה מן חבריו הכתובת. הקבוצה הייתה ידועה, היא הייתה מרכיבת מטווי התלמידים בכיתה-, לא הייתה בין אלה ולא הכתה. הקבוצה הייתה ידועה, הייתה מרכיבת מטווי התלמידים בכיתה-, לא הייתה בין אלה ולא הכתה. השבתי שם מקומי. אבל הוא התעקש, הכנס לנושא את הוריו, שאותם אהבתו וכבדתי, ובהזדמנות

שהייתי אצלם בזמן הקפה של אחרי הצהרים, הוא העלה את הנושא. הקבוצה עמדה לדון על "המלחמה ושלום" של טולסטי, הוא ידע על הרגלי הקריאה שלי, הרי עיקר הספרים לכהתי מספריתם, ולדעתו יש לי מה לתרום. נכנעתי לבסוף.

התאהבות הראשונה.

קראתי את שני הספרים, קטעים שלמים חוזרתי וקרأتي. אקרא את הספר בעתיד ובעברית כשבע ושמונה פעמים.

בדיונים חלקי היה צנوع, אבל בדיון היה מן הקריאה רוח ממשני. באתי למפגש של סוף השנה של הקהילה, ישבתי בפינה, רקדו גдол לא היו, ותכונתי דרך מירה להסתלק.

והנה נכנסת "נטשה", כאילו יצא עכשו מספרו של טולסטי, נערה בעלת יופי נדר, היות וכבר היהי מאהוב בה בספר, עכשו יכולתי לתאהב בחיים עצם.

שםה בפורטוגלית הייתה סוניה. היא הייתה רוסיה, לאמה היו פנים סלבים, היא לא הייתה יהודיה, רק האבא הליטווק, דיבר אידיש עסיסית. רקדו כל הלילה, בילינו יחד ביום כל השבוע של החופש. למרות שדרci היו הקרים אותו להיפך, היא בברזיל ואני בארץ, רצה הגורל שנפגש לכל אורך החיים, במצבים שיכלו להנאות שתי המשפחות מידידות عمוקה, ששורשי באהבה נוערים.

מחלתו של אבא.

מהלך השנה החמשית של התיכון, אבא חלה והוא ברור שרק אני יכול להחליף אותו. האבא כמו רוב היהודים שהיגרו לארצות הברית הלטינית ובחלקם גם אלה שהגיעו בגמר מלחמת העולם הראשונה לארה"ב והיו חסרי מקצוע, לרוב עסקו בשנים הראשונות ברוכולות של דברים הקשורים לצורכי בית, הלכו מבית לבית, והציעו את סחורתם.

נסעו בחשʌליות או באוטובוסים, תחבורת עממית זולה בימים ההם ובעיקר הלכו לרוב הקונוט היו הנשים, ממעמד הפועלים העני, שלא היו יכולות לקנות את הסחרה בחניות או בזמן. רמת הסחרות היו זולות בהרבה, היו קונות בהקפה ומשלמות בשידודים רבים

אפשר היה למצוא נשים בכל הצבעים בין שחור לבן, עם תערוכות של צהוב אינדייני. היו משפחות שלמות שלא ידעו את כתובה, במקרים רבים הילדים לא היו הולכים לבית הספר כדי להקל על כלכלת המשפחה, והתחלו לעבוד די מוקדם. הם היו המועמדים לפשבע, לזנות, לעוני מدقא, כאשר היו מתרכזים באזורי גבולות של הערים ומיקומים Favela - שכונות עוני מרוד. נמצא שם פשבע מאורגן, זנות, סמים וכל מצב קריימינאלי שעולה על דעת. במקרים רבים המשטרה לא הייתה מסוגלת להיכנס, אז הצבא היה משלט, ולוחם כאילו היה זה שטח אויב.

היו חלק של המשפחות שהבעלים היו פועל נמל, -סאנטוס היה כבר אז הנמל הגדול באמריקה הלטינית של ייצוא הקפה. ומצב המשפחה היה טוב יותר, חלק של הילדים היו הולכים לבית הספר וחלק של האמהות ידעו לקרוא מעט.

קבלת הפנים הייתה אופיינית, כאשר מחייב כפויים, - זאת הייתה הצורה המקובלת לקרוא את תשומת הלב-, יכולה לשמעו אמרות כמו, "אימה, judeu o - היהודי, או o turco, או הטורקי, או הסורי, או הלבנוני או כלל הערבי, או o polaco o הפולני, או Russo o הרוסי, או gringo, המושג הכולני של זה, וכל אלו נאמרים בטון מזולז, ולא משנה אם אמרה אותן ילדה קטנה או גדולה,

לפעמים האמה עצמה.

از החל המומ"מ, הוא התנהל כמו באזור טורקי, בתוספת קושי עיקרי, המהגר החדש ידע את השפה בקושי, אבל הוא מוכרה למכור, היא רצתה לקנות, המגבילות הכלכליות יצרו לחצים פסיכולוגיים, כי לא היה לה כסף ממשה, הרי "החבר", לרוב חיו ללא נישואים, נפגשו, הצעירה, לעיתים צעירה מאד, נכנסת להריון, עברו לגור ביחד, היא לא יכולה לעבוד משום שהילדים באו אחד אחרי השני, הוא היה המפרנס, ולא תמיד ידעה על העסקים. לא פעם הגיע הבעל והרביץ לאישה: "למה את קונה אותנו - אצל הרoso זהה, הם כולם גנבים". ולא מעט פעמים טרקו אמרות כאלו את הדלת.

זאת הייתה עבודה קשה גם גופנית, לילכת ולסחוב סחורה כל היום, באקלים החם והלח רוב ימות השנה, ובעונת הגשמיים, קשה עוד יותר. הקשי בשפה, היחס הראשוני הפוגע, ואחריו כן הקשי לקבל את הכסף, תמיד היה איזה תירוץ. אבל לא היו אלטרנטיב^ה. אנשים הגיעו לעבודה זוrat לא בקלות, וגם לך זמן עד שלמדו את השפה. חלק מהם הצליחו בעבודתם אחרי שנים מעטות, ומה עברו ופתחו חנות, חלק מהיהודים עברו מחנות לאיזה מפעל קטן או

בית חרותת, אבל בסך הכל הדור הזה הקריב את עצמו בעבודה זו. כדי לפrens את המשפחה ולהנץ את הילדים, בהחלטה נחושה שהילד לא ילך בעקבות האבא שלו ולא יעבד בעבודה הבזואה זו. גם הבנים לא הסכימו בשום תנאי ובשום מחיר לעסוק בה.

היהודים הורישו אותה למהגרים אחרים שבאו מכל קצוות טבל.^{8}

שנתיים מאוחר יותר ראננו, קוריאנים שהחלו לעסוק בעבודה זו, ואחריו כן קנו החנויות מיהודים. אך מאחר שאני לא עוסק בסוציאולוגיה של יהדות ברזיל של אז, אני עובר לספר את הספר שלי. אבא חלה, והוא חייבים לנתח אותו.

עברנו יחד על החומר כתוב המופיע ליום של מחרת, הוא היה ממפה בשביili את הרחובות, את סדרי התהבורה.

לקראת הכנסתה לבית של הקליננט, תקפה אותי תחושה פנימית של בושה וחרדה, ולאפעם הסתלקתי ב מהירה כדי שלא יראו אותי, הסתובבתי בסביבה ובסוף מחייתי כפויים, קיבלו אותי בחביבות, "אתה ממש נראה כמו האדון ז'יימה", לעיתים בצורה קרה, לעיתים מנומסת, לרוב הביעו דאגה למצבו של אבא.^{9}

ニיצלו את העדרו של אבא, או את החוסר הניסיוני שלי כדי להתחמק מתחשולם. הימים הראשונים התהלכו בחרדה ובתסכול عمוק, הכספי היה נחוץ לבית.

זאת הייתה הפעם הראשונה שבאתי ב מגע עם ה'עמך'. הם היו אנשים נחמדים ולמרות המצב הקשה, היו שרים כל הזמן.

במהלך 90 הימים בהם פגשתי לבטה איזה 800 אנשים. רוב הזמן היחס שלהם אליו היה אנושי,

הכירו את אבא והצטערו על מחלתו

קשה לא להעיר את כושר עמידתם, או לא לפתח אemptיה על סבלם. גם אנחנו סבלנו, אבל היה זה סבל תוך תקווה, ראננו שכנים וידידים שנחלצו מן המצב, וראו ברכה בעמלם.^{10}
רגש של חמלת לילדיהם, אם אתה משווה אותם ליידנו, ורואה אותם, דור ארכתי דור, מושקעים בעוני, במחלות ומחוסרי תקווה.

לא היו לי כלי ניתוח אינטלקטואליים לבחון את מצבם, רק רגשות של הזדהות, דאגה מעורבת בושה וחוסר עוניים, להתבונן בקשאים שלהם ולא לראות אותם אפילו בדמיון במצב אנושי. הרי הם חיים במצבים תת-אנושיים.

אהבתי אותם, כיבדתי את אומץ ליבם להתמודד עם הגורל שהחל בתקופת העבדות, וקשה מאד לראות את מצבם, כמה שנים אחרי ביטולה.

כל נפשי התمرة נגד הפער הנורא בין עשרה של הטבע ועוניו של האדם. כשאבא הבRIA, אמר לי שעשית עבודה ראוייה, וסיפר שהם הגיעו מעט ממה שחשתי כלפייהם. בפרשפקטיבה של הזמן אני מודה להזדמנויות שנתנה לי לעשות את העבודה הזאת, להכיר את האנשים האלה, ולגבותם כלפים יחס של כבוד והערכתה, וללבס התפישות החברתיות שאמצתי לא רק על חוכמת הכותב אלא גם על כבוד האדם.

Itu.

בשנה החמישית של התיכון בוצע רפורמה במערכת החינוך: אני למדתי בתיכון של חמיש שנים ובתוכננות החדשה הם חילקו את התיכון לשתי רמות, תיכון של ארבע שנים, והמשך של שלוש שנים כהכנה לאוניברסיטה. קראו להמשך *colegio*. אלה סיימו את התיכון של חמיש שנים עובריםisher לשנה השנייה של *colegio*.

אבל הרפורמה לא בוצעה באופן שווה בין כל חלקי המדינה. הקרייטרוניים שועבדו לעיוותים של המערכת הציבורית ושל הערכיהם של החברה הברזילאית.

אנחנו גרנו בסנטוס, עיר של כשלוש מאות אלף תושבים, ושם הרפורמה לא בוצעה בזמן, והיינו נאלצים לחפש בית ספר שבו הרפורמה תבוצע באותה השנה במקומות אחרים.

מגבילות כלכליות, מנעו לעבור ישרא לسان פאולו, המרכז האוניברסיטאי של המוז, שם הרפורמה בוצע בשלמותה ובזמן, רמת הלימודים הייתה גבוהה יותר, והוא גם קורסים מיוחדים להכנת תלמידים להתמודדות הקשה להתקבל לאוניברסיטאות.

המצב הכלכלי של אבא היה דחוק, ורמת המחייה של סן פאולו הייתה גבוהה מאד. מצאנו מקום בעיר פרובינציאלי קטן, בעלת כחמש עשרה אלף תושבים, *Itu*, בה הרפורמה בוצעה.

בבחינה ההיסטורית היה זה מקום חשוב, שם התקיים המהלך של הקמת הרפובליקה שהחליפה את המונרכיה, ירושה של האימפריה הפורטוגזית. אבל העדרת על ערים גדולות ממנה בהרבה, הייתה יותר טריביאלי, שם גרה נכדו של נשיא הרפובליקה, מועמדת ללמידה, וכתוספת לסבא החשוב, גם

אביה היה סנאטור. נפוטיזם קוראים לזה, אבל לנו לא היו הכוחות אלא לקבל את דין המציאות ולעbor לשם. הרוב של שתי הנסיבות החדשות, היו תלמידי חוץ, בני ערים גדולים בהרבה. לשם הגענו אני וחברי אברהם, מצאנו פנסיון קטן ומשפחתי, וגרנו שניינו בחדר.

בשבילי זאת הייתה תחושה של חירות, חופשי ממחויבות קודמות, חופשי מהນוקשות של אבא, עומד לראשו מול המציאות בכוחות עצמו, וחשתי בה בעל חירות פנימית. לא צריך לשחק שום תפקיד, אני יכול להרגיש בעל חירות פנימית.

^(א)
מأחוריו התחושה הזאת העיקן נושא מוסרי, המחללה של אמה. למרות שאני תרמתי כל מה שאבא התיר, חשתי שיכלתי לעוזר יותר. ולא יכולתי להשתחרר מן התחושה שנסייעתי הייתה מלאה במנ תחושה של ברירה.

השתלבתי בכיתה, רובינו היו תלמידי חוץ, ומספר המקומיים היה קטן. מבנה בית הספר היה מבנה ישן של נזירות, בקושי הספיקו לסדר ולנקות אותו, התברר שגם חלק מהמורים לא התאימו לרמה הנדרשת, וחלק מן המורים של התיכון שבו למדתי עלו על אלה ללא ספק. בבחינה זאת תחשתי הפנימית שנתגבה אחריו שטחות מספר, הייתה של החמצה, שהבית ספר הזה לא יכשיר אותנו ברמה בה נוכל לעמוד מול תלמידים של סן פאולו, בבחינות הכניסה לאוניברסיטה, ולצערנו הנבואה הגשימה את עצמה.

במקצועות הריאליים, פיזיקה, כימיה ובiology, בהן אזדקק לבחינות הכניסה לפיקולטה לרפואה, המורים וቤת הספר בכלל לא מתאימים. גם המעבדות היו פרימיטיביות ולא התאימו לרמה הנדרשת. בפגישה הראשונה עם אבא תיארתי לו את המצב, אבל שנינו ידענו שאין בכוחנו לשנות את המציאות.

תוך זמן קצר הצטרף אלינו תלמיד יפני, Hagime Honda וגעינו קרוביים וידידיים. אחרי כל הסידורים הפורמליים, והתקלמות בפנסיון ובכיתה, חיפשתי שני דברים שישלים את החסר, בריכת שחיה וספרייה בבית הספר. בריכה היה נמצאה בסיס הצבאי של באזר, ואחרי כמה ימים קיבלתי אישור כניסה וזרת לשוחות.

בבית הספר עדין לא הייתה ספרייה, ואני בהיסח הדעת, ובלא מעט שחצנות, כפי שהתרברר לי אחרי כן, אמרתי: "או בוא נקים ספריה". לא אני ולא אלו שכירו אותה לא חשבו שאני טיפוס של ביזועיסט, וגם אלה של המקום לא ידעו איך להתייחס אליו. או כבר פעל אצל ה"כבד הפולני". רק כשהמצאו אותה מצלצל בדלת ביתם ומקש ספרים, הבינו שאני מתכוון ברצינות.

ארגוני לעצמי רshima של בתים בהם סביר להניח שיש ספרים, הלכתי מבית לבית, ותוך זמן סביר גייסתי כ- 1500 ספרים. הנהלת בית הספר סידרה לי מקום, ובלי להבין דבר בארגון ספרייה, על סמך האינטואיציה סידרתי את הקטלוג של הספרייה, ונעשהתי הספרן זמני. תוך זמן סביר נפתחה הספרייה, והזرتיה להרגלי הקריאה שלי.

הרושם הראשון היה שכאן לא ציפו לי בעיות בשל יהודתי. ביום כששרפו את הדמות של Judas - יהודה איש קריות – אני אינסטינקטיבית אמרתי: "אני יהודי!" בתגובה הם פשוט צחקו עלי: "מה זה אתה יהודה?! הרי אין לך זכות גדול, ואין לך קרניהם!" - הדימוי לכוח מפסלו של מיכאל אנג'לו - אמרת אתה יהודה?! איך יכול להיות שאתה היהודי, אתה בטח לא הרגת את ישו."

חזרתי לחופשה הביתה וכשפירתי לאבא את הסיפור, הוא השבע אותה שלא אסתבר שוב עם משבר על אנטישמיות.

סיפרתי לו על למודי, חבריו ללימודים, על אופי המקום והצעתי לו לבוא לבקר לקרהת השנה השניה.

בבית פגשתי שוב את אחותי שהייתה כבר ילדה גדולה, לא היו מפסיק קרובי ולא סיפרנו זה לזה את קורות השנה שעברנו. אחותי יהודית, -על שם שבתנו יהודית צימרינג, שאז עוד לא ידענו שהיא נספחה בשואה, הייתה עשר שנים צעירה ממוני ואני בן שש עשרה פשוט לא ידעתי איך מתייחסים ואיך משוחחים עם ילדה בגיל הזה.

זאת לא השגיאה המשפחתית היהידה שהשגתني בחיי הצעירים והבוגרים גם יחד.

בעידן האידיאולוגיות.

בשנה השניה כבר הלכנו למלוון יותר מסודר, והפעם השתכננו בחדר שלושתנו. משיחות בין החברים מחוץ לבית הספר, חשבנו על עצמנו למושמדם לשכבה האינטלקטואלית. זאת הייתה עיר קטנה עם לא הרבה אינטלקטואלים, -דבר שהשתנה תוך דור, אחד מידידי הקרובים מ-

העיר הזאת Otavio Ianni, געשה אחד מגדולי הסוציאולוגים בברזיל ובאמריקה הלטינית, חבר נוסף שלמד כיתה מאחרינו, Walter Toscano, געשה אדריכל אורבני, תכנן את הרכבת הרכבתית של סן פאולו. גם הוא התפרנס בתחום-אבל הערכנו שעתידנו הוא לצאט מהפרובינציה באמצעות הלימודים הגבוהים.

היינו באמצע מלחמת העולם השנייה – כבר אי אפשר היה להטעם ממה שקרה בחזיות השונות, הגרמנים פלו לروسיה ואחרי התקפה היפניתpearl Harbour נῆה ארה"ב למלחמה ואילצה את ברזיל לשנות ציוון, Vargas חדל מלהתמק בהסתדר במדינת "הציר" וארגן כוח ברזילאי שהיה אמור להילחם באירופה.

דיברנו על הדמוקרטיה, על הקפיטליזם, מתחם הסברים של מרקסיזם פשטי. רובנו היינו אנטישיסטים, דיברנו על הסוציאליזם. הסמל הסוציאליסטי בברזיל בזמן הוא היה – Julio Prestes – "אביר התקווה". הוא סימל את התקווה של הליברלים בזמן הדיקטורה של ווארגס, למראות המנהיג האגדי של המפלגה הקומוניסטית הברזילאית.

שני יידי, יאנני ומאפיי באו ממשפחות שהנושאים האלה היו שגורים בבית. והיו בעלי מודיעות פוליטית. לאבותיהם היה עבר פוליטי בארצותיהם, כנראה, אני לא בטוח, שניהם לחמו, במלחמות האזרחים בספרד. אחד מהם היה סוציאליסט והשני אנרכו-סינדיקליסט.

יצא לי פעם להתישב בסנדלייה ולשםוע את דעתיו ומאו חזותי להמשיך לשאול ולהבין, כל התקופה עד שעזבתי אותו. גם השני היה סנדLER, וגם אצלו שמעתי וזכורתי אליו.

שמעתי על האנרכיזם, על הסוציאליזם האירופאי, על הקומוניזם, על הצורך להילחם בפשיזם באופן אקטיבי, ושגם בפשיזם הברזילאי צריך להילחם. הם ראו בעניינים אירופיים את ההתפתחות של ברזיל והקפיטליזם שהוא בתהליכי ההתפתחות.

למדתי שיכולה להקשיב ולספוג ללא זאת ולא רגע של שעום, את חכמת החיים העמוקה של שני האנשים הללו.

בפניי ראתי שני אינטלקטואלים אירופאים מובהקים. שניהם באו מקומות שונים באיטליה והכירו היטב את המיצאות היומיומיות. הם גם היו הראשונים שהסבירו לי את ההבדל בין הסוציאליזם הרוסי לבין הבולשביזם', שניהם היו אנטי-סטלייניסטים, ידעו כבר אז על הרצח המוני של Tcheka ושל ה.G.P.U., ואת השיטות בהם נקטו גם בספרד.

הם גם האירו שהרוב האינטלקטוואלים של ברזיל נפלו בשבי התעומלה הקומוניסטית.

הם דיברו על הבולשביצם הרוסי כמקביל לנאציזם בשימוש בטרורCMDINOT, אבל לא חדרו מלשבח את ההקרבה של העם הרוסי ואת הגבורה של 'הצבא האדום' ואת שמותיהם של הגנרים הרוסיים הגדולים.

שמענו וקראננו חלק מן הדברים בעיתונות שהתפתחה בברזיל אחרי שהצטרכה לארצות הברית,

אבל אצלם היה קיים הפן החופשי – להגיד את הדברים כהוויתם.

הם הסבירו את המובן האמתי של הבולשביצם והוא הראשונים שהairo שאין סטאלין בלי לנוין,

ושעם חזרתו של לנוין משוויז, הוא זה שדרש הגברת הטרור כלכלי הכרחי למהפכה.

הם הסבירו את הטרגדיה של הפילוג שהקומוניסטים גרמו באיגודים המקצועיים כדי לפגוע בסוציאל-דמוקרטיה הגרמנית, בזמן שהיטלר התחיל בתחום השימוש של המפלגה הנאצית.

למרות ששניהם שנאו את טרוצקי הם ציטטו את אמרתו כאשר ביקר בגרמניה בזמן

ההוא. "لسוציאל דמוקרטיים יש נבות ביד אבל היטלר מחזיק Browning בכיס. – סוג של אקדח משובח.

כל הדברים האלה אושרו במחקריהם החדשניים אחרי התפרקות ברה"מ.

למדתי לכבד, להעריך אותם, הם תרמו משמעותית לתפיסת עולמי הפוליטי-חברתי.

התחלו להופיע בעיות מסווג אחר בבית הספר. לא השתתמתי בארגון של מועדון הסטודנטים,

היהתי עסוק מאד, ולא התעניינתי בזו.

התחל ויכוח עם הנהלת בית הספר. לא הצליחנו ללמד חלק מהקורסים, היו חסרים מורים, וכך

התפתח משבר.

המנהיגים שנבחרו היו כולם מקומיים, והتلכטו על דרכיו ההתמודדות עם הנהלת בית הספר,

ולפעמים דברו על הבעיות בכיתה, ובאחד מן הדיונים האלה הערתי שאולי יזדקקו בדו שיש יותר נוקשה

כלפי הנהלה.

דבריי נאמרו בהיסח הדעת, לא ידעת על הנושא יותר מאשר כלל התלמידים, אבל משום מה, הם

עוררו, תשומת לב ולמהרת הוזמנתי לשיחאה אצל המנהל.

אמר שסיפרו לו שהאנשים יצאו מהפגישה בכיתה ממש בחרדה. העיר על פגישותי עם ינני

ומפי, ורמז על האפשרות של השפעתם עלי, בקונוטציה לפגישה עם הסטודנטים.

אמרתי שאיני חבר בהנהגת התלמידים, ושהודיעו היה בכיתה והשתתפות שלי הייתה מקרית.

בטון שקט אבל סמכותי הוא הצעיר שיזהר.

השבתי לעצמי: אווי ואבוי, הוא עוד יכול לשאול בגימנסיה של Santos עלי וזה יהיה הסוף שלו. כשיצאתי מבית הספר, התקרב אליו איש ושאל: "האם אתה הוא זה?" אמרתי: "כן, אני הוא זה." והוא אמר: "אני מזהיר אותך. אני לא אגיד לך באיזו מחלוקת אני עובד," – היה ברור שהוא מהמשטרה החשאית – והוסיף: "אל תשכח שאתה נתין זה, ואסור לך להתערב בפוליטיקה." אני לא יכול להגיד שעברו עלי ימים ולילות שקטים.

השביטה פרצה ומנהיגי השביתה ביקשו להיפגש איתי. ולמרות הפחדים והחרדות לא עלה על דעתם להגיד להם: "חברה, אני מנوع מהhipgas איכם, משומם שאני מפחד".

הצעתי להם לחת ליום זמן לחשוב ולהיפגש מחר במקום גלוי.

טיילתי בעבר לבדי וקלטתי רק אז, שלמעשה היה זה בית ספר של הבנים של האליטה המקומית - בניים ובנות של מפקד המשטרה ושל מפקד הצבא ושל מנהל בית הספר ושל המורים ושל ראש העיר. למחרת אחריו השעורים כפי שסיכמנו, התקיימה הפגישה במקום שטוחים ומהנהן יכולים לראות אותן בדיעון, והסבירתי להם, שבנים של האליטה, במצב משברי כזה, חשוב להכניס את הוריהם לעובי הקורה, ולבקש את עצתם. קמתי והלכתי.

זאת הייתה הצעה שאי אפשר לסרב לה, אבל כמובן שזו התפרש כהצעה מאקיאבלית, ולא הצליחתי להשתחרר מן הדימוי.

השבתי על ידי הסוחר של המשטר ההוא, שם סיירסו, עינו, שחטו, ואנסו אלף פעילים של ארגונים ליברליים. התנהגותי במשטר ההוא, היה שלחוסר זהירות. יצאתי מזה בשלוום. השביתה כ毋ון נכשלה, אבל הילתה של 'מנהיג השביתה' דבקה بي וליוותה אותי, במשך. שני התפרסם בעיתונות העירונית בשנת החמשים של בית הספר והחברים שהגיעו להגינה דיברו על פעילותם של הזמן ההוא.

כל האירועים שקרו בפרשא הזאת השיכים לאישיות הפנימית. גם במרקָה זה הרשיתי לעצמי ללמידה מן הניסיון ולהסתכל על עצמי כפי שהייתי ולא כפי שאחרים ראו אותי.

ח'יפושי' דרכ ומשבר רוחני.

עם גמר המלחמה העולם השנייה, כשהנודעו הידיעות הראשונות והריאליות על השואה באירופה, מצאתי את עצמי נתון בתחום של התבולות בחברה ותרבות הברזילאיות.

הסתירה המהותית בין שני התהיליכים הרוחניים הפיל אותי למשבר רוחני ונפשיعمוק שהニー בתוכי תחילה בלתי מתאפשר של חיפוש אל תוך תוכה של הנפש, והנייע חיפושים אינטלקטואלים של חיפוש לא רק מקורות והשורשים המשפחתיים, אלא גם בניסיון להגיע להבנה הכרתית של יהדותי, מהותה של השואה וגורמיה, ובעצם لأن מובילות דרכיה של היהדות אחרי אירוע בעל אופי קטקליזומתי.

לא הייתה בבית ספר היהודי בפולין, רק כונה ב"הדר", ניסיון שטחי קצר ולא תחליטי בברזיל. לימוד אינטנסיבי של פורטוגזית כדי להשתחרר ב מהירה מן הדמות הנלעג של ילד מהגר, עלתה בשכיחה של שני הלימודים מהם, אידיש בחדר ופולנית בבית הספר בפולין. מדריך רוחני לא היה בנמצא, ואני לא בטוח שבמצבי הרוחני והאינטלקטואלי אז, הייתה מוכן לו.

בקהילה לא גדולה כזו פאולו היה בלתי ניתן להשיג ספירה על הנושאים שהעסיקו אותו בשפות שידעתו לקרוא אז.

בחיפושים האלה ובתחווה פנימית שדרכי ועתידי דורשים תשובה ראיות, התחלתי בensus, בלי שהיא לי מושג על אורך הזמן, ולאן זה יוביל אותו בסוף הדרך.

הייתי רחוק מהבית ועם אבא נפגשתי כשהוא היה מגיע לסאן-פאולו. מצפוני הציק לי והאשمت את עצמי על התנהגותי כלפי אימה שלי. כאילו היא אשמה ולא קורבן הגורל על מחלוקת שכרסם בה כל כוחות הנפש והרות.

גם כלפי המשפחה, בעיקר אחותי הקטנה יהודית, הייתה לי תחושה שהזונחת חובותי כלפייה. השיחות עם אבא היו גלויות וכנות, ההחלטה הנחרצת שלו שעלי להתרכז בלימודי, שבמציאות פירוש להיות רחוק מן הבית.

אנסה לתר במנימום של פאות את המפגש עם הגורל.

ניסוי קצר במפלגה הקומוניסטיות.

עכשו הזמן לספר דברים כפי שהם קרו, סוד שהצלחתו להסתיר, והואתו ידע רק איש אחד שנפטר מוקדם מאד.

עוד לפני שהכרתי את יידיי, ינני ומפי, השיגו אותו נציגים של המפלגה באויראה שנוצרה בברזיל לקראת סוף המלחמה הchlית וארג'אס ליכת לבחירות, על מנת לנסוח להיבחר בבחירה דמוקרטיות. כמו בפרשת ריבנטרופ- מולוטוב בזעיר אנפין, ווארגאס ופרסטס הגיעו להסדר.

התפרנס של פֶּרְסְטִיס יאפשרו לנשל פוליטית לא במסגרת המפלגה, שלא תחזור לפעילויות, אלא תפעל תחת חסות של "ארגוני חזית".

הוקמו "מרכז לדמוקרטיה ברזילאי", הפעולות צחה כמעט בכל פינה המדינה, והוכיחה את כושר חייתה של המפלגה בכל שנות המחתרת. אני עוד לא הספקתי להבשיל בבחינה פוליטית. עקבי בעניין באויראה הדמוקרטית הליברלית שפשתה במדינה.

חצאיו (הצטרכו) היוו פוליטי ומרוכז בעצמו ובסביבתו הקרובה.

ותוך כדי כך, يوم אחד קיבלתי הזמנה להיפגש עם אחד החברים. הופתעת, הייתי רק כמה חדשים באיתו ולא רכשתי עוד חברים.

נפגשנו, אחרי דברי הנימוסים הוא הרצה בקצרות אבל בצורה מאד מעניינת על המציאות העולמית, כולל הניצחון הגדול על הנאצים והגבורה של הצבא האדום, והנה ברזיל נכנסה לעידן חדש למרות משטרו של ורג'אס. אז הוא סיפר על כנס בסאן-פאולו בו יופיע גם פֶּרְסְטִיס. שהוזג בcheinoo "אביר התקווה" ולא כמניג המפלגה הקומוניסטית.

הם מבקשים להשתלב ולדרבן את התהlik הדמוקרטי בברזיל כחלק של ההתרחשויות בעולם כולו.

הם מעוניינים גם בצעירים, יהיו שם אינטלקטואלים ברזילאים ידועים שהדיקטטורה רדפה אותם. הוא נתקש להציג מועמדים והוא חשב לנכון להציג אותו בין אחרים. אני לא הכרתי את השמות שהוא דיבר עליהם, אבל התרשםתי מבקיעתו, מן הצורה הפשוטה והכנה שבה הוא הציג את הנושא. לא נתתי תשובה במקום ואמרתי שאני נוטה לענות בשיללה.

שקלתי בין שני הלבני רוח שהשפיעו עליו, עמדותיו האנטי קומוניסטיות של אבי, מול האפשרות לראות בפועל, תהליך שכבש את המדינה כולה, עליו אפשר לקרוא בכל עיתון ולשםוע בכל שיחה.

אחרי התלבטות החלתית לנסוע, הינו כעשרה איש שמהם לא הכרתי איש, וכך יכולתי להקשיב לשיחות שהתנהלו בין אנשים. היה באולם ציבור מגוון.

הרבה נואמים מקומות שונים בטאו את האפשרויות לצudo לקראת בחירות דמוקרטיות ולבסס במדינה משטר דמוקרטי.

הآخرון דיבר פֶּרְסְטִיס, דיבר בשפה פשוטה אבל עשירה דימויים, בטון ושקט אבל פֶּטְרָנְלִיסטי, נתח את המצב העולמי, החמיא ברמיזה למלכים האחרונים של ווארגס, ופרש בהרחבה את מצבו של הפרולטריון, ושל האיש האדמה העני של ברזיל, והעליה רעינונות כללים על A longa marcha "הצעד הארוך" לקראת הרפורמות הגדולות והעמוקות הנדרשות כדי להוביל את ברזיל אל המקום הרاوي לו במשפחה העמים.

היה זה הנאום הפrogrammaticי הראשון ששמעתי בימי חייו, סדור, בנוי עם דימויים רבים, קל להבנה ומרשים בו זמנית. הוא היה אישיות careyamtic, עם שובל ארוך של סיפורים על גבורתו האגדית. נלקחתי לפגישה יותר מצומצמת, דברו שם על ארגון, גיוס, ועוד דברים שלא ענינו אותו. לא הצליחתי להשתחרר מן התרשומות העמוקה שאחזה بي מן הנאום ששמעתי.

המאגרנים חזרו על זהירות הדרושא. בחזרה ברכבת, משך אותו חברו למקום רחוק, ושאל אותו על התרשומות ועל היחס שלו לכל הפרויקט. עניתי בכנות, ואמרתי שאני זוקק לחומר קריאה כדי להבין את מהות "התוכנית". הוא הבטיח לי אותו, הציע שלא נפגש בפומבי ושזהר לא לגלות על האירוע, ולשמור את החומר מעיניים עוניות.

קיבנתי את החומר ומה שאני זכר עכשו היה בו; מבוא לMarcusism של פלכנוב, קישור של הספר של לנין, "המדינה והמהפכה", קישור של הספר של סטלין על הבעה הלאומית, חוברת עבה של התוכנית של פרסטס על המצב בברזיל, וחוברות של חומר על ארגון, גיוס וסתם תעוללה.

באוטו הזמן קראתי אותו בתשומת לב במשך כמה חודשים. הינו נפגשים כל פעם במקום אחר, מדברים על החומר ולמדתי שבחיל העיוני הוא לא גילה בקיימות מיוחדת, אבל ניצל את המפגשים כדי לבחון אותו, כדי להסביר לי את חשיבות הפעולה וכדי להדריך אותו בתחום הפעולה, נושאים בו הוא גילה תכונות אישיות ראויות להיקוי.

או סיפר לי בזיהירות שבמפגש השני היו חברי ההנאה המרכזית של המפלגה הקומוניסטית הברזילאית: ישבו שם הגיבורים, ללא מירכאות כפולות, שרדדו מבתי הסוהר ומן הרדייפות של נרגאס, חלקם אנשי מעמד הפעלים וחלקים מקצוענים שהיו הרבה שנים במסקבה, שהשתתפו במפגשים של מנהיגות העולמית של המפלגות.

בביחירות תנסה התארגנות להשיג מועדים למפלגה בראשיות "לגליות". דבר על הקושי בגין אמצעים וナンאים, הסביר לי שהפעולה מאד מודרת שאנו מאורגנים תאים - תאים, לא שאלתי מי החברים בתא שלי, אז הוא חזר על הצורך בזיהירות מופלגת. מני הוא קיבל הבטחה שכך אנה, ולמעשה איש מכל החברים שלי לעולם לא ידע על הפרק הקצר הזה בחיי.

התחלתי לחשב על מה שמשמעותי וקראי, בעיקר בחומר התעמולתי. ברזיל נמצאת בדلت האחורי של ארה"ב, ולא יהיה קל לישם את התפיסה. אבל התברר שבעתיד קובה התעמתה עם המעצמה הגדולה, ולמרות ששילמה מחיר כבד, החזקה מעמד שנים רבות.

הרוסים לא ניצחו לבד. אמריקה הגדולה הייתה בכל מקום, וכל אירופה נהפכה לבית קברות אחד גדול ובמלחמה לחמו אנשים מכל האומות ולאומות.

זכירתי כל משקרים עלי הגבורה של הצבא האדום והישגיו, על הקורבן הנורא העם הרוסי, והתרומה המשמעותית שהם תרמו להצלת העולם מסכנות השתלטות הנאצים, המפלגה הקומוניסטית הברזילאית, היא ללא ספק, אחת מן התופעות הפוליטיות החשובות, ואנשיה היו מן המשובחים שבעם הזה החלתי שדרוש**א** ידע נוסף, כל הגורמים עליהם שמעתי היו רלוונטיים אבל החלטה גורלית כזו שהיא יותר בגרות להזכיר בשאלת הקרייטית, האם אני צריך לעסוק זה? האם זה חי מכוונים? לא ראייתי את עצמי פוליטיקאי.

הבעיה נפתרה בידי הגורל שהציג על דרך חייו שני מורים דגולים של בעיות התנויות הפועלים.

הידיד שלי המקשר שמר על הסכם בייננו, הוא שמר עלי. אבל לפטע הוא נאלם, ולפי כללי זהירות לא יכולתי לשאול איש על גורלו. למרות שדרכנו נפרדנו, הערכתי וכבדתי את תבונתו ואת ידידותו.

הפרק הקצר הזה בחיי, לימד אותי רבות על עצמי וטרם תרומה משמעותית להתברורתו כאדם. היו בו קטעים חשובים אותו אפעיל בעתידי, ועד שלא כתבתי את הקטע הזה, לא קשתי אותו לימי הקצרים של השותפות עם ידידי.

וכך הסתיים הפרק הזה בחיי, איני מצטרע עליו, אבל בתחום נבטו כבר השטילים, שייעשו אותו סוציאליסט בעתיד.

חיה חברה בעיר קטנה ומשפחתייה, התנהלו בשעות הערב בכיכר המרכז של העיר, שהייתה גן, במרכזה היה ביתן, ותזמורת קטנה הייתה מנגנת מוסיקה קלה בערב יום ראשון ובחגים. במדרכה מסביב לכיכר היו זוגות צעירים מתילים תחת העיניים הבוחנות של האמהות או האחים הצעירות. גם אנחנו הסטודנטים היינו חלק מן האווירה הפטטורלית הזאת.

באחד הערבים כשהישבנו שלושתנו יחד עם חברים מקומיים, העיר יידי היפני, ומה יקרה אם היא תרצה להתחנן עם ברנרדזו, איתי, אז ענה חברי היהודי ללאesis, "מה השtagעת? מי ירצה להתחנן עם פולני זר, ועוד יהודי?". אז העיר בפשטות אחד החברים מן המשפחות הוותיקות, "אם הוא יתחנן אליה בכנסיה למה לא".

אני לא הגבתי, למרות הרצינות של השאלה.

כל הדיאלוג התייחס לעובדה שהייתה לי חברה מקומית. חיכיתי לה כל יום ראשון בגמר המיסה, בכנסיית הכנסייה, לפני מיכל המים הקדושים. ביום הולדתה كنتיה לה במתנה צלב אומנותי. היינו שניינו צעירים מאד והשאילה לא עמדה על סדר היום, אבל כשהתחלתי לכתוב והתייחסתי לשני הסבים האהובים עלי, ושהשפיעו על יולדותי באופן משמעותי.

לא יכולתי שלא לתחות בשאליה, איך עובר ילד יהודי בדור אחד, את המעבר החד בין הפחד לעبور בפני כנסייה קתולית פולנית, וכעbor תשע שנים בלבד, נכנס אל כנסיה, ובמשך קרוב לשנה, ושורם את המיסה.

קיומה של "maria", והיו הרבה כאלה ביתי במשך השנים, הייתה תרומה חשובה לקליטה בעולם הברזילאי, - נקלטה כמו אחד מהם, היא הקלה עלי לאחוב את האם הפשט, לקבל את צבעה שחור או ווריאנטים בין שחור לבן, דבר מובן מאליו, ללא שמצ' של יחס גזעני. בעtid אקבל את היהודים שבאו באתיופיה בחיבה.

גם ביחסים עם החברות הצעירות שלי, סוניה, שהיתה ממש לא יהודיה, לא בכלל אם הרוסית בגוף ובנפש, אלא היא לא חשבה את עצמה כיהודיה..

^{באותו} באיטור, לארמן היכיתי כל ימי ראשון אחורי המיסה בכנסיה כי היה זה בון-טון חברתי, ואני לא רתעתி מזה.

בליל הרגיש, נתתי לעצמי לגיטימציה פנימית לדבר שנוגד את מהותנו, כיהודים.

נפרדתי מידיbai באיטו, להרבה מהם אהיה קשור כל חי.

התגעגעתי, לחירות הפנימית שם גיליתי, לתהlixir ההתבגרות הרך, השליו. לאנשים שתרמו לי מוחכמתם ומנסיונם ושלימדו אותי על עצמי יותר מכל יתר תקופות בחיי עד אז.

ידעתי שעידן הנוערים עומד להסתיים, ושמחקות לי בעיות שלא תלויות רק בי, והמרכזיות שבנה היא, אם התנאים הכלכליים יאפשרו לי ללמידה בסן פאולו, איטו על המרכיבים שלה לימדה אותה שבלי למידים נוספים מהכה לי עתיד דל. זה מחוץ לחשבון. האלטרנטיבה היא שוב לנדוד לאיזה אוניברסיטה פרוביינציאלית, שבה נמצא אותן המגרעות חמורות שמצאתי שם בבית הספר, ועתיד ילמד אותה בכמה רמות הכשרתי נופלת מכל תלמיד בסן פאולו לקרה מבחני הכנסיה בפקולטה קשה כמו רפואה.

גם על זה אני מתלבט, הרי לא חשבתי ולא התייערתי אלא כך דיברו בבית. גם ראיתי בפני שאלה אונסית ומוסרית, אני היום בן 18, עד היום רק נהנית מתרומות אבי ולא החזרתי במידה הראויה.

בגלל הגישה הריכוזית של אבי תרמתי לטיפול באימי פחות מאשר עשתי ילדים קטנים בפולין. אבל זה איננו חשוב בכלל, חשובה העובדה שאני היום אדם בוגר ואין מנוס אלא להתמודד עם הלקויות.

אם איה שוב חולה מאד, בתקופה של השנה הזאת היא הייתה יותר מפעם אחת בבית חולים. גם בסאן-פאולו וגם בסנטוס והרופאים הגיעו למסקנה שמטופרים לנתה אותה. ניתוח שהיום כבר לא משתמשים בו. ואבא נזקק להרבה כסף כדי לבצע את הניתוח בבית החולים פרטי, כי הרפואה הציבורית הייתה אז במצב קשה מאד.

ישבתי עם אבא, הצגתי את האלטרנטיבות שראיתי ואמרתי לו שאיןני חושב שהוכשרתי להצלחה בבחינות כניסה, שאני זקוק ללימודים אינטנסיביים, ואני חושב שלא יגרם לי שום נזק עם אפסיק לשנה שנתיים כדי לעזור לו, הרי אני מכיר את העבודה, וכאשר נרגיש מצב פחות לחוץ אסע ללמידה. לא הייתי צריך להגיד לו שאין יודע להסתדר בבחינה כספית, הרי מכיסו יצא הכסף שצרכתי באיתו, והוא לא פעם העיר לי על אורח חיים ספרטני שנייה לתי, לעומת רוב החברים איתם הייתה. לא אגיזם אם אכנה אותה היום כנזיר. הייתה זקוק לכיסף המינימאלי, התלבשתי בפשטות, לבילויים לא הלקוח.

אחרי המשבר בגימנסיה, אבא קלט שאני קרוין בחומר שモתר לקחת אותו ברצינות, אני מתכוון למה שאמרתי, וקיים אותו בכל מהירות.

תוך כמה ימים התברר סופית תאריך ניתוח של אמה, וסיכמנו שאשאר בבית עד שהיא תחלים. כשאמה חוזרת והתאוששה, חזרנו ושובחנו שוב. אבא אמר בפשטות שהוא לא עבד כל החיים כדי שאני אחוור לעבודה הבזוזה הזאת, נכון שנייה לתי אותה לשבייעות רצונו ושל הקלינינטורה שלו, אבל אז היו תנאים מיוחדים שהכירעו, מחלתנו. מעמדו בبنקים יציב, והלוואה למן את לימודי היא השקעה כדאית. לא היה מקום נוסף להתדיין.

סן פאולו.

הגעתו לسان-פאולו, מצאתי דירה עם אוכל, ליד מועדון עימי עם בריכה מצוינת, עם תחבורה נוחה לבית הספר. נוחה לבית הספר.

נרשמתי לבית ספר שהיה מעין הכנה לאוניברסיטה, שבו לומדים רק את המקצועות לבחינות כניסה לפקולטה, פיזיקה, כימיה וביוולוגיה. כמו כן התגוררתי מכל בילוי, וניסיתי להתגבר על הפיגור לעומת רוב התלמידים שלמדו בטובי כמו באיתו, התגוררתי מכל בילוי, וניסיתי להתגבר על הפיגור לעומת רוב התלמידים שלמדו בטובי בתיכון הספר של סן פאולו.

לא הבאתិ מחיי הקודמים, לא מבית הספר העממי, לא מהתיקון ולא מאיטו, הרגלים של לימוד שיטתי. הכל היה- להתכוון לקראת הבחינות. תוך זמן קצר הבנתי שאני מפגר באופן דרמטי. למרות ממצים גדולים, הבנתי שאין זה סיכוי, שאני צריך להתחיל קורס מקדים, שהתחילה חצי שנה קודם.

דיברתי עם אבא והוא לא הבין על מה אני מדובר, הרי עד עכשיו הייתי תלמיד טוב, ואם תלמיד טוב הוא זה שמצויה בבחינות, אז ללא ספק אהיה תלמיד טוב בכל בתיה הספר.

ענין
נכשתי לדיכאון, מזעם עצור של חוסר עוננים. מיום בואי לברזיל, לא הכרתי את התהוושה שאני עומדת להיכשל. אבל כשבמדתי עצמי מול הנידע העצום של יתר החברים בכיתה, הם ידעו מתמטיקה, ופיזיקה, וכימיה, הם היו מוכנים לבחינות וחלקים נכנסו לאוניברסיטה במקומות הראשונים.

שומם דבר לא הסיח את דעתו, חוות מהטהווה שאני לא ברמה שלהם, שאני לא בליגה הזאת. שחיתי עד כלות כוחתי, הלכתי הליכות של שירות קילומטרים, -באיטו הייתה הולך כמעט כל יום ראשון, עשרים שלושים קילומטר כאשר בעיה העסיקה אותה-, אבל עכשיו עשית זאת כי לא יכולתי להירדם. לא ידעת על קיום כדורו שינה, ומגיל שמנוה לא ידעת רופא.

כנראה שבעלת הבית טלפנה לאבא והוא הגיע מbove, היה צריך לבחות כמה שעות עד שסיימת אחת מן ההלכות הארוכות שלי.

הוא היה חשוב, ואני במאז עצום לשמר על שקט היצוני, הסברתי לו את מצב רוחי, את תהושת העז-עגנים, וכנראה אמרתי אולי שהוא מילא, שהדריך אותו מיד, והוא החל בסדרה של שאלות על מצב הבריאותי.

או לא ידעת את הקושי הגדול להתמודד עם דיכאון, האמנתי שהכול נתן לעשות בכוח הרצון. ניסיתי להסביר לו את הדברים באופן רצינאי, אז הוא הציע לי לעזוב את כל הטרידות, לבוא הביתה לנוח, לשחות בים הגדול, או להישאר בסן פאולו לאותה המטרה.

היום אני בטוח שהוא קלע למצבי הדיכאוני, אבל הבין שבמצבי הנוכחי, המשך הדיון יהיה עקר. העדפתו להישאר בסאן פאולו, חרדה מפגש משפחתי ממושך.

שנינו לא יכולנו לעלות על דעת שקיבלנו החלטה שתנסה באופן דרמטי את חי, ואת חיינו המשותף.

הרשל מלינאש, היה ידיד של אביו, הסדנה לתחפירת בגדי גברים הייתה ממוקמת ממש מול ביתנו בסאנטוס, הוא הצליח מכך והוא עשה אדם עמיד ו开阔^{אלאן} גם פתח חנות למכירת בגדים ברחוב המרכזי של הקהילה היהודית בסאן פאולו. ההפרש בין גילנו היה גדול מכך, וחוץ מדברי נימוסים, לא דיברנו.

כשהזמין אותו לשיחה, כשחלفت במקורה דרך חנותו בסאן פאולו, למדתי לדעת שהוא היה בנעוריו חבר בהנהגת "השומר הצעיר" בווארשה יחד עם יעקב חזון.

בזמן שזה התרחש לא ידעתי לא על קיום תנועת הנוער החשובה זאת, לא ידעתי דבר על תנועות נוער חלוציות בגולה ופעולתן בארץ, וכמוון לא ידעתי על חשיבותו של תפקידו. למדתי מאוחר יותר שבזמן של חזון בפולין הנהגה הפולנית הייתה למעשה הנהגה העולמית.

אין שום סיכוי שאצליח לשחזר את הביאוגרפיה שלו היום, בהפרש גילינו ובלחץ שנעשית נתנו אחרי השיחות אותו, לא השכלה לי בברור אותה על בוריה.

לא היה לנו כל דבר במשמעות וההתעניינות הchallenge^{ההנאה} האירופי של המשבר עם המורה בגימנסיה, על רקע האנטישמיות. הם נראה לא ציפו שנער אונוני משוכנתם, עם בעיות כל כך גדולות בבית ושליא הצעיר כמעט בדבר, שדווקא הוא, יקרא תיגר על מורה בכיתה, בזמן של המדיניות הפקה-פשיסטית, של ווארגאס שסיכון חי מתקני המשטר.

לא הייתי ער עד כמה זעزع האירופי את חי הקהילה. הוא קרא לי ובקיש שאכנס אליו, ביקש להגיע אליו ביום אחר, ביום שמצב רוחי היה פחות נרגש באותו לשיחה.

הוא התעניין בכל האירופי שהתקיים שלוש שנים לפני, וזכור ושאל איך התייחסתי אליו ועניתי בצורה מכך לכוונית, ולמעשה חזרתי על עמדתו של אבא שתמצת את האנטישמיות המקומית כוואריאנט של הפולני בתוספת של מוטיבים ומיתוסים אפריקאים. בפעם הראשונה בחיי חשבתי על כך.

במפורש לא חשבתי על כל הנושא באופן מסודר ולא היו לי כלים אינטלקטואליים כדי להריך את ההשפעה של הגורם הזה על החברה והתרבות של הארץ, בהניסיתי לא רק להתאקלם, כמו רוב

המהגרים הבוגרים, אלא להשתלב בה כאלו היתי ליד המקום. למעשה ככה ראו אותי, השפה והמנגים המקומיים כבר היו למעשה חלק ממוני.

חזרתי למחרת, אבל היום הוא עבר עלי בחרדה גדולה. כשהאני משתמש היום בביטויי זהה, 'חרדה', אז לא ידעתה עדין לקרוא את צפונות לבי. עברתי מטמורפוזה, מנער שמה נעשה קודרני. חשתי ציפייה לקראת הפגישה, והיתה לי תחושה שנייה צריכה לתקונן לקראתה. הלכתי לבריכה, באתי אליו בלי לדעת או לנחש על מה תהיה השיחה הזאת ולאיזה דרכיהם תוביל אותי.

התחיל בסיפור של השואה. הוא קרא בשלוש שפות, עיתונות המקומית, ובenson פאולו היה עיתון ברמה גבוהה, עיתונות יהודית מן העולם ועיתונות ומחברים שקיבלו מן הארץ, רק אז נודע לי שהוא שומר על הקשר עם חבריו בתנועה.

התחיל באופן מסודר ומספר בעצמו על השמדת יהדות אירופה. אני ישבתי דרך וקשוב. הוא דיבר במשך שעות, לפעמים קטעני אותו בשאלות, והוא סיפר בצורה יבשה, מדוקפת, את מה שהוא ידוע לו. הוא נאלץ להתמודד עם השאלות על העם היהודי, הדת היהודית, על ההיסטוריה היהודית הרוי היה בור עם הארץ – המושג 'לאומיות' יופיע אצל הרבה יותר מאוחר.

לא חסמתי מمنו אף שאלה. היתי זוקק למשענת פנימית יותר מוצקה, כדי להתמודד עם בעיה בסדר גודל כזה. עוד לא השתמש במושג 'חיסולו של העם היהודי באירופה'. הוא הוביל את השיחה וענה על כל שאלותי.

אחרי זה עבר לדבר איתי על הארץ ישראל, פלשתינה, על הקרבנות, על האנגלים, על העربים. דיבר על פלשתינה בעל מפלט. הינו בתקופה של 'הספר הלבן' – גם את המושג הזה הוא הבahir לי; הוא דיבר במושגים כלליים אומנם, ואני הבנתי את ראשית הספר של תהליך ההתיישבות בארץ, הקיבוצים, תנויות הנעור; הוא כMOVIN שם את הדגש על 'השומר הצער' והסביר לי שקיימת תנוצה ציונית בברזיל.

זה לא היה תהליך של גיוס, הוא לא ניסה לגייס אותו, הוא גם לא היה פעיל בשום מוסד יהודי. פשוט, הוא חשב שהוא נכון להחלק איתי בבעיות הללו.

בתום שעوت רבות, היה בי גודש רגשי ואינטלקטואלי שקשה היה לשאת אותו. אמרתי לו שאני זוקק לקרואו: זה סיפור קשה ואני מתקשה לקלות אותו ללא קריאה נוספת. לקרוא עיון אני כבר ידעת.

השיחה עם מלינאש הייתה עשויה להגום גורם לשינוי כיוון חי. חלק בודאי היה כבר בתוכי, ההתפרצויות שלי כנגד המורה האנטישמי, ההתנהגות שלי במרחב של שביתת התלמידים, לא הייתה אז אמיץ במיוחד, אני חשב שדי מוקדם הבנתי שאומץ הוא בעיקר התרבות על הפחד. נעשיתי מרוכז מאוד ומתבודד, פנוי קדרו, הקריאה בעיתונות, הדאגה ממצבם בלימודים, ובבודאי לא מעט בכלל הבדיקות המוכתבת שהחרתי, הדאגה שנדבקתי מאבא לגבי גורל משפחתנו, הסבא וסבתא, וכל הדודים וילדייהם. היא הייתה משפחה מסועפת וגדולה, דודדי מלובלין, זמושץ, שהתרבר בעתיד לא רחוק ^{לפניכם} שבו האזרע ^{לפניכם} בנו הנצחים את ריכוז הגadol של מחנות בו השמידו את יהדות אירופה.

לא יכולתי לצאת ממש בלי לבקש לחזור אליו, לא יכולתי להירגע, הקדרות שלי גברה. כשיצאתי מהнатוח כבר היה חושך ולמהירות בבוקר, הדבר היחיד שקשר אותי לחיים של "לפני" הייתה ברירת השחיה. הלכתי, שחיתי, התלבשתי וחזרתי לחנות בשעה שסיכמנו. הלילה הוא היה לילה קשה מאד. לא ידעתי עדין, שלמעשה אני מתחיל לעבור את התהילה הכאוב, הקשה, של הזדהות עם סבל של אחרים, התקראות מלאת כאב אל הטרגדיה של העם היהודי, עוד לא הצליחתי לשנות את שתוכנה ולהגיד בפשטות עמי, עמי שלי. המשכנו בשיחתנו, אבל אז זה כבר לא היה אותו דבר: שאלתי שאלות הרבה יותר נוקבות, שהיה תוצאה של עיבוד פנימי וסקרנות גדולה, עד שהגענו לקטע בו אמרתי: "אומנם יש לי בך ובכל מה שאתה אומר אמון בalthי מסויג, אני מוכrah לקרוא חומר, אני זוקק לחומר, אני זוקק לקרואך." הוא אמר שהוא יכול לחת ליה חלק מהעתונים, אבל אמרתי לו זה לא זה: בעיתון של אتمול או מלפני שבוע, אני לא יכול לקרוא לא על אירופה ולא על יהדות אירופה ולא על פולניה, ולא על מה שהסבירתי לך על העם היהודי. אתה הרי גם השתמש במושג זהה 'לאומיות יהודית' והתעלמת מהדת היהודית אז גם על ההיסטוריה היהודית עליה דיברת, אני חייב לקרוא. והוא הסביר לי שאין לו ספרות כזו שהיא אבל ברחוב קרוב יש ארגון של נער יהודי, והוא שמע שם יש ספריה טובה. באותו יום הלכתי להפץ את המקום ואת הספרייה. כאשר בסופו של דבר קיבלתי את המפתח למקום, גיליתי ספרייה לא מאורגנת ואני פתחתי את רוב הספרים, שברובם עוד לא נקראו.

היה תענג לפתח ספרים, אבל עוד לא הגעת לפגשים שהיו לרוב במווצאי שבת, ועוד לא הכרתי את האנשים ולא ידעת עלייהם.

התחלתי לקרוא בלי לעשות סלקציה של החומר המונח לפני.

מלינאש לא הציע את עצמו להדריך אותו זהה, הוא אמר במפורש שהוא לא איש מספיק משכיל. קראתי את הבעיה הלאומית של ז'יטלבסקי באידיש, עבודה מפרכת, ואת דובנוב ואת גֶּרץ ואת קֶרצֶל, בספרדית, את "האוטו אמנציפציה" של פינסקר, בפורטוגזית עם מבוא מצוין של דר. אידאל בקר. רשותי רשות און סוף, עברו ימים, עברו לילות. קראתי בחדרי ולא שבעתי.

בעלה הבית דאגה לי, הכריחה אותו לאכול את כל הארכות ושאלה אם לא כדאי שני אסע הביתה, היא ראתה עלי את הקדרות והזכירה לי שלא הלכתי לברינה, רק היה חסר שתעריר לי שלא התרחצתי... היה לי דחף בלתי נשלט לקרוא עוד ועוד, ועם כל ספר גיליתי דברים חדשים, אבל עדין ההיסטוריה היהודית לא נקשרה, עוד לא קיבלתי תחושה של איחדות.

לא היה לי קשר שהוא עם אנשים ששחו בספריה, הייתי בא ולוקח ספר ושוב מחליף ספר, איש לא פיקח עלי. היום קוראים לזה 'טריפ', אבל המשבר הזה נמשך כארך הגלות. קראתי הכל בשפות לא שלי, הייתה צורך לקרוא גם באידיש – שפה שבקושי ידעת לקרא. הייתה גם חיב לקרא בספרדית. מילונים לא היו, ולא דיברתי עם איש

חיה בצורה ספרטנית: אכלתי ארופות בבית, ובשעות מאוחרות הלכתי לבית קפה ואכלתי סנדוויץ' ושתי קפה או שתייה קלה. לא הלכתי לקולנוע ולא كنتי לי בגדים, ורוב הזמן הלכתי לכל מקום ברגל.

לא הגיעתי הביתה, לא נפגשתי עם אבא ולא הכינתי את עצמי לקורס הבא. שכחתי את הלימודים והייתה לי תחושה שאין מבחן הונאה. ניחמתי את עצמי בכך, שאבא יהיה מרוצה מהתקרבותי אל היהדות.

ידעתי שלא זה מה שהוא רוצה ואני עשה הקריאה לא הייתה מסודרת אבל קראתי אותה כתלמיד חרוץ, תוצאותיה הייתה מחותמת בכתביהם באינסוף דברים שרכיבתי וסדרתי לפי נושא. בניתי לעצמי רשימה של נושאים שידעתי אותם, לעומת רשימה של כמה של נושאים שצריך היה לחזור וללבן, והיה נחוץ להפוך ספרים אחרים, ובנושאים שיכולה רק לנחש.

תוך כדי כך, החלטתי שאני צריך להפסיק לעבודה. ידעתי שאני לא עומד בזה לארך זמן – להשתמש בכיסף שלו. אומנם עוד לא הבנתי בדיק מה זה 'עסקו', אבל ידעתי מה זה 'פועל מפלגה' שהי במחתרת.

אבל אני לא הייתה פועל מפלגה ולא הייתה במחתרת, וידעתי שאני מוכרכה להתרפנס. באותו זמן היה קמפניון של המגבית של 'קרן היסוד', פישל צ'רשביניה היה מזכיר המגבית, והוא סייר לי את עובודה של הכנת הרשימה של כרטיסיות התורמים.עשיתי את העבודה בלילות, עבדתי קשה מאוד ולמעשה דיברתי עם מעט מאוד אנשים. קיבלתי את המשכורת הראשונה ושהרתי את אבא מפרנסתי.

עדין לא הייתה אדם פועל, לא הייתה קשור לארגון שהוא. אבל הייתה קשובה למה שנאמר ברדי מי מה שקורה הארץ, והתחלה לעקוב אחר העיתונות, זו הייתה התקופה של המאבק נגד הבריטים. אני לא זכר איך ומילזמין אותו להרצות. היו ששאלו אותו בסראקוזם ובצורה פרובוקטיבית, אם אני הולך להיות "פרופסור", הייתה דמות אקווזיטית.

פעם – פעמיים ביקשו ממני לבוא, ובסוף סוכם שאנו אבוא להרצות על "הבעיה הלאומית". הטריד אותו מאד נושא ההרצאה. ישבתי ועבדתי עליה הרבה – הרי לא ידעתיך איך מסכימים ומרכזים חומר כדי להעביר אותו בצורה בהירה וקלת לשומעים ואני כתבתי ותיקנתי מסה גדולה על הבעיה הלאומית. הדגש היה על שתי התפיסות של ז'יטלבסקי ושל דובנוב.

התאספו כ-50 – 60 נערים, התברר שבתוכם היו ככל שולומדים בסמינר למורים לעברית – ידעו היסטוריה יהודית, קראו בעברית וידעו אידיש. אני הייתה מנתק מהם לגמרי, לא היה לי שום קשר אליהם.

לרוב באו נערים ונערות לבנות, היו שמהים, שוחחו ושרו שירים בעברית. פתאום הופיע איזה אורה מפורטו-אלגרה. קיבלו אותו בשמחה, נתנו לו לדבר והוא סיפר על חייו. דרך הברזילאים הם לא דיקו. ישבתי מעוצבון, הוא סיפר דברים טרייוויאליים על קורותיו ברכבת, הוא פטפט קרוב לשעה.

הזמן חלף, חלקם השתתפו, וחלקם דיברו בינם לבין עצמם, אני יכול להגיד שהייתי טרוד או דרוד, הם ביקשו הרצאה והנה אני מוכן להרצות – זו הייתה הרצאה הראשונה בחיי. - הפטפטן לא סותם את הפה, והיושב ראש מש特派 אותו פעה. השעה הייתה קרובה לעשר ואני עמדתי לדבר, היה רעש גדול. לא הכינתי מבוא אלא ניגשתי ישיר לנושא.

דיברתי בטון תקיף ובקול גבוה, אולי עשית את זה כדי להשתיק אותם, אבל זו הייתה התפרצות פנימית שלי. נעשה שקט, והייתה הקשبة. חלק מהם הסתכלו זה על זה – אני חשב שמיشهו אמר לשני: "מה המשוגע הזה מדובר?" הרי את רוב הדברים עליהם דיברתי, הם היו אמורים לדעת יותר טוב ממי, ביניהם ישבו לומדי הסמינר למורים, אני פיתחתי רעיונות ומחשובות – זה היה ניסיון להעביר רעיונות על היהדות המודרנית, של ההיסטוריה היהודית כפי שאני הבנתי אותה, ואחרי זה דיברתי על התפיסה הבסיסית של הרצל ופינסקר.

דיברתי כשעה וחצי, אולי יותר. היה מאד מאוחר, הם עוד היו צריכים ללכת לרוקוד. אני אפילו לא זכר אם מישהו קם, עד שהיושב ראש אמר לי: "אני מציע שאנו נפסיק כאן ונחדש את הרצאה בשבוע הבא".

קראתי מתוך כתוב היד שלי, ולא כל הכתב היה ברור וקריא, היו לי קשיים – ותוך כדי הרצאה התחלתי לפתח רעיונות ולקשר אותם זה לזה, אבל היו לי חורמים גדולים בהשכלה ובידיעותי ובמחשובתי.

כשסיימתי, התקשנתי ללכת, לא הכרתי איש ולא ראיתי את עצמי מתחבר אליהם. הייתי מאד עייף והייתי צריך ללכת ברגל לחדר, אז סבב השולחן התאספו מספר אנשים והתחלו לשאול שאלות ואני עונה, והם ממשיכים לשאול – ואני עונה, עוד איזה רגע צריך היו ללכת לרוקוד. אני לא זכר מביודוק שאל "אנחנו יכולים להיפגש איתך באחד הימים הבאים ולשוחח על זה". אני לא זכר אם הסכמתי.

החיים שלי התחילו להשתנות בלי שאני חשתי בכלל. קודם כל, נעשיתי עסוק: בלילה עבדתי על הCarthyיות של קרן היסוד, ועבדתי קשה – הצרפת הייתה טוביה והמשבר עם אבא עוד לא התפרץ – ובקרים ישבתי שעות על הספרים. ופתאום הופיע איזה אלמנט חדש בחיי: דיברו איתי –

צעירים בעיקר: היויתי רציני וקודר. אני לא זכר בתקופה הזאת שמחת החיים, הצחוק או החיוון לא היו על פנוי. שמרתי על השחיה ואת הלימודים עזבתי.

אני לא מסוגל להזכיר בסדר היום שהיה לי אז. התרגלתי לסוג הזה של חיים. גם לא הגדרתי אותו, הרי לא קיבלתי החלטה מפורשת שזו דרכי.

הזמןangi פעם – פעמיים לפגישות של 'השומר הצער' שהודרכה על ידי שני בוגרים שהיו פעילים של התנועה בפולניה. היו מלאי להט, מה שהם רכשו בתנועה היה לא מעט, לעומת מה שאני לא ידעת. לא התחבטי מהתערובת המוזרה של 'השומר הצער' ולאחר כך ההרצאה והדיבורים שסיכמו שני הבוגרים הללו, כאילו שהם מסכימים את דברה של התנועה.

. באחד הימים קיבלתי הזמנה להופיע באסיפה הגדולה בקובלנוו, שהתארגנה למחאה נגד הספר הלבן. אני כדרכי התכוונתי וככתבתי את מה שהייתי אמר לומר, זה היה הרجل שהשתרש אצל נגתי כך אפילה לפני כל אסיפה כללית של הקיבוץ. זה נראה מלאכותי ומוגזם, אבל זה הרجل חשוב מאוד מבחינה אינטלקטואלית: אתה שולט על מה שאתה הולך לומר. הבעייה שלי הייתה להשלט על הטפרמנט שלי, אבל זה לא חשוב הרבה.

אני ישבתי במשך יום-יוםים וחשבתי ורשותי, והלכתי אל הכנס. כבר אז החלטתי לחקות את אבי, שהוא אדם דיין מאוד, ולא לילכת בהתאם לתרבות הברזילאית, שם קובעים בשמונה, אז אפשר להופיע בתשע וחצי, אם לא יותר מאוחר.

אנשים התחלפו לבוא והאולם לאט-לאט התמלא. ואז הזמןangi לבמה, שם היו נציגים של השלטונות, של הנהגת העיר, והנואם הראשי היה אמר לחיות בנו מלניצקי, הוא היה אז מנהיג מופר של הסטודנטים היהודיים באוניברסיטה.

הוא למד משפטים והוא נואם מחונן ששלט על שפה עשירה מאוד. היה לבוש לפי צוויי האופנה מחויט ובעניבה. ואני באתי כדרכי בחולצה ואני לא בטוח אם המכנסיים היו מגוהצים. ולגבי הנעלאים – לא כל כך הקפדתי לצחצח אותם, וגם הייתי מזוקן. לא זקן גדול אבל מתוך חוסר תשומת לב, לא התגלחתתי יום-יום. כשהתיישבנו זה לצד זה, אפשר היה לחשב שהוא האדון ועל ידו נמצא אחד העובדים של האולם. איש לא הסתכל עלי, הייתי מופר על ידי מעט מאוד אנשים.

נציג השלטונות נאם נואם שבلونי שככל גלגול משפטים בפורטוגזית מנופחת.

ואז בא הנאום של בנו. הנאום היה מלכת מחשבת של רטורייקה. הוא הזכיר את פעולתה של בריטניה בעולם והזכיר את העולם, את הניצחון על הנאצים ואת הגבורה של הרוסים, האמריקאים והבריטים וכוכלי. אז הוא עבר לדבר על המאבק בפלשתינה, בארץ, ואי אפשר היה לדעת אם הוא עסוק בהיסטוריה של האזור, הכל התערבות יחיד במן בון-טון: הערבים והאנגלים והיהודים.

אני לא כל כך עקבי אחר היופי הרטורי של הנאום שלו - אין ספק שי יכול להיות שהוא כזה - אבל אני שאלתי בלבבי: מה קורה עם היהודים שנהרגים היום? מה קורה עם האוניות שנתפסות על ידי הבריטים? מה קורה עם הניסיון של הבריטים למנוע את ההתקאות של שארית הפליטה?

הצלחתי להתaffle ולא לגלו את הזעם והרוגז ומהאה והתנגדות שהחל לבוער בתוכי.

וזו הגיע משפט מסוגנן יפה שפוצץ את כל זהירות שעוד הייתה לי, והוא סיים באומרו: "ובשנה הבאה באביב, האדמה באיטליה, הרוחה בדם המשותף של לוחמי הבריגדה היהודית ולוחמי הכוח הברזילאי, ובאביב הבא, הפרחים יפרחו ביופי מרהיב."

הוא התיישב, הציבור מחה כפויים בצורה תרבותית כיאה לנואם ואני שמעתי שקוראים בשמי. הסתכלתי על הציבור ופתחתי בנאום חריף. איני יודע איפה הוא נוצר - בטח נוצר בנסיבות הסובלת זה הוודים - ואמרתי: "הקולות, הזעם והכאב שזועקים אל לב השמיים מהאדמה הארץ-ישראלית, מהדם של עמו ושל משפחותינו, הקולות האלה - הזועקים לשמיים וקורעים את הלבבות - לא מצליחים להגיע לאוזניים האטומות של בריטניה הבוגדנית. אני יודע שהיליה באירופה מונעים התקאות של יהודים; אני יודע שבמזרחה התיכון - באוניות שנתרמו על ידי ארץ הברית - מונעים מאוניות המעפילים להגיע אל הארץ; חיליה בתוך הטנקים והשריונות - גם הן אמריקניות - שובים ישראלים ומונעים את הורדת הפליטים מהאוניות ומכניםים לבית הסוהר את המנויות היהודית-פלשתינית", – עוד לא ידעתי להגיד 'של היישוב' – "והעולם שותק; העולם שותק בזמן שהרוגים יהודים שנלחמו בגבורה נגד הנאצים - אלה היו דברים שבקדושה, אבל קדוש מזה זה להציג את מעת היהודים שנתרו מהעם שסביר כמו שלא סבל שום עם, ואנחנו עוד לא יודעים את גודל האסון; ובזמן זה, אנגליה הבוגדנית וקלגסיה ממשיכים את עבודתו של היטלר ו מביעים את גבורה של בריטניה. ואנחנו נמצאיםפה כדי לזעוק, כדי לנשות ליצור קול גדול; אנחנו לא סבלנו בגייאות, אנחנו לא לוחמים בפלשתינה, ולכן תפקידנו כאן זה לצעק ולזעוק ולבכות, לנשות לעורר את הלב האתום של העולם והלב האתום של עצמנו כאן, והלב האתום של הממשלה הברזילאית, שעדין לא אמרה את מילתה. ואם

יש מישחו בשמיים, אני שואל איפה הוא היה ומה הוא עושה עכשו? הרי אליו אנחנו פונים, אנחנו פונים אל הגורל, אנחנו פונים קודם כל אל עצמו, אנחנו פונים אל העולם, אנחנו זועקים ואומרים שאי אפשר להמשיך את הרצתה של עמו באלימות אחרים. אנחנו זקוקים לעזרה, שכוחותינו יתעצמו, בתוכם, בתוך לבבותיהם, אפשר לראות את הגבורה שאנו שומעים עליה; אנחנו לא יכולים שלא להביע את מהאתנו, את צעקתו, כדי ל佐וע ולפתח את לבבות השמיים".

ישתי, ובמשך זמן שהוא נראה לי כמו נצח, השתרר שקט מוחה. אני כבר לא ראיתי שום דבר ולא רأיתי אף אחד, חשתי את לביו דופק במחירות ואת עמי שהולך ונರפה בגופי לאט-לאט. ואז פתאום נשמעה התגובה: התפרצויות עצומה של מהיות כפים וצעקות, ודפיקות של הנעלים על הרצפה.

היו צעקות ושריקות, הלב של הציבור הזה דיבר. כל גופי רעד, נראה לנו מבטאים את המעת שאנו יכולים לעשות, בתנאים האלה.

יושב ראש האסיפה לא הצליח להשתלט על הקהל כדי לומר מילות סיכום.

גם אני איבדתי את הכוון ואת תשומת הלב אל הטקס וכשנרגעתי מעט, ירדתי מהבמה כדי לצאת, חוויתי בלילה זהה בדידות عمוקה.

אחרי שפגה ההתרגשות, הגיע הזמן של ה'קואן', של המצב-רוח, של הספקות.

נפגשתי עם אבא והוא סיפר לי שאנשים מסאנטויס שהיו בנאות סיפרו לו עם בדמיות בעיניהם על ההתרגשות הגדולה שאני גרמתי להם. הם הופתעו, הרי הם לא מכירים אותה ככזה.

המשך דברים כאלה אוכל לעשות גם כשהיה רופא - ואם פעם יהיה גורלך להיות איש ציבור – תהיה איש ציבור מוכבך

. לא ידעתי אם אני הולך להיות איש ציבור או עסקן, לא קיבלתי פנימiot החלטה לא למדוד, לא ידעתי עדין שאגיע לאוניברסיטה העברית, שלושים שנה יותר מאוחר.

אבל ברגע ההוא, השתקתי לסיים את השיחה בלי להיכנס לעומקן של הביעות שעומדות על סדר היום של שניינו.

עדין פחדתי ממנו. את המחמות שחייב לי, אמר אותו בכנות ובהערכתה, ובכל זאת פחדתי.

אליה היו ימים מאד קשים, הגיעו אליו שמוות על כל שאנשי העירייה וגם בנו זעמו מאוד על הטון שלו ועל הביקורת שהעברת עלי ברזיל, "איך עושים דבר כזה".
חשבתי בהשלמה, לא ניתן לספק גם את היוונים וגם את הטרוייאנים.

תהליכי החניכה.

ויום אחד קיבלתי טלפון מבחור שרצה לשוחח איתי, ולמהרת הגיעו שניים – שני אנשים שילוו את חייו, נושם פֶּסֶה ו-זיג פריזל.
הם היו תלמידים בגימנסיה הממלכתית בסאן-פאולו, ושם لماذا לא מעט יהודים והרבה מהגרים.
הם הסבירו שהיתה תקנית אנטישמית בגימנסיה ואף אחד מהנערים היהודים הגיב, והם באו אליו בתהושה של חרדה, שלא ידעו מה יהיה ומה צריך לעשות.
שאלתי שאלות, האם זה הגיע למנהל, מי המורה, אם יש מורים יהודים, כמה תלמידים יהודים יש בכיתה, מה ערכתם על אפשרות של גובה של תלמידים אחרים.
היו ביניהם חילוקי דעתם فيما לעניין-Colo, אמרתי להם שאין לי ניסיון בזה ואני מוכחה לחשוב.
הם הופתעו מתשובי, אבל בזמן ההוא, לא שיחקתי את הידען, הייתי אדם כנה ובוטה, ובגילוי לב אמרתי: "אני פשוט לא יודעת, לא לומדים את זה בבית הספר; אני מציע שניפגש בעוד כמה ימים, ואני מבטיח שאני אנסה ללמידה את הנושא ולהשוב עליו".

חשבתי על כל העניין ונפגשנו בעבר כמה ימים, ואני הצעת שnell – שניהם או אחד מהם, יחד איתי – ונבקש פגישה אצל מנהל בית הספר, ונדבר אותו. הם הופתעו, מה זאת אומרת לדבר עם מנהל בית הספר?"

אמרתי להם יש לנו מעט אופציות, אולי לאסוף את התלמידים היהודים ולדבר אותם.
זיג הגיב שהיה רעש גדול – מה זאת אומרת מתרגנים בבית הספר?!"
אמרתי שללת דבר עם המורה זה – זה מיותר, הרי שום דבר טוב לא יצא מזה, ככה אני מציע שnell למנהל בית הספר, נסביר לו ונראה מה יקרה.
עכשיו היה כבר אז – כפי שהיא לכל אורך חייו – אדם אמיתי מאוד, והוא מיד הסכים והלכנו למנהל בית הספר.

. ואני פתחתי ובקשתי מהם להסביר את הנושא. הוא הקשיב והיה סבלני, נתן לנו להתבטה, ויצר אווירה נוחה של הידברות, ואז הוסיף ש厯קה לעמנו באירופה, עשה אותנו פגיעים ויוטר רגושים

לכל תופעה של אנטישמיות, – הרי אנחנו יודעים את תוכחותה, ומה שהפתיע عمוקות הוא לשימוש ביטוי אנטישמי קשה כזה במסגרת בית ספר... ואנחנו לא יכולים לקבל את זה בשווין نفس. זה לא איזה עם ערטילאי – אלה היו המשפחות שלנו, המשפחה שלו, וכל המשפחה שלי. אנחנו חיים בברזיל, בארץ של חופש ושל חירות עם מגוון של גזעים ושל עמים, וזה פשוט דבר שקשה לשאתו. הוא אמר: "בבית הספר שלי שום דבר לא יוזכר. יש סדר ויש ממשמעת, וכל ניסיון לעשות משהו – אני משתמש נגדו בכל חומרת הדין."

הגבותי, זאת לא הייתה כוונתי, אבל הפגיעה בתלמידים יהודים, בבית הספר, היא עובדה, והפתרון נמצא רק בידיך.

"מה למשל חשבת לעשות?" – הוא אמר.

זאת הייתה שאלה פרובוקטיבית ושניהם נדרכו, ואני עניתי בטון שקט: "אנחנו לא נוכל לעמוד על זה בשקט, אנחנו חיברים את זה למתרנו. אני לא חושב שהוא ייטיב עמו – לא עם התלמידים בכלל, ולא עם התלמידים היהודים ולא עם שמו של בית הספר – אם יופיע בעיתון, אפילו בעיתון של הקהילה, שהוא עיתון קטן, אבל זה סיפור אנטישמי מובהק. עשה את זה איש אחד, ולא צריך להכפיש את בית הספר כולו. אני לא מזמן סיימתי בבית ספר, ולא עליה על דעתך לגרום נזק ציבורי ופומבי לבית הספר".

"מה אתה רוצה לומר בכך?".

"אני אומר את מה שאני חשב כרגע", – אמרתי – "באו לשוחח איתך. לא באנו מארגוני כביכול, אנחנו סומכים על השם הטוב שיש לך ועל ניסיונך, חינכת ולימדת דורות של תלמידים – אתה יכול למצוא פתרון לבעה,ומי אני שאגיד לך מהו הפתרון?"

"ואתה מתכוון לכך?" – הוא שאל.

"תאמין לי אדוני, בהן צדק, אני מתכוון לכל מילה. הגם של משפחתי ושל עמי בווער בתוך לבי ובתוכך עצמותי; אני לא יכול להעלות על הדעת שבארץ של חירות, בארץ של חופש – ארץ שקיבלה אותנו ואת הגרמנים ואת היפנים ואת האיטלקים ואת הפורטוגזים – בארץ הזאת יופיע איזה ביטוי שיכول להתפרש, שהנה הברזילאים נדבקו בחולי שהרס את אירופה".

"אני חשוב", – הוא אמר, – "ואני מבקש מך ומכם לא לעשות בintoshים שום דבר. אני לא מבטיח שום דבר, אבל אני חשוב על זה. ואני אומר לנו שם שאתה לא צריך לדאוג, אתה תמשיך

בלימודים שלך כסדרם; לא היה איום ישיר על זיג, ואדוני הצעיר - אני מאוד מודה לך שבאת, אתה הרשמת אותי בכנותך.
ונפרדנו.

שלושתנו יצאו מוטרדים מן השיחה, אבל הצעתי שאין צורך שנעסוק כרגע בנושא. הוא אמר לנו שיטפל בנושא.

אחריו יומיים נחום התקשר והודיע לי בקול נרגש, שהדבר נודע לתלמידים והם מאוד רגוזו, אמרתי לו להירגע, עשינו משהינו צריכים לעשות ולפי התהווה שלי, זה יהיה בסדר. לא שיחקתי שום משחק, בפנימותי הייתה תחושה שעשינו את הדבר נכון. תוך כמה ימים הם הגיעו אליו ואמרו לי שהמורה נזוף על ידי המנהל וכל העונשים בוטלו, ויש תחושה מאוד נוחה וטובה כרגע בבית הספר.

עוד לא התחלה שום תהליך של גיוס, אבל כשהתחלתי אותו שניים, עמדו בין ראשוני הרשימה.

אחד מן החברים ששמע את הרצאה על הלאומיות היה בנימין רייכר, איש משכיל וחכם, סרקסטי ופרובוקטיבי, וידע לשאול שאלות מכשילות. הוא היה תלמיד בסמינר למורים וכישרונו לשפטות היה ממש מתה אל. הוא בא ממשפחה של אינטלקטואלית יהודית וחלק מהחיו היו מעורבים בפוליטיקה הברזילאית.

החליט לנסות אותו והזמין אותו לשיחה עם דר. אידל בקר.

ד"ר בקר היה מורה לספרديת בגימנסיה, הייתה לו השפעה גדולה מאוד על התלמידים. בתחום הציוני הוא התפרק בתרגום המאוד מוצלח של האוטו-אנציציפציה של פינסקר והמבוא שכתב, הוא היה אינטלקטואלי ושמר מרחק מן הציבוריות היהודית.

בנימין הציג אותו בסרקום גלוּיָה אידיאולוג אינטלקטואלי, ולא אחת הוא שאל שאלות מכשילות

שיכולות היו להעמיד אותו באור מגוחך.

הוא דיבר איתי פעמיים או פעמיים, על כך שצריך לדבָּה על כל הדברים שאמרתי עם אידל בקר.
שאני כאלו צריך 'להיבחן' אצלך, כדי לבדוק את הבקיאות האינטלקטואלית שלי. זו הייתה מעין קריית
תיגר: בוא נראה אותך מול בקר.

לא עסكتי אז ב'ספורט' זהה, עסكتי אז בעיקר בהבנת נושא השואה, שהקשה על נפשית כל הזמן; ולגביה ההיסטוריה היהודית - הייתה זוקק להבין את השורשים הבסיסיים, הרוי אני לא בא מבית יהודי שורשי, אני לא בא מישיבה ולא מבית ספר יהודי. חיפשתי פתרונות, חלק מהן לא מצאתי עד היום הזה, אבל זאת הייתה הדרך שלי.

לא נכנסתי לנושא של הציונות כشعار אינטלקטוואלי, אני נכנסתי לזה מפני פנימי ומשבר רוחני שהיה קשור לזהות היהודית שלי ולסימני השאלה ההיסטוריים שהעסיקו אותי כל הזמן לגבי גורלו של העם: מדוע קוראים לו בהיסטוריה דברים טראומטיים, ומדוע השואה קרתה בזמן המודרני ומהו הפתרון העתידי?

זה היה מאד שטхи מבחינה אינטלקטוואלית, החלק גדול של תורת השואה התפתחה הרבה יותר מאוחר בארץ ע"י: קולקה גוטמן פרידלנדר ובואר.

המחשבות הראשונות שלי בנושא הציונות לא היו מכוונות כדי להיות אינטלקטוואל - ציוני אלא באו לחפש פתרונות, שהרי באירופה אי אפשר להמשיך ולהיות יותר. זאת הייתה מחשבה רגשית ומוסעית, כי היום, חמישים שנה אחרי זה, אנחנו רואים קהילות גדולות של יהודים שהיימן באירופה: בצרפת ובאנגליה, וכן רנסנס פרוורתי של קהילה של יהודים מרוסיה בגרמניה. אבל אירופה בלי שישה וחצי היהודים הללו, נשארנו כאיבר מודולרי מהגוף הגדול שנכח, מה יהיה עתידנו? הכנסה לבעה הלאומית דרך ז'יטלבסקי ודרך דובנוב - האחד היה טריטוריאליסט והשני אוטונומיסט-, העלה בעיות חדשות. המאבק בארץ ישראל, בפלשתינה, להציג את שארית הפליטה - כל אלו ביחד יצרו דרמה היסטורית אמיתי.

לפני שהחליטתי שאני אהיה ציוני מגשים - 'חלוץ' במושגים של אז - זה היה נראה לי קודם כל פתרון רצינאי: צריך להקים בסיס ליהודים בארץ ישראל שהרי את שארית הפליטה לא רצוי לקבל באף מקום בעולם.

השיחה עם בקר התנהלה בתקופה קריטית של התלבתוויותי, אבל חזר בשיחה אל המקורות האינטלקטוואלים של הספריזਊות התרגומים שלו, ובעיקר על קושיו עם המבוא

מה שעסיק אותו ברגע זהה היטה, מה נעשה עכשו? לקרוא את הרצל ואת פינסקר ולהגדיל את הבנתנו, אבל אצל אנשים כמוינו התעוררה השאלה, האם האוטו-אנציפציה אפשרית – ועם כן מה אנחנו אמורים לעשות כדי למש את הסיטואציה ההיסטורית?

עצם העמדת השאלה באופן מרומז, נראה במצב ההוא כבוטה, אבל היה נראה הדרך שלី להימנע מרוקוקו אינטלקטואלי או ממשחקים של מילים, מהוירטוואזיות של השפה - בחיפוש להגיע אל שורשי הבעיה.

הדבר העמיד אותו במצב מאד לא נוח, אבל לשאלות שלី לא היו לו תשבות. הוא לא ראה שום מחוייבות אישית לעשייה, הוא את הلكו בדרاما הגדולה הזאת סימן, על ידי זה שהוא תירגם את הספר, כתוב את המבוא ומדובר עם אנשים.

בעצם, אני סיכמתי את הפגישה לעצמי, בכלל הדרמה של העם שלנו אנחנו גם לא בוגטות ולא אצל הפרטיזנים, אנחנו גם לא נלחמים בפלשתינה - אז מה אנחנו עושים? אנחנו מדברים ומסבירים. קמנו והלכנו, האיש היה מאד נבוך ולא נפגשנו יותר בימי חיינו.

אני חיפשתי איש שני תשובות לביעות המרכזיות של החיים שלី, והוא לא היה כזה. במחשבה של הצען, שודן לא הכרתי, אתה רוכש מאסטר כדי להשתחרר מן המאסטר. לא ביטאתי את כל הדברים הללו בכווצת בוטות, חלק מהדברים היו אינגרנטיים, היו מובנים מהشيخה בינוינו.

כשיצאנו, בנימין היה מזועזע. אותו השיחה לא כל כך ריגשה. לא הלכתי ממנו אתגר אינטלקטואלי - לשחק שהחט עם שחן מוכשר יותר - אלא אני הלכתי לחפש פתרונות. יכול להיות שהבוטות שלី הייתה מיותרת, אבל כך הייתה - שילמתי על כך מחיר לא קטן לכל אורך חייו.

התהילכים של גיבוש אישיותי ובעיקר גיבוש תפישתי משכו תשומת לב. אולי בגלל אישיותי השונה והמוזרה, אולי בגלל האופי המאוד נוקשה החזונית של היפושי הדרך שלី, של הריכוז הטוטאלי של אישיותי בדברים שאני מחפש.

פנימיותי בערה, חשבתי וחקרתי, למדתי ושאלתי, ולא היה בהופעתו שום אלמנט של פוזה, של משחק. הייתי שקורף.

ובעיסוק בבעיה הקרייטית של היהודים – לא יכולתי להפריד בין השואה ובין מה שנעשה במקומות שונים בעולם, ובמה שנקרה יותר מאוחר 'התקומה'.

הגטאות ואת מחנות ההשמדה ומחלנות הריכוז שהנאצים ועווריהם, וכמעט כל עמי אירופה שבו אונטו בהם, היא עובדה אולטימטיבית.

איך משתחררים מכל זה נפשית, ואיך משקמים ואיך בונים עתיד אחר, זאת השאלה.

נדמה לי היום, כשהאני מתבונן לאחר פרספקטיבה של שישים שנה, מה שימוש אליו חלק מהאנשים של האристוקרטיה היהודית, הייתה אירופית. חלקם היו מהגרים בברזיל וחלקם היו שייכים לשכבה מסוגו של סטפן צ'נויג' ודומיו; וברנרד הוף היה אחד מהם. הוא היה מליחין, ויחד עם אחיו מושס הוף ניהלו עסקים בינלאומיים. אני לא מסוגל היום לשחזר בדיקון במה הם עסקו. הוא החזיק בית מאד עשיר – עשיר במובן של טוב טעם, לא הוולגאריות הנובו-ריישית - גם האווריה, גם הספרים וגם סוג的人们 שבאו אליהם.

להפתעתו הגדולה הוזממתי אליהם הביתה, פעם לאכול צהרים, פעם לארוחת ערב, בכל הזדמנויות שיכול היה, הוא הזמין אותו. אני לא קלטתי אז שהוא היה גם צורך שלי, לא רק צורך שלו. ניצلتني את ההזדמנויות כדי להיכנס לעולם רוחני אחר, עולם של מנהגים אחרים. בוצרה מאוד דיסקרטיטם הדרכו אותי בהלכות של איש ציבור – או אדם שגורלו וייעדו נועד להיות מעורב בחיי הציבור. הם עשו זאת זה בטעט בלתי רגיל – הצלחתו לתפוש את הרבה יותר מאוחר,

ואני כל הזמן שאלתי את עצמי: מה לי ולאנשים האלה, בעלי רמה האינטלקטואלית שלא הכרתי, שעוברים מהשפה הגרמנית לבשטייט לרוסית לאנגלית ולפורטוגזית, ודברים על דברים שברומו של עולם, כאילו שהוא חלק מהמפה שבראשם, הרי הם היו בכל המקומות הללו והתהנכו שם. סוג של אנשים שבאו מן העולם שהיטילר הכהיד.

הם הביאו אותו ללא מעט במכוכה בשל סוג האנשים שהזמינו לביתם, במטרה לחתת לי אפשרות לדבר ולהתמודד עם רמה אחרת של אנשים שלא עוזרתם לא יכולתי הגיע אליהם, חלק ידידים שלהם, חלק שהזמינו באופן מחושב. הם העמידו אותו לפני האתגר הזה, לא כדי לבחון אותו אלא כדי לעזור לי. הייתה אפילו אמפתיה ויחסם חם וידידותי.

בשבילי כל זה היה גילוי, אבל הייתי חייב להתמודד שם אינטלקטואלית עם אנשים משכילים בהרבה ממוני, עם 'ספריות אישיות' במובן של מה שהם קראו, דברים שאני לא אקרא במשך חיים שלמים – לא רק הקלסטי קנים הגדולים – והוא להם ידע בכתביה המודרנית של אחרי המלחמה, שהתפשה גם באירופה ובארצות הברית.

ואני המשכתי ללמידה לדבר. כדרך, התכוונתי בצורה יסודית ושיטית לקרהת כל מפגש.

לא זלמתי במפגש הכי מצומצם וגם לא זלמתי לצורך להכין את עצמי לקרהת הצהרים או ארוחת הערב ובליל להרגיש, הבנתי את החולשות של חלק מהשכלתי. והספרים שצוטטו שם – רשמי את שם והלכתי לספריות לחפש אותם.

וזאת הייתה תקופה שהצימאון האינטלקטואלי שלי לא מצא שובע. אני קראתי ללא הדרכה, כל מה שהוא נראה הכרחי לחיזוק ולגיבוש של תפישתי. הרי אני לאמצא אסכולה – בסך הכל רציתי לבסס את הידע שלי בכל מה שקשרו לעם היהודי, את כל מה שקשרו ללאומיות, ועם הזמן הרחבתי את העניין לנושאים שדרשו הצעירים, אתם אני אפעל.

כעת אני רוצה לדבר על קיסין. הוא היה אישיות עשרה ומורכבת. הוא הופיע בהתאם בברזיל, הימים היו ימי המאבק בארץ. הוא דיבר אנגלית מפתח גרמני מודגש. וגם פורטוגזית דבר ממבט ראשון כבב מאוד. היה לבוש תמיד בסוג בגד של פשתן, תמיד מסודר בבגד ישן ושמור היטב, כמו שעומדים בסיפורים האירופאים. התברר שהוא נולד ברייגה, את הגימנסיה עשה בגרמניה, את האוניברסיטה – באוקספורד, ואת הדוקטורט בשבדיה וחלק בצרפת, באזור נורמנדי. הוא דיבר שפות רבות, כולל עברית. הוא היה בן למשפחה אריסטוקרטית יהודית – הם היו מבעלי הרכבות באזור הבלטי.

הוא היה אדם שידע להתחבר בקשרים רבים, התחבר לחלק מהחברים והתאהב בחילק מהחברות. היה מלא בהומור בריטי מאוד אופייני, היה לו פייפ בפה ושינויים שהיה להם צבע של מעשן כבד. כשהכרנו, כמובן כמה משפטים הוא שם יד על הכתף שלי והתחיל לדבר כמו מי שמכירים הרבה זמן. משומם מה, הוא עורר הרבה חילוקי דעתות: היו שמוות עליו, וגם אחד השליחים מהארץ יצר תהועה שמדובר באיש של הבולשת הבריטית.

במקצועו הוא היה יערן והוא קשור למשפחה קל宾 בעלת קרקעות רבים, ובבעל מפעל גדול לניר. הם גידלו את החומר הגלם למפעל. בעיקר באזור העשיר מאוד מבחינה חקלאית – בפרנה. הוא דיבר על המשפחה כמשפחה של ידידים והבהיר שהוא עובד בשבילים. דבר זה הוכח, לא היה צורך בבדיקות רבות – הרי זו משפחה ידועה וחלק מהחברים הכירו אותה. הכל היה אמיתי ואותנטי.. להפתעתו, הוא ידע המון – בקנה המידה שלנו – על ארץ ישראל. הוא ביקר בה פעמים רבות, הכיר חלק מהמנהיגות: הוא ווילט איתן, שעתיד להיות מנכ"ל משרד החוץ – לפחות ביחד באוקספורד והיו ידידים קרובים.

במשך שנים, כשהכרתי את נלטר, השיחה התחללה תמיד בהתפעלות על קיסין. לא היה שום זוף באישיותו שלו, הוא התנהג כמו אדם מני היישוב, ויצרנו קשרים הדוקים.

אחר כך הקשרים כבר לבשו אופי אחר: הוא בא לגור אצלlich בחדר. אז גרתי ברחוב היהודי, וביקש איזו תקופה לגור אצלlich. לא היה חסר לו כסף, אבל התברר אחר כך שהוא מסתתר, שיש איזומים על חייו - הוא אמר את זה במצבה דיסקרטית.

הוא היה סגור אצלlich בחדר ארבעים יום. היה יושב וכותב דוח במצבה מרווחת, במכונת הכתיבה שהביא אליו. כתב – באנגלית – וכותב, וכותב. בkowski דיברנו בתקופה זו את.

הוא היה אדם קווטבי מימי, סביר להניח שלו הייתה בתנאים אחרים, הייתה מקנה בו ממש: Km בבוקר באיזו שעה של הבוקר – בארכע, בחמש, בשלוש, שתים, מתי צריך – Km בקפייה, מתלבש, מסתדר ומתיישב מיד אל מול שולחן העבודה. ואחר היה הולך לישון, הכל היה מסודר: כל התכולות של היכים רבים שהיו בגדיו היו מסודרים על השולחן לפני סדר קבוע, וכך כל יום אותו הדבר – השעון, המטבח, הארנק והמשקפיים. את הבגדים הוא היה שם מתחת למזרון כדי שייתפסו צורה של גיהוץ,

התנהג בסדר מופתני ובדיוקנות. הוא גם היה שתיין לא קטן – היה שותה את סוג הערך הברזילאי. ראייתי תבנית של אדם אחר, כאלו אנחנו שייכים לעולמות שונים. אומנם שנינו היינו אירופאים – אני נולדתי למשפחה בורגנית-זעירה בפולניה, והוא למשפחה אריסטוקרטית תרתי-MESSMEU: גם במובן העויש: קפיטליסטים גדולים, וגם במובן הרוחני: אנשי תרבות.

הסדר שלו לא היה סדר חיצוני, זה היה סדר פנימי. היה בו איזו קביעת סדר פנימי היררכיני להתנהגותו, בפעולותו, בעבודתו – והסדר, והדיוקנות והפעלתנות המסודרת, והאנרגייה שקרנה ממנו, תוך כדי כך. והוא לא היה אדם שקט, הוא היה אנרגטי.

ואני ראייתי את ההבדל בחינוך, בין משפחה זאת לעומת החינוך בבית. לא אגיד שאין מסמל משהו בסוג החינוך שלי. אבל הכל היה הפוך באישיותו. יכולתי למצוא אותו במצב הזה, בסדר הזה, במשמעות הפנימית הזאת בכל הزادנות.

ולמדתי ממנו הרבה על הארץ, על הקיבוץ, המושב, על הבעיות המהוויות של ארץ מדברית.
הוא הביא חומר על היהודי צפון אפריקה, תימן, עיראק, תחת השם הכלולני "היהודים הקוזרים".

הוא הציג בפנוי, תמונה אובייקטיבית, בלי אידיאלייזציה, של מציאות מורכבת, בעיקר של משבר תרבותי, שימשך דורות.

גם ראייתו את המציאות הפוליטית בין היישוב היהודי לבין הערבים, קלעה למלחים שהתפרצו. בחוג שלו הבינו כבר את התפתחותה של הלאומית הערבית, והוא ביקר כבר אז את חולשת עמדת "השומר הצער", של מדינה דו-לאומית.

הוא אפשר ראייה כוללת ריאלית, מול סיפורים ששמענו, קראנו, ותמונה קרן הקימת. זכור לי מקרה יוצא דופן שגיליתי עליו.

הוא הכין את המזודה ויצא, ראיתי מהנירוט נפלו תימה שהיתה מוכרת לי. הסתכלתי ואמרתי לעצמי: אלוהים, זה של וינסטון צ'רצ'יל! המכתב נשא סמל בריטי והיה כתוב בכתב יד. לא ידעתי אנגלית, וכמוון שלא התכוונתי לקרוא בהיעדרותו, ניר כתשו משולחנו.

כשהגיע, אמרתי לו: "שמע, קיסין, אני טועה או שזו חתימתו של צ'רצ'יל?" "אני לא סקרן כל כך גדול, אבל ולהגיד שאני לא סקרן לגבי מכתב של צ'רצ'יל זה לאאמת" והוא קרא לי פחות או יותר את מה שהיה כתוב: "my friend" - "אני מודה לך בשם הווד- מלכותו על התרומה היהודית שלך בלחימה האורופה של כוחות הברית נגד ה策ורר הנازي. התרומה שלך הייתה יוצאת דופן ואני לא נשכח אותה. מיטב האיחולים, וינסטון צ'רצ'יל."

"מה הוא הסוד" שאלתי.

הוא אמר: "כן. עשיתי אומנם דוקטורט בשבדיה, אבל המומחיות שלי הוא על אזור נורמנדי, והייתי חלק מהצוות שהכין את הבסיס של תוכנית הפלישה".

הוא סיים לומר ועברו לדברים אחרים, כאילו הקריאה לי איזה מכתב מבית הספר.

כשעליתי ארצה, דרכינו לא נפרדנו. הוא מצא אותי בארץ לא אחת. ?
היתה לו אישיות שאני בטח לא אשכח.

דחיפתי אל הניסיון שהיום קוראים לו: 'היפוך אחר זהות'. ואת הדמויות האלה, של יהודים מודרניים, של גישה רחבה, לא שובייניסטית במובן של לאומנות צרה – ראייתי כמודלים חיים. שוחחתיהם, שמעתי אותם ולהם הקשบท, איתם החלפת דעות, הם היו סוג היהודים שהתאמו לモדרנה, לריאה שלי של הדמות של היהודי החילוני המודרני.

אני לא יכול לומר שהם היו בשבילי מורי דרך, זו הגזמה.

אחרי השיחות המועטות, הנוקבות והקשות עם מלימנס, שעוררנו אצלן את כל הרגשות והדאגה והצורך למלא את הריק הפנימי שלי, התרבותי ושל הזוחות שלי – אף אחד מהם לא נחפה למורה דרך, וממצאי את דרכי בלבד בעזרת מה שכבר כתבתי.

אני יכול להגיד שזיטלובסקי ודובנוב היו הרבה יותר קרובים אליו בזמנים ההם.

לא תמיד שליחי ארץ ישראל – והוא כאלה, טובים וחשוביים – אבל הם לא תמיד הביאו את שהייתי זוקק לו.

דמותו האלו, עליהם דיברתי, היו חלק מהחניכה שלי לקרה פעילות ציבורית. מול הפרובינציליות שלי, הם הציגו עולם תרבותי ורוחני קופטי.

אני חושב שהוא שמש אוטוי אליהם, היה האופק הרחב שלהם וראיתם העולם, והחיים. הם דיברו על ריגה וברלין ולונדון, שבידיה ונורמנדי. האופק הרחב, הראייה מעבר לשטاطעל – למרות שחלם לא היה שטاطעל, אבל מילדותי חשתי ממש כאילו אני חי בו. סאנטוס ולא איתו ולא סן פאולו דוֹז לא הייתה עיר מטרופוליטאנית.

אבל העניין לא היה המקום הטופוגרפי, אלא האופק התרבותי. וזאת הייתה לאומיות יהודית. הם, היו יהודים חילוניים. הם היו סוג של חיים שהאיש היה צריך להגיד "אני יהודי" כדי שנדע שהוא יהודי. הם היו חיים קוסמопוליטיים, מן יהדות משולבת עם התרבות האוניברסלית; הייתה להם השכלה רחבה מאוד, ואני נמשכתי לסוג זהה של יהדות

אבל הם לא השפיעו עלי, בבחינה אידיאולוגית. למרות ההיפרדות מהקומוניזם, נעשיתי למעשה סוציאל-דמוקרט. עוד לא ידעתי להגיד את זה, עוד לא הייתה קשור לסוציאליזם הישראלי וגם עוד לא לקיבוץ, אבל ברור לי שהזדהית עם הליבור הבריטי למרות שסגדתי כמעט ל査רצייל.

ואני לא נרתעת מהקשרים הללו למרות שהייתי בררני מאוד לקשר עם אנשים.

אני לא יזמתי כמעט אף אחת מההיכרויות הללו, ואני מאושר שהם הופיעו בדרכי ותרמו תרומה שלא תסולא בפז בהתברות האינטלקטואלית והרוחנית.

תחילה הפעולה הציונית.

היהתי אדם בודד, לא השתייכתי לשום תנועה, אבל התחלתי לפגוש אנשים ביוזמתי. עוד לא היה זה תהליך של גיוס, הרי לא הייתה לי ולמה לגייס. כבר הכרתי לא מעט אנשים, במרכז הנוער היהודי של התקופה שפלו למן ישראל.

כל פעילות הייתה צריכה להיעשות בפקודת השלטונות תחת מסווה של ארגון יהודי במובן הדתי, לפי החוקים שעוזר לא השtanנו מאז שנקבע בחוקה של ovo novo "המדינה החדשה" של מושטר ווארגס.

כבר היה ארגון ציוני פעיל, של גיוס הכספיים למן ישראל – קרן היסוד, קרן הקיימת, וקרןויות שונות בחלוקת סמיים או סודיים שעליהם פיקחו שליחים ישראלים, תחת מסווה של הארגונים המוכרים.

המשכתי להתפרקנס מן העבודה הפקידותית של קרן היסוד, אבל בתפקיד יותר ולא הייתה מודע באופיין וחשיבותו של הקרןנות. יכולתי להיות לצניעות, אכלהי במסעדות זולות בסביבה, והצרכים שלי היו מועטים.

החיים שלי עוד לא היו מגובשים. התחלתי להרצות, וסוג השומעים חיב אותו להרחב את תחומי הנושאים, ובתמצית אלה היו הנושאים, "ציונות ולאומיות יהודית", "סוציאליזם וציונות סוציאליסטית", "השואה ואנטישמיות המודרנית", "תנועות הנוער וחולוקטם המפלגתית", "הكونפליקט בין יהודים וערבים בארץ ישראל".

דברתי בחוגי בית, בארגונים, בבתי כנסת, בבתים פרטיים, באירועים ציבוריים, וככל שדיברתי גדל והתרחב הבנתי על תכליותיו של המעשה. הבנתי את הדואליות שלו, אני לא רק מדובר, אני גם שומע, אני מקשיב למגנון רחוב של דעתך.

לא הפתיתי לברב, לא האמנתי להסתדרת מגבלותי, הכרחתי את עצמי להגיד, אני לא יודע, אני אהשוב על זה, והגישה הזאת אפשרה לי גם להתגבר, וגם לחזק את בטחוני הפנימי.

ה"היד פארק", עם אנשי ovo novo . a casa do povo .

ויכוחים שנייה לילה- אחת מהפינות של רחובות השכונה היהודית, מול הקבוצה החשובה של סטודנטים ואנשי אומנות יהודית, ביניהם היה צייר שהתרשם הרבה יותר מאוחר, ברקו

אודלר, ושורובם תחת המסווה של מרכז תרבותoso a casa do povo "בית העם", היו או חברי במפלגה הקומוניסטית או אוחדיות ותומכיה.

היה זה מן "הײַד-פארק", שאט חסיבותו קלטה לפי מספר עיריים שנוסףו במשך הזמן, ובאיינטואיציה חשתי את תגובתם לדברי.

התקופה של איטו, על שני מורי הגדולים ובתקופה הקצרה במחתרת החזירה רוחים גדולים. התגלוית כפולמוסן חריף, אנטי-קומוניסט ואנטי-סטליניסט, עם השכלה שנחשה בתקופה היא ^{ללא} קטנה בתחום זהה.

קראתי את טרוצקי ואת סטאלין וחילק מפרקס בצורה פופולארית, קראתי חומר וחוברות בלי סוף על הנושא, רأיתי בהם אויבים מושבעים של העולם החופשי, של העולם הדמוקרטי, שחשתי להיות חלק ממן. את הערכים הללו אימצתי והפנמתי וראיתי בקומוניזם במודל הסובייטי סכנה גדולה. למרותיהם הגיעו במדינת ישראל ומכך נשק מצ'וסלבקה, שלא יכול היה לעבור בלי אישור רוסי, רأיתי בהם כמו שמחזיקים בשבי, את ידות רוסיה, ואת העם הרוסי שగבורתו והקורבן הגדול שם הקריבו במלחמה נגד היטלר.

בויוכחים האלה למדתי להבחין בין יריב, נער יהודי קומוניסטי, לבין אויב, כוחו של הקומוניזם העולמי, עצמתה של ברה"ם.

כנ"ל כאשר יצא לי להתפלנס עם נער בית"רי, או שומרי, או דת. לא נדלקתי באמונות סקטוריאליות, למדתי מוקדם את הרטטיביות של דעתתי ושל ידיעתי. כאשר סיימנו, בಗל עייפות אתليل הויוכחה ב"הײַד פארק", תמיד מצאתי מישהו שדעתו עניינה אותי, והלכתי לשוחח אותו בניחותא, ובעיקר מאנשי היריב. לויכוחים באנו נערם רבים, שבחלקם גויסו בעtid לפעלות ציונית ולתנועה.

אבל הדגש והעיקר היו השיחות האישיות שלמדתי לנחל עם אנשים, נערם, כל סוג שהוא שהיה מעוניין בו, או הוא ביקש לשוחח עמי.

אלא היו בעשרות רבות, ונדמה לי שהן למדתי לא רק להקשיב לדברים שנאמרו אלא גם לקלוט את הנפש, לנסת להבין אותו, לנסת להעיר אותו, ולא רק לנסת לשכנע אותו.

א 66

הביתוי proselitismo, דתי במקורו, שנעשה יותר מאוחר כה שגור בתנועה, לא מבטה

את רוח התהיליך. הכוונה היא לקיים דו-שייח בעיקר אינטלקטואלי, שבו שני אנשים משתדלים להבין זה את זה, לפני שמנסים לשכנע זה את זה. החובה לייצר אווירה שתבסס אמון - הדדי שיאפשר שיחות מעמיקים לטوها ארוך. לא מן הנמנע שייווצרו יחסים של ידידות ושיתוף פעולה פורה.

לא ספק שהרצאות, הדיונים ובעיקר השיחות האישיות ביססו תפיסותי, אותן גיבשתי, בעזרה של קבוצה גדולה של שליחים שבאו מארץ או אחרים שבאו מארה"ב. החיפוש של האלמנטים המתאים, לבנות את התנועה דרשו בחינה של אופיים השונה של תנועות שונות, והדיהה של המודלים שהביאו ותיקם או שליהם מן התנועות האירופאיות לא הייתה גחמה, אבל לא פעם השלח שיכול היה לחת עזה מואילה משום שבאו מן תנועה של מרכיבים דומים מאד לאלה שלנו העדיף לדבריו לאפשר לנו חיפוש חופשי,

לא תמיד הייתה פתוחה אליהם, או שמחתי מהשפעתם. המשבר הפוליטי בתנועת הפעלים בארץ, שבסוף הביא לפילוג, בין מפלגות וגם בתנועה הקיבוצית, הרתיע אותי ועשה אותי קוצני כקופוד. אני עתיד להציג נגדו במפלסים, אבל שם הייתה מציאות קונקרטית, בගולה זה קיבל אופי רכילות, השתמשו בתהיליך של דמוניזציה של דמויות מנהיגים שאיש כאן לא הכיר. זאת הייתה טרגדיה שהכירה את האווירה בארץ במשך שנים רבות.

המצב ~~ארצ~~ החריף המאבק לkrarat מלחמת העצמאות. המאבק הדליק את היהודי התפוצות ואותנו, והוא נעשה כלל-יהודי.

לאט-לאט אימצתי את העמדות של מנהגי היישוב. הגעת אליהם דרך קבוצה גדולה של שליחים ישראלים שהגיעו בעיקר לגיוס תרומות, אחרי זה הגיעו גם שליחים של תנועות נוער המאורגנות: 'השומר הצער', 'בית"ר', 'הנער הציוני', 'דרור'.

הדיונים, ההתלבויות, השיחות והגביש הפניימי כיונו לkrarat חברות בתנועה ציונית. עוד לא ידעתי את המושגים של חלוציות, הגשמה חלוצית, עלייה לארץ, או ה策רפות לקיבוץ, או עצם המחשבה ה策רפות אישית שלי לתנועת נוער.

כל זה עדין לא התגבש ממש למסכת רעיהונית קוחרנטית. אנשים דיברו על זה, פעלו בתחום זהה, ארגוני נוער כלליים כמו כמעט בכל קהילה של ברזיל, תנועות הנוער החלו להתארגן, היישוב התגיים ותרם תרומות כספיות ואולי גם אחרות שאני לא הכרתי, היו שמוות שהיישוב בארץ מփש נשק בכל העולם, אבל אני לא הייתי מעורב בזה. אם אני חושב רטראנספקטיבית, סביר להניח שלו היתי מאד רוצה לדעת, הדלותות היו פתוחות בפניי: סומנתי על ידי מנהיגות היישוב, חלק כבר ידעו על קיומי, חלק מהם אני אמור להחליף. הם הזמינו אותי להופיע ולדבר בפני הארגונים שלהם.

אחד מהאחים של יאני מיטו, שהיה עיתונאי בכיר בעיתון חשוב, התקשר אליו ו אמר, שהציגו את שמי כמסוגל להסביר את מה שקרה בפלשתינה. אני מאד הופתעת, הרי לא היה לי שום מגע עם העיתונות – לא היהודית וכמו כן לא העיתונות הברזילאית הבכירה. ניהלנו אותו שיחות לא מעות, והוא שאל אותו: "מנין לך הביטחון הזה שאתם תנצחו מול עולם עברי עזין, גדול וחזק ובצל עצמה? אתה מדבר באיזה טון כאילו זהה מובטח לך?!" לא ניהلت איתו פולמוס, אבל הסברתי בכנות, את האסון הגדול שקרה לעם היהודי, על המאבק המזמין של היישוב, על העפלה, להעלות את שארית הפליטה.

חלק גדול מהדברים למדתי בתקופה ההיא – על היישובים היהודיים, על הלוחמים, ועל 'הגנה' ועל 'הפלמ"ח', ועל מנהיגות היישוב, בעיקר בן גוריון. התזה שלי הייתה, שהיישוב המאורגן בארץ ישראל לוחם על חייו, הנחתתי הנחה בסיסית שאם הערבים יצליחו במלחמה, הם ישמידו את היישוב היהודי, ומה יישאר? והתחלתי לפתח את הדברים שאחר כך אתעמק בהם, על הציויניזציה היהודית, שהרי אנחנו חלק מן העולם המודרני; אנחנו מארגוני ורמת ההשכלה גבוהה יותר, הליידות החברתית 'לוגיסטיקה' או 'תורת המלחמה'.

לפי דעתך אז, אנחנו גם נצlich לסלק מכם את האימפריה הבריטית – היא כבר התחילה להתפרק全世界.

ההצעה האמריקנית להביא לישראל 100,000 אנשים מאירופה. החשיבות לא הייתה רק במספרים, אלא בפיגול שבין אмерיקה לאנגליה, ובארצות הברית כבר החלла ההשפעה של חלק מהמנהיגים היהודיים הגדולים כמו סטפן ונייס והרב הילל סילבר.

בשחצנות שאינני יודע מעתן היא הגיע אליו, בנושא זהה, שבו הייתי טירון גמור, אמרתי לו שלפי דעתך אנחנו נפגש, הרי אני לאBORAH, והפעם אני אגיד לך המשכורת שלי להרים אותו כוס שמןינה, לכבוד הניצחון של היישוב.

הוא כמובן כתב את כל זה בזירות עיתונאית, שלא נעדרה ממנו מידה מרובה של סרקازם, ובלי לחתט את המקור, כולה מכונת אל האמונה הגדולה והתמיימות הגדולה, ועל גילי הצעיר. הוא כתב את המילה "מיסתית" במירכאות כפולות.

אבל התברר שהיא לזה אפקט חיובי על מצב הרוח של הציבור היהודי.
אנשים לא ידעו שאני הוא זה שמתרך אותו ועונה לשאלותיו.
לעושבי, להודות לגבורתו של היישוב בארץ, קיימת את הבטחתה במלואה.

השתלבותי בפעולות הציבורית.

גיליתי תכונות חדשות על עצמי: קודם כל נעשיתי למדן מופלג - לא הלכתי לשום דבר בלי שאכין את עצמי, בניגוד להנהגותי בכל בית ספר שבו למדתי.

לא הייתה שעה מיותרת שלא הקדשתי לקריאה או ללימוד, או בבריכת השחיה, ניהلت חיים ספרטניים - לא בזבוזי זמן, לא בבילויים ולא באכילה.

למעשה, הייתי כבר מקצוען. עוד לא גיבשתי ואמרתי לעצמי: אתה בשנים הקרובות תהיה פעיל ציוני או משהו כזה, עוד לא ידעת מה יהיה בשנים הבאות, אבל ההתפתחות הייתה לכיוון זהה.

לא המשכתי להכין את עצמי לחזור ללימודים, אבל מה שלא עשית לימודי, השכלתך אותו לדידاكتיך, באמצעות הדלים שהיו לי.

ידעתי פורטוגזית ומעט אידיש, למרות שלמדתי בבית הספר גם אנגלית, צרפתית ושלוש שנים לטינית, לא יכולתי להשתמש בשפות האלה באופן אקטיבי.

השפה שבה השתמשתי ביוםיום הייתה הפורטוגזית. זו לא הייתה שפה נפוצה, היום מאתים מיליון בני אדם משתמשים בה, באירופה, באמריקה, באפריקה ובסין.

בפורטוגלית היו מעט מאוד מתרגמים, ומה שהיה קשור ליהדות או לציונות, או לארץ ישראל היה ממש זניח, אני למדתי את רוב הדברים בספרדית ארגנטינאית, וחלק מן החברים שידעו אז אנגלית עזרו לי מאד.

לא ידעתי עברית אבל יכולתי להיעזר במספר משמעותי של חברי שהיו תלמידים בסמינר למורים. העזרה שלהם לא תסולא בפז, אבל הם תרמו ללא כוונה לכך שהגעתי ארצها בלי לדעת את השפה וסבירתי כפל כפלים, לא ידעתי עברית כדי להתקשר אבל הייתי מתח וнерגزو משומם שהמציאות בארץ הייתה כבר חלק מתוודעתי.

אומנם לא נחשבי בכלל תחילה הפתוחתי כאדם שטхи או לא ידען, אבל אני ידעתי את החולשות הגadolות של העדר השכלה שיטית, בודאי אקדמית.

לא תמיד שלייחי הארץ הביעו לי את התשובות שהייתי זוקק. הם עשו את מלאכתם נאמנה, אבל השאלות ששאלתי, היומיומיות והרווחניות – הם לא היו בנויים לזה. לא היה להם זמן, הם באו בזמן קצר ופעמים מהם היה בהם המטען שהיפשתי למרות שאז לא הייתה מסוגל בכלל להגיד אותו דבר.

9 ~~~ 16 ~~~ 9
זה בהחלט היה אחד מהモטיבים שהביאו אותי לדאג ולהיזהר שתנועת נוער לא לאפשר מהאלמנטים הפלגניים, שהליך מהשליחים הביאו אותם.

מכל אלה, לאט-לאט נבנתה אצל תפישה מחשבתי, מודלים שמצאתי בהתיישבות העובדת ובתנועת העבודה, בפלמ"ח ובהגנה. היהודים שהשכתי שהם מודלים שמתאים לי, היו אלה של לאומיות רחבה יותר.

הייתה לי ההנגדות הפנימית לכל הפלוגים בארץ – התנגדתי לפילוג בקיבוץ המאוחד, הצבאי נגדו בארץ.

כאשר הכרתי חלק מן המנהיגות אישית אני בטוח שהגישה שלהם לברית המועצות הייתה לפדי עתוי מוטעית. אומנם הם נתנו לה איזה צידוק היסטורי - הקורבן העצום של העם הרוסי והגבורה העילאית של הצבא האדום, ששילמו מחיר כבד עבור חירותם וגם חירותנו - אבל אני לא יכולתי להצדיק ולא הלכתי בדרכיהם – לא שלמפ"ם ולא של הקיבוץ המאוחד, אחרי שהפילוג הפך לעובדה. זה בהחלט היה אחד מהモטיבים שהביאו אותי לדאג ולהיזהר שתנועת נוער לא לאפשר מהאלמנטים הפלגניים, שהליך מהשליחים הביאו אותם.

בפרשפקטיביה של תפיסותי לא 'השומר הצעיר', בגלל עמדותיו כלפי 'בועלם הקומוניסטי' ותפיסותם של מדינה דו-לאומית, ולא 'בית"ר', בغالל עמדותיו השובייניסטיות, הלאומנות הקיצונית ותנועת 'דרור' – נראית לי המתאימה, אלא רק ה策טרפרי אחורי שניי והתנועת התאימו ~~את~~ עצמן זה זהה.

נפגשנו, הם הזמינו אותי להרצות על דעתתי. הוזמנתי גם לפגישות שונות של התנועות, והייתה לי הזדמנות להכיר ולהיות מוכר. מהשבותי הלא מגובשת הושפעה ממה שהוצע – על ידי התנועה הקיבוצית, על ידי תנועת העבודה, על ידי מנהיגותו של בן-גוריון.

התקרבות אל חלוציות מgasima.

פָּרָשָׁת *הַרְאֵת*
אני רוצה לדבר על כמה אירועים ~~שהיו~~ דומיננטיים לגיבוש התפישה שלי, ושם לימדו אותי על הкорח בנסיבות; למרות כמה שקרהתי ולמדתי, הידע שלי היה עדין דל, ולמדתי את זה בכמה הזרנויות שונות.

. rio de janeiro

אחד האירועים החשובים הייתה שיחה עם השליח נתן ביסטרימקי. הוא היה השליח המרכזי בברזיל. נואם בהסדר, מלHIGH המונים, לרוב נאם באידיש, אבל שלט על ספרדית. לא התקראתי אליו, הייתי עסוק בדברים אחרים.

קיבלתו הזמנה לפגוש אותו. הוא היה בחברת שליח אחר הלפרין שהיה השליח לקרן הקימת. הוא קיבל אותו במלון, סיפר שהוא חבר הנהגה העולמית של השומר הצעיר, איש מפ"ם והציג את חברו איש מפ"ם. הסביר שהנושא של השיחה הוא מרכיב ובקש שאני אשמור אותה באופן דיסקרטי. הסכמתי כמוובן.

הם ביקשו ממני בקשה יוצאת דופן; שאבוא אותם למפגש בן שלושה ימים, לסופשבוע, ל Rio de Janeiro כדי לקיים בירור רעוני עמוק וኖקב על סוציאליום וציווות.

שם הייתה הנהגה הארץית של התנועה, והם היו ידועים בכל הארץ ברמתם והשכלתם, חלק חשוב מהם כבר היו סטודנטים באוניברסיטאות. זאת הייתה במפורש קבוצה של אליטה. לא ידעתי שבתנועה של 'שומר הצער' שליח יכול לקבל החלטה בשם הנהגה העולמית. דיברנו בינוינו בגילוי לב. אמרתי להם: "רבותי, אני לא יודע איך האנשים בריי יקבלו אותן, הרי אני לא חבר 'השומר הצער'. מלבד זאת אין לי את המידע בציונות סוציאליסטית, כדי לקיים דיון ברמה זאת".

התגובה שלהם הפתיעה אותי, התברר שהם ידעו על ה'קeid-פארק' שמתקיים, והפולמוס שאני מנהל עם חברי ידועים של המנהיגות של הסוב do a casa do s ovo שביניהם לא מעט סטודנטים של כיתות גבירות, והוסיפו שהם דיברו עם מנהיגי הקהילה ולא היו בכלל חילוקי דעת על כך שאני האדם ^{גראן} המתים, ואולי היהודי בסן פאולו.

ואז אמר ביסטריצקי: " אנחנו שמענו אותך ושמענו לך, וביחס ^{של} רצונם של החברים בריי – כבודם במקומו מונח; אני מייצג את הנהגה העליונה והנוגג שאני מציע לא סותר את סמכותי. אנחנו מבקשים שתבואו".

ביקשתי זמן לשcool, גם הייתי נאלץ לשוחח עם אבא. הבטחתי תשובה תוך ימים ונסעתי מיד הביתה לראות את אימה ולדבר עם אבא. זאת לא הייתה השיחה המכרצה, הסברתי לאבא את הצעה של ביסטריצקי, יהודים כמו אבא היה נחשב כשליח חשוב מאד ומוערך, הוא אמר שההצעה כזו היא חשובה מאד, הוא סיפר ששמע בחנות של בגדים בסן פאולו שאחת מן הבנים הצעירים סיפר בבית להתפעלות על איזה בחור שמתעמת כל לילה עם "האדומים", ואבא לא עלה על דעתו שמדובר עלי. ביחס להצעה של ביסטריצקי מדים אותו שני דברים, האחריות שאני לוקה על עצמי והעובדת שנסעה כזו במטוס עולה הון תועפות ועל זה חייבים להחזיר. כמו שאומרים אצל האמריקאים, "אין ^{גראן} ארוכות הימים". ענית שהdagga שלי היא, אם אני יכול לעמוד במשימה.

ניסיתי להסביר לאבא מה היה המנייע שלהם, הוא עקב אחרי התפתחות הרעיונית ותרם בעבר הרבה מאוד להבנתו את מלחמת האזרחים בספרד, את חלוקת העולם אחרי מלחמת העולם השנייה. לא ניהלנו שיחות נפש אבל הוא עקב אחרי ההתפתחות שלי, הוא לא ידע על הפרק שלי במלגה הקומוניסטית אבל ידע את עמדתי האנטי-סטליניסטי שאימצתי. הייתה מוכrhoה להצדיך בלבוש הולם, הרי העידן האיפיס עוד לא החל.

במשך ימים, אני ניהلت את עיקר המאבק. אי אפשר היה להסתיר מני, לא את הפרזיזולוגית של המפלגה הקומוניסטית ולא את דרך החשיבה שלה וכמו כן המדיניות של הקומינטן, בשם החדש שלו הקמינפורם. לעומתיהם גם הייתי מצוי בידע ראוי על היחס שלהם לבעה הלאומית, ולמרות חרdotiy, הם לא ידעו יותר מני על הציונות הסוציאליסטית, -היות ולא נכנסנו באופן ספציפי לתוך תוכן של הבעיות של המפלגות הישראלית-, יכולתי להתמודד היטב.

מטרתי שהתפתחה בהמשך הדיון, הייתה לנסות להציג את האנשים המציינים האלה לציונות, ולא למסור אותם במתחנה למפלגה הקומוניסטית, התיחסתי אליהם בכבוד ובאמפתיה. לקרהת סיכום אמרתי: "חברים, אני חושש שחלק מכם נמצאים על הגבול הדק שבין ציונות וקומוניזם, אולי עוד אין בתוכם תא מאורגן של המפלגה, או חברות אישית בה, ברעונות שהשמעתם חסר דגש על הבעייה הלאומית היהודית, ואני חרד גם פל' שבמשך דיון מצא כזה, לא שמעתי מילה על ההולוקואסט,-המילה שואה עוד לא הייתה בשימוש נרחב-על השמדת העם היהודי באירופה, ואתם דואגים יותר לבעיות בעולם הקולונייאלי, מאשר על הבעיות הגורלו של העם היהודי ועל גורל המאבק האנטי קולונייאלי שמנוהל היישוב בארץ ישראל נגד בריטניה. מה שמקשר בינינו חשוב יותר מאשר המפheid. למרות שאיני עוד רשום בשום תנועת נוער, אבל העבודה שאיני רשום בתנועתכם, מטייל עלי מגבלות רבות ואני חושב שבמשך הדיון אני לא יכול להשתתק".

בין המשותפות הייתה לאה בן יקיר, שאתה אחיה כל חי, אבל לא מן המפגש הזה התקשרנו, לאה הייתה חברה של איש שנחشد למנהיג התא הקומוניסטי. בן דודה היה בין המבריקים של חברי, אבל הוא היה בין אלה שעזבו למפלגה, תוך זמן קצר נאלץ לברוח לצ'כיה, ונפל למוות להיות במוסקבה בועידת העשרים, שבה חמושצ'ב, סיפר לראשונה את קורות האמיתיים של זועמות של המשטר הסטליניסטי.

נסעתי מיד לסן פאולו, וכאשר ביסטריצקי חזר, הוא הודיע לי על השותפות, הצעיר על עזיבתי, למרות שהוא עיריך על הדרך בה נגתתי, וסיפר לי שהויכוח בהמשך היה חריף, ובהתייעצויות שהוא קיים עם יעקב חזן, בשם הנהגתו העולמית הוא החליט בסוף להוציא את הקן הזה מן התנועה. אני השבתי הרבה מאד על הנושא והגעתי למסקנה שהוא טעה, כדי לגייס קבוצה ברמה כזו את בברזיל היה לוקח שנים, לביסטריצקי לא היה זמן מספיק להדגיש להם, ולא היו אז בשומר הצער

שליח בעל רמה, שיכול היה להמשיך ולהתפלל במשבר. אני במקומו הייתי משאה את ההחלטה, דורש מחוץ לשלוּוח מארץ איש מתאים, שישקיע כמה שבועות כדי לפרט את הבעיה, שדרשה סבלנות, אורח רוח, ובעיקר דיוון רעיוני עמוק. התנועה שלו נפגעה באופן חמור, הוא העביר את ההנאה לסן פאולו, ולא היו בה אנשים ברמה להתמודד עם המשבר. שמרתי קשרים וידידות עם כמה מהם.

יצא לי להיות מזכיר התנועה העולמית הבונים דרור ולא במעט מקרים נגתי כפי שסבירתי את המשבר הזה, שלחתני איש מארץ ולימדתי את השליחים להלחם על כל חניך מוכשר כאילו זה הדבר החשוב של שליחותו.

חברות ב"דרך"

הרעיון המרכזי שהסקתי מן המפגש הזה היה שהפעולה הציונית, בכלל ובviden הזה בברזיל לא ניתן לעשות כ"זאב בודד", זה מה שהייתי למשה.

מן קצר קיבלתי הזמנה להשתתף בכנס הארצי של 'דרור', ההנאה שלה הייתה בפורטואלגרי, וצריך היה לנסוע לשם, בדרך לוועידה הדרום-אמריקאית של התנועה. ידעתו מעט על התנועה, אבל החברים שהיו שריעוניה אני קשור אליה והסתכנו לשלוּוח אותה בשם.

נסענו שניים: ורבקה אַבְּרָבֶּן, בעתיד היא תהיה פרופסור באוניברסיטה של סאן פאולו בראש קתדרה שהיא הקימה ליהדות ולשפה העברית. התיעודתי לחיים שלמים. נפגשו בהרבה הצלבות של חיינו גם בארץ וגם בברזיל.

במשך הסמינר הגדול שעברתי בכל תהליך החניכה שלי גיבשתי תפיסות ורעיונות שייעמידו אותי בהתקשוויות בכל אורך הדרך, חלק מהן שיק לאופי, מלא סתירות ובלתי ניתן לחייזוי. השבתי שיש לגבות תנועה שתתאים את עצמה לאופי הפסיכיאטרי של הנער שצמיח בעולם החדש, אליו הגיעו הורינו, ולהשתחרר מן המודלים שהביאו שליחים או שהדריכו אנשים שהגיעו מפולניה או ארצות אחרות לפיה השואה, ושהיינו מושרים עמוקות בהוויות של התנועות האם האירופיות. לנער היהודי בברזיל יש מאפיינים ספציפיים, וצריך למצוא את הדרכים המתאימות.

אני למדתי את כל זה, השתמשתי בתפיסותיי בלבנה מחדש מחדש של התנועה בברזיל, ושנים מאוחרות יותר עשתית זאת כאשר עמדתי בראש התנועה העולמית.

תחילת המשבר החל בכנס הראשון שהשתתמתי בוימי חי בפורטו אלגרא.

הוא נפתח בחיקויו של הרגלי המבוגרים: נאומים, הדור'ה המזוכיר על שכטב, איזה קשרים הוא יצר, עם איזה שליחים הוא דיבר וככלי. ככה זה נשמר עד שסבלנותי שלי פקעה: "אין לנו עוד בעיות? פתרנו את הכל? אנחנו יודעים כבר מה אופייה של התנועה, איזה כלים צריך לבנות, איך מתאים אותם למציאות של הנער הברזילאי?

או החולו הוויוכחים. היה צורך לדבר על מה נעשה בבראונס-איירס, בה ראו את מרכזה של התנועה הדרומ אמריקאית, שם היו המנהיגים שלה, שם פורסמו בספרדית מיטב החומר הרעוני ובעיקר הידיעות על הנעשה בתנועת הפועלים בארץ, בסיכון, שם הם ראו את המודל שראוי להיקוי או ללמידה.

או התחלת האווירה הרעה - שמי הלק לפנוי כאחד שמחפש או יוצר צרות, ואז הגיע המשבר ממש.

בראש התנועה היו אנשים משכילים ומוכשרים, אפרים בריה ומשה ובטי קרש.

אני חייב לומר, שלאulos לא נשאתי על גבי שנאות, בגמר הוויוכוח והדין, נגמר הריב שלרוב השתדלתי לא להפוך אותו לאיש, אבל לפקח הרבה שנים, וכאשר הגיע המשבר בהםם הם למדו לבתו בנכונותיו לעזר, ללא קשר לחלוקת של העבר.

אבל במצבות הקונקרטיות הייתה ממש איש נוקשה, פולמוסן חריף, וקשה היה לרבים לסבול את אישיותו המורכבת, ושילמתי על כך מחירים כבדים.

ואז הגיע השאלה שנראיתה כל כך מובנתה: הלאון של העם היהודי. כתוב; אידיש ועברית.

לא הייתה בקשר בקשר, אבל חשבתי במושגים ההיסטוריים ולא רגשיים, למרות שאידיש הייתה שפת אמי, היחידה שנוטרה כמעט בין לדורות הקודמים, אמרתי להם: "לפני המשבר שהעם שלנו עבר, האידיש הייתה שפתה של יהדות אירופה, אבל יהדות אירופה הושמדה, ולמרות שאידיש היא שפת יולדותי ומשפחה, לא ניתן לבסס עליה יותר את העתיד של העם, לא בארץ ולא בעולם.

הדורות שמדוברים אידיש, ימישיכו, ידברו, יכתבו, אנחנו בודאי נעזר להם, אבל את החינוך בתנויות הנוצר הבלתי המחייב לעליה לארץ, אתם צריכים לדבר בלשונם, כאן בברזיל בפורטוגזית, ולחנכם בעברית.

באرض הוא המקום המפלט של העם היהודי, זה המקום היחיד בו אנו מרגישים שנוכל לעبور את

המשבר של השואה, לשroud ולהתקדם

אידיש היא לא השפה הבלעדית של העם היהודי, יש לדינו", ויש שפות רבות בהן משתמש יהדות המזרח: יבוואר יהודים מעיראק, מתימן, מצפון אפריקה, ולא נוכל לקיים אומה אחת, אם לכול אחת מהם תהיה שפה משלהו, ואני מאמין שהישוב בארץ מתכוון לחזור לאידיש אחרי המאבק האיתנים שנוהל כדי להחזיר את העברית".

זו הייתה ממש איקונומילסטייה, שבירת אלים.

הותקפת**י** בחריפות על ידי המורא בריח, אביו של אפרים ודמות נערצת בקהליה.

לא קיבלו את דעתו, עוד לא נגמר המשבר על האידיש, פרץ המשבר של, "שיר הפרטיזנים",

שררו באידיש, למדתי על המילימ' והפנמיות אונן, והוא גירש אותי תמיד.

בתקופה זו זאת השיר נהפק לאחד הסמלים של הצער והלכידות.

הציונים שרו את השיר, ובסיומו ניסו כਮובן לשיר את ה"תקווה", ואז אני שם לב, שעם גמר

השיר הראשון, חלק של הציבור מתחילה להתפזר והתקווה לא נשאה.

בזהדמנות אחרית שזה קרה בדיקוק לפי המתכוonta זו, שמתי לב כי ההתפזרות הייתה מהירה

ומאורגנת, ואז הצלחת ליזהות את חלק הציבור שכך נהג: הקומוניסטים, הבונדייסטים, ופועלי ציון

שמאל, בקיצור הלא ציוניים, או אנטי ציוניים.

באחד האסיפות הגדולות קמתי לפני התחלתה והתרעות, היה רעש הציבור אבל ברגע שהסתומים

שיר הפרטיזנים, הרימוטי את קולי ואמרתי, עכשו שרים את "התקווה".

כאשר הציגו בכנס שגם השיר הפרטיזנים יוכנס כהמנון התנועה, פרשתי מחדש את תפיסתי

או יכול נהפק למשבר של ממש. החליטו להציבו. ואני כדרכי, הצבעת כי עמדתי.

לא קיבלתי את הרגל של הפוליטיקאים שבנושאים שבעיקרון, משתמשים בטקטיקות.

התנהגותי יקרה אווירה לא נעימה.

גם בנושא בניית התנועה, העלייתי את הבעיה המרכזית; אנחנו לא יותר בפולניה, מוכרים ולהתאים את התנועה למציאות שבה אנו חיים ולאידיוסינקרסיה של היהודי שמתגבשת כאן. איןנו בונים כאן תחנת מעבר בחזרה לאירופה. היהודים באו לכאן, משומם שלא עמדו להם הכוח להמשיך שם. כאן אין המשך של אירופה. את הייצירה הגדולה של אלף שנים יהדות פולין, אין לנו להזכיר שם. ^{אנו לא} היהודים בונים כאן בית של קבע, וכך בוניהם שעמידים להיות הניכנו. עלינו הכוח לשחרר. ~~לעת עטה~~, היהודים בונים כאן בית של קבע, וכך בוניהם שעמידים להיות הניכנו. עלינו ללמד את אופיים ואת הדרכים המיעילות לגשת אליהם.

אני ער לעובדה שהברים מושפעים מן המודל הארגנטינאי, שבו עומדים בראש התנועה מנהיגים חשובים שהגיעו מפולין וبنו את התנועה לפי המודל של תנועת האם. ארגנטינה היא קהילה גדולה ועשירה בתרבות היהודית, בבית ספר יהודים. הם חיים בתהוושה שהם המשך הטבעי של אירופה, גם כך חשובים, או חשבו באלה"ב.

אנחנו חיים בברזיל, יישוב יהודי קטן ועני, לא הגיעו לכך מנהיגים בולטם והקהילות הן קטנות ודלות לרוב, בכתב ספר היהודים לומד אחוז קטן של הצעירים, ובחלק הולך וגדל של הבתים שפת השינה היא כבר פורטוגלית.

התהוושה של הצעירים היא שהם לא שונים מן הצעירים חבריהם. שהם רוצים להיות כמו כל الآחרים ולא רוצים להתבלט בשונותם.

אותו דבר עשית גם בויאכה על מעמד שליחי הארץ. הם לא המנהיגים של התנועה: הם יועצים שאנחנו מבקשים את עצותיהם. את הפרובלטיקה של זמניות השליח למדתי במרקיז-ביסטריצקי ב'השומר הצעיר'.

חוסר נכוונתי להפש פשרות היה לעורכי, תרמתי לאוירה לא טובה בדיונים וסידרתי לי שם של 'טראבל-מייקר', שהועבר מיד בטלפון הבין לאומי לארגנטינה.

אני עוד לו ידעתי להגדיר את התקופה הזאת כחניכה שלי לחיי ציבור, לא ידעתי ממש מה טמון באופי, עוד לא הייתי ער לגמרי שאני מփש תשובות, ^{שאני} לומד يوم יום דברים חדשים ומשתחרר מנין ובכך מאין סוף עמדות ואמתות מקובלות. הנחתתי שכולם כמוני, הרי בורותם בנושאים החדשניים ביהדות המודרנית, ובמציאות הברזילאית, לא הייתה כמעט שלי, יתרונם של חלק מהם שידעו ולמדו עברית, ויהודתי תבוא לביטוי המלא, הרבה יותר מאוחר כشنגיע ארצה.

כשהגעתי לשם, מצאתי עולם אחר לغمרי.

המנהיגות המקומית הייתה קבוצה מאוד טוביה, היו בה כמה אנשים חשובים, אבל האישיות הדומיננטית היה משה קוסטרינסקי בעtid קיטרונ, איש מבוגר מאייתנו בהרבה. ולידו היה אינטלקטואל ומורה חשוב, יצחק הרכוב, שבעתיד יהיה שגריר ישראל במדינות של היבשת, גם הוא מבוגר מאייתנו בהרבה, וגם לו כמו לקיטרונ, שורשיהם באירופה.

גם שם התחלו אותו דבר - ברכות, דיווחים וכולי, אבל שם היה ברור שאי אפשר לבrhoה מהויכוח הרעוני, שנחפץ מיד לויכוח פוליטי שמרכזו היה הפילוג במפא"י בארץ.

שם היו שתי קבוצות מאורגנות: קבוצה של הארגנטינאים, הנהנאה של התנועה אמריקאית הלטינית, ביניהם אנשים מוכשרים מאד ושבורובם יULO ארצה וייסדו את 'מפלסים', וקבוצה שהגיעה מצ'ילה - קבוצה קטנה של אנשים מוכשרים מאד, ורק חלק קטן ממנה יULA ארצה.

אלמד-רקע-בעתיך ^{הנודע} שציפו מני, לשזר חלק מהצרות שעשיתי בכנס בפורטו אלגרא, וחיכו לראות את עמדתי ביחס לויכוח הפוליטי.

כבר בתחלת הויכוח הותקפני אלם ולא פתحتי את פי במשך כל שבוע שנמשכה שהותי בכנס. גם לא ידעת את החומר עליו נערך הויכוח, שתוך זמן קצר נחפץ לפולמוס חריף, עם שימוש של דברי גסות בספרדית, שפה שלא הייתה רגיל לה, בחריפים של פולמוסי שמרתי על הכבוד של היuib. היה ממש קרב מילים וציטוטות, של ברל צנלסון, טבנקין, מאיר יער, יגאל אלון, ובן גוריון כמובן, זו קרב בין הקבוצות שלא בחלו בשום תרגיל כדי לפגוע איש ברעהו.

לא הבנתי את המניעים אידיאולוגיים, שמאחורי כל המל הפוליטי.

הויכוח שמקומו בין המפלגות בהסתדרות בארץ ישראל, וגם זה לא הבנתי, איך יישוב קטן משאים, בשעת של סכנות קיומיות, מרשה לעצמו להיזדרר, למאבק פלגי. הרי אנחנו עדין במלחמה ושום דבר עוד לא נקבע לגבי גורלה של ארץ ישראל.

במה אנחנו עוסקים? אנחנו נמצאים בדרום אמריקה, לא בפולניה או בלייטה.

עוד לא היה שום דיון על אופייה של התנועה, שום דיון על האמצעים החינוכיים בהם צריך להשתמש בהתמודדות מול הנוער שצומה בה. כל אחד דיבר כמובן על ארצו שלו, שום דיון יסודי על

איך אנחנו רואים את הקשר שלנו לעולם הסוציאליסטי אחרי מלחמת העולם השנייה, והמשבר הגדול עם הקומוניזם.

אליה היו ויכוחים של ארגון נוער מפלגתי ולא של תנועת נוער חינוכית, שהייבה להתרחק מפוליטיקה, ולהתרחק אותה ממנה.

סוג של מצב אלם קרה לי לא פעם, תמיד היה מלאה בעימות עם רעיון או מעשה שנגד את עמדותיי או את מחשבותיי, ולרוב הייתה זכות להתרחק, לשחות או ללכת כמה שעות טובות, ולהשוב עד שאמצא פתרון הולם.

אבל האלם הזה השתייך לzon אחר שבו המדעי היה דיכאון קליני, מחלת אנדווגנית, שבבوروוי השבתי שהתרופה העומדת לרשותי הוא רק כוח הרצון. אשLEM על בורותי שנים של סבל.

אבל שתיקתי בכנס בארגנטינה, קיבלה פירוש פוליטי; פירוש אחד הוא שתיקתי המודגשת הוא פחד מלחתמוך נגד ה"כוכבים" של שתי התנועות, או יותר גרווע מזה; אני מסתיר את הזדהות הפוליטית, פירוש שאני למעשה שייך לזרם הרדייקלי, ל"אחדות העבודה", ומתקנד לעמלה הראשית, זאת של מא"י,

על כל הנושאים שעל השולחן לא היה שום דיון מהותי, הם רק התפלמסו, ושני הצדדים רצו ריצת "עמוק" לקרה פילוג בתנועות. לחולי הזה לא נתנו כרטיס כניסה ל תנוועתנו |, והוא לא השתתפה בשום פילוג שפגע במפלגות הארץ.

השתתפתי גם בפורומים סגורים של הלשכה הדרום אמריקנית. זו הייתה חברה ארגנטינאית, אנשים מוכשרים כשלעצמם, כמה מהם מברייקים ונואמים בחסד הדיוון אבל היה עקר, כל-אחד-שייחק את ~~הוכמולוג~~ בעניין עצמו, לא היה שום התייחסות רצינית לבעיות המרכזיות שעמדו על סדר יומה של התנועה בארצות הברית.

עברתי את הועידה, בלי לפתח את הפה. רבקה לעומתי, התודע לאנשים ושותה עם רבים, והם שאלו אותה: "מה השתקן זהה עוזה?". גם לה כמובן לא הייתה תשובה מתאימה, הרי למעשה הכרנו זה את זה זמן מועט.

גם הועידה הזאת הייתה חלק מן המשבר הרוחני בו התחבטה ודנתי בשאלות שבעתיד הקרוב אתן את תשובותי עליהן, בתחילת הבניה החדש של תנועתנו בברזיל.

לפני שנסענו בחזרה, קרה לי קוסטרנסקי לשיחה, הוא לא שאל אותי מה אני חשב, אלא אמר לי מה עלי לעשות, מה علينا לעשות, והעיקר להיכנס לתלם, שהפירוש הפליטי היה, על תסעה מمف'י.

בגמר הכנס הלכתי לכל המוסדות החשובים ואספתינו לי קרוב ל- 13 ק"ג של חומר, שלטישתו שלימתי כסף מכיסי, אבל הוא היה שווה כל גrosso.

פתחתי במשך הטישה שתי חברות: אחד של ברל צנלאסון על "הסוציאליזם הקונסטרוקטיבי", ושני מארים פולמוסים של בן-גוריון, שתיהן בספרדית, והתברר לי לרוחתי של כל התורה כולה שוכלים השתמשו במשך כל הכנס, נמצאים מילה במילה בשתי החברות ההן.

הערך המוסף של הכנס עבורי היה ההבנה יותר טובה של "הסלג'" הספרדי, שעשה לי את ההבנה של המילים העבריות באותיות לטיניות יותר מובנות.

כדי להשתתף בכנס כזה, להבין אותו ולקחת חלק בו, מספיק היה לקרוא את שתי החברות הללו.

בשני הכנסים לא מצאתי את התשובות המצופות שישלימו את תשbez, לגיבוש ראוי של תנועת נוער, יהודית, חינוכית, חלוצית ומגשימה בברזיל, בחוממים קרייטיים לפועלה.

בבחינתה האישית היה זה חלק בתחילת החניכה שלי, תחיליך שלא הבנתי אותו מתחילה ו גם לא הסברתי אותו לאיש.

הברים שמעו מני לוים ברורים, ששתי תנועות לא באים בחשבון להצטרפות אליון, ל"השומר הצער", בגלל קריצתם "לעולם המחר", שפירושו הזדהות אפילו חלנית עם המדיניות של

ברה"מ, ו"בית"ר" בגלל האופי השוביניסטי, של תפיסתם את פתרון הבעיות הקיימות בין ישראל העתידה לשכנותיה.

עכשו הגיע הזמן לקבל החלטה הסופית להצטרף לדורר, אבל עוד לא חשתי שהזמן דוחק, היתי חייב להציג פתרון כולל, ההתלבטוויות שלי לא היו אבסטרקטים, פתרונות חלקים היו לי.

רבeka ואני מסרנו דו"ח על הכנסים, בצורה בהירה ויבשה, אני מננעת מלהגלו את הביקורת הנוקבת שהייתה לי כלפי שנייהם, ורבeka סיירה על הפגישות המעניינות, עם מספר חברים מרכזים בכנס הלטיני האמריקאי, גם מארגנטינה וגם מצ'ילה.

אני חוזרתי לעבודתי, פיגרתי מאד. המגבית השנתית התקربה, והייתי חייב להקדיש זמן רב למלא את החסר.

השעות הפנוiot המעתות הקדשתי לקרוא את החומר שהבאתי, וסייע למלא חללים בידיעותי, על מצב הקהילות היהודיות ביבשת, מעט על יהודי ארה"ב, ורבה מאת על השואה ועל שארית הפליטה, ולא מעט על המצב החברתי בא"י.

עוד לא חשתי שיש לי תרומה יהודית לתנועה, והנושא העסיק אותי בלי יכולתי לחת לעצמי דין וחשבון איך ואיפה אשיג את התשובה לשאלות המעסיקות אותי.

בintéים קרה אירוע בלתי צפוי שדחה את השתלבותי האקטיבית בתנועה. האירוע שבזמנו פגע בי ממש, היה למעשה מטה אל, שאפשר פסק זמן נוסף לש考ל מחדש את שאילות, אבל בסופה הניע תהליכי שהוליכו לגיבוש מחשבותי.

בדרכ לكونגרס הציוני בארץ, הגיע לסן פאולו משה קוסטרינסקי, המנהיג המפלגה, וגם האיש העומד מאחוריו התנועה בארגנטינה, קיים פגישה עם הקבוצה המרכזית בתנועה והציג להרחק אותה ממנה משום שאני אישיות שלילית.

הם לא עשו את זה, אבל אחרי ששמעתי מפיו של רואבן פיקמן שהוא מזכיר החבורה, ולא הבינויהם שהם התנגדו לו, החלטי להקל עליהם ותרחকתי.

את הפגישה עם אבי להודיע לא סופית שאני בדרך להגשה, ופירוש לעזוב את הלימודים כאן בברזיל, הרי לא היה לי ספק שאחוור אליהם يوم מן הימים – לא ניתן לדחות יותר ונסעתי הביתה לסנטווס.

שנינו התאמצנו לשמר על רוח טוביה, אבל היא הייתה נוקבת, מושם שהרגשנו שניינו
שהיא תפגע קשה ביחסנו.

לא היו לי הרבה מה להזכיר מלבד לבטא בפניהם מהשכלה שלראשונה אני ביטאתי גם לעצמי,
"אבא אני חושב שאני בדרך לפולסזיה".

אין טעם לחזור על מה שנאמר בין שנינו, שבמרכזו עמדה המילה "עסקון", מילת גנאי שמפיק
פירושה איש השאירה בשנינו טעם רע, את התוצאות אלמד בעתיד.

הפגישה השAIRה בשנינו

לא הודיע מוקדמת, הגיעו למשרד בו עבדתי, אריה אדרוג מ rio de janeiro . אריה היה איש
נאום הליכות, חכם ומשכיל, וכל מגע אותו השAIRה תמיד רוח טובה.
סיפור בקצרה שהגיע במיוחד לשוחח אותי, על דעת החברים מריו כדי לברר מספר נושאים על
עתיד התנועה, ולשאילתי, ענה שהוא לא שוחח עם החברים מסן פאולו, לא יספיק לו הזמן מושם שהוא
חייב להזoor עוד היום.

תוך כדי השיחה ניסחנו את הצעות לכינוס ארכי השנוי של התנועה, הראשון היה porto alegre
במרכזו תעמוד השאלה של הקמת "הכשרה" בברזיל. הבנתי את דעתך שבבחינת התנועה זה
מוקדם, למעשה התנועה על מרכיבה, עוד לא הינה רזרבות לשכבה הבוגרת, של הנהגתה לעתיד.
לעומתי הוא הסביר שהברים חשובים גם בריו וגם בפורטואלגרה, הגיעו להרגשה שזמןם בשל.
היו שתי קריאות הזעקה, שסימנו לי שהזמן לפועל לחידוש התנועה דוחק, והופיעו כמעט באותו
זמן: הדרישת הקמת "הכשרה" אכן, והחלטה של חברים "מדרור" בארגנטינה והשומר מברזיל,
עלות ארצה ולהתנדב לצבא לקרה מלחמת הקוממיות.

החליטתי להתמודד עם השאלות האלה אכן, מושם שראיתי בכל אחד מהן פגעה חמורה בסיכוי
להקים תנועת נוער חינוכית, עם שכבות מגובשות של ממשיכים, שיבטיחו המשך קיומה של התנועה
כאשר הבוגרים עולים ארץ. בשני התנועות, גם בארגנטינה וגם בברזיל לא היה זה המצב.

באותו הזמן שאה בברזיל שליח בכיר, נציג של הנהגה היישוב בארץ, יוסף קרלנבוים, -אלמוגי-,
והחלטתי להיוועץ בו. הסברתי בפשטות את עמדתי על חוסר מוכנות של התנועה להתפרק מן המുט

בוגרים הקיימים בה, והעמדתי בפנוי את הדילמה. הוא ענה בטעון לكونי שיחשוב על הנושא, ואולי ידבר עם הארץ. קיבלתי טלפון תוך כמה ימים, באתי אליו, והוא אמר, "דיברתי עם הארץ, גורל הבחורים שmagicians לקיבוצים, הוא לעבוד במקום אנשי הפלמ"ח שmagicians למלחמה, והמניגים מן היישוב כאן, הסבירו לי מי אתה, ודעתם היא, שם מוצאים אותך עכשו, התנועה תתפרק." שאלתי את דעתו שלו, והוא ענה ישר ובלתי התחמקות; "אם אני צריך להחליט, אז אתה נשאר, אבל חду לך שהזמן דוחק".

הדברים בארץ קרו כפי שאמר, אנשי ארגנטינה נשארו בגבת, ואנשי השומר הצעיר בנגבה, איש מהם לא גויס.

כל הרקע הרעיון להקמת תנועה מחודשת, היה במוחי: להתמודד עם ההתקולות; להנץ ליהדות; לאמץ את הציונות; להנץ לעליה ולהתיישבות; על הקיבוץ ישבעו יחד עם ישראל שטינבאוום ז"ל, ובמשך שבועות עבדנו ותרגמנו מספרדים מאמר עמוק על מקורות התנועה הקיבוצית ויעדיה; ואני חשבתי שללא ספק הוא רעיון ראוי לגיטם בוגרי התנועה, ולהקל על קליטתם בארץ. הכוון השני של התנועה החליט על ה"הכשרה", שהתקיימה כולה עוד נראתה רלוונטית לצורכי התנועה.

בתפיסתי התגבשה המחשבה שהאידיאולוגיה, משמשת לאדם ולאיש ציבור כמצפן המכון את דרכו, ולא "כשולחן ארוך", או *Vade Mecum* המורה ומכוון כל צעדי היו. האידיאולוגיה, לא מלמדת על העתיד, על התפרצויות של מלחמות או משבטים כלכליים, והתרחשויות שונות בחיים, שם במהות מכלול של חוסר ודאות, שנitin להעיר וללא יותר. האידיאולוגיה, היא המצפן המלמד את הכוון, והבחנה בין איש ציבור לאופורטוניסט, או דמגוג, הוא אם הוא משתמש במצפן ואם לא.

ידעתי בפנימיותי שמעבר למושגים הבסיסיים של תפיסת עולם כללית, רק ההתגרות, הבהיר הנפשית, ההשכלה, ותוכנות מולדות,אפשרים לאדם להעיר את המכלול. אולי להעיר נcona את שאלות הדור.

אחרי המשבר בעקבות השואה, אסור לאדם לשחק את מכון הגורל. אין מהקה ביער את בטחון העם היהודי בגורלו הגלותי ושמה את כל מעינה על הניסיון של הריבונות הממלכתית. בתפיסה הרלטיבי סטיית הזאת, התרכזתי לנסה באופן תמציתי את הצעד המרכזי בשני אופיה של התנועה, אותה אני מдумין, ובצדדים המיידים שיש לנוקוט.

כאן המקום לציין באופן חד ממשעי, שלתנועה היו כבר סניפים בכל הארץ, ובראשם עמדו קבוצות של חברי בעלי יכולת ושעור קומה רואים. לא באתי להמציא את הגלגל, אלא לנוקוט בצדדים שיתאימו אותה למציאות בה אנחנו חיים ובאופןו של הנוצר שאותו עליינו לגיים.

הדבר הראשון והעיקרי הוא להקים שכבה בוגרת, אבל צעירים מأتנו, ובו להשקיע את המאמץ העיקרי.

רווכו נמצא בתחום בלהי מודע של התבולות, ורק חלק קטן ממנו לומד בבחני ספר היהודי, ולא רבים נמצאים בסביבה יהודית מחנכת, בבית ובסביבה. אנחנו ניאלץ להגיע אליהם על בסיס של הרעיון של לאומיות יהודית, משום שהוא שהם מרגישים בבית הוא למעשה פולקלור ים, ורק בתים הדתיים מקיימים את המנהגים היהודים המקודשים לאורך הדורות.

במצב זהה, אנו חייבים להתמודד עם בעיות אינטלקטואליות בעירון, רק נוער משכיל לומדי אוניברסיטאות או מועמדים לכך, מסוגלים לקלוט את משברי הדור ולהנוך דור המשך.

ראיתי כगון אלה ביום שהתמודדתי עם אנשי "השומר הצער" בריו, וכolumbia שראיתי בשפה בפולמוס שניהלתי ב"היד פארק", עם אנשי "ה"סדו" a casa do povo".

הייתה בעיה פורמללית, הטרחתי מן התנועה או הרחיקו אותה מן התנועה, אבל החלטתי שאין טעם להשקיע בהזה.

התרכזתי בעיקר המאמץ, לגייס את השכבה הבוגרת, בכל אמצעים, בכל הדריכים. בפגישות אישיות, בפגישות בתים, בcentro hebreu, בשכונות של ריכוזים יהודים.

האויריה הייתה נוחה, הכרתי נערים, גם היתי מעט מוכר. קבוצה "ברל צנלסון", הוא מודל של הפעולה, אבל הרשימה גדלה וצמחה.

התפקיד המגביל בכל סניפי התנועה, שנעשה בכוחות מקומיים או בשילוחיות מתוך התנועה, הצמיחה המנהיגות העתידה של התנועה.

והדברים שנכתבם באלה הימים ממש, בידי החברים עצמם, או בידי חבריהם, או יכתבו אחרי שה"ארכיוון של התנועה" ישוקם וינוסח, על ידינו או על ידי מסטרנטים או דוקטורנטים, שיחפרו וימצאו אוצרות של מחשבה ורגש.

השענו בפרק זמן מרוץ, את לבנו את כישרונו, וגיבשו לקרה היכнос השלישי של התנועה שהתקיים ב"הכשרה", את ריכוז הסכמטי, של מבנה התנועה, ויסודות פועלתה. תרמו כפרק קטן אבל רלוונטי של ההיסטוריה, אותה כתבנו, במעשהינו וייצרתנו.

"LAPA"

עכשו עלי להבהיר את עיקרי הרעיונות שהיו בסיס הדין ב" Lapa ". הפרדוקס המהותי לבסס את התנועה על סטודנטים אוניברסיטאיים, הייתה בעובדה שאליה עם עלייתם לכיתות הגבוחות משעבדים את זמנם וכוחותיהם ללימודיהם ולקרירה העתידה, ולא נשאר להם זמן אמיתי וגם נפשי פניו לתנועה.

בעתיד בארץ אלמד בספרות של התנועות הקלאסיות של אירופה, הדומות לאלה שלנו, כמו ה"שומר הצעיר" של רוסיה הסובייטית, שהקימו את אפיקים, או "נצח", המקבילה שלה בארץות הבלתיות, כבר עמדו אז בפני אותה הדילמה. אם אתה מבסס את התנועה על נוער של ה"אינטלאגנץיה", אתה בונה אותה על קרקע משובחת אבל פרובලמטית בכחות הגבוחות.

בשיחה על אריה אתרוג ז"ל, בשיחה בה הוא העלה לראשונה את הקמת ה"הכשרה" עכשו אמרתי לו שבבחינת התנועה עוד מוקדם והוא ענה לי שלותיקום מייסדי התנועה זה מתחיל להיות מאוחר, הם לא רואים מקום להמשיך לפעול בתנועה, חלוקם כבר נשואים ויש חשש שם לא יעלן בזמן הם עלולים לדחות את העליה ולהיכשל בדרך.

הבנתי את הדילמה והחלטתי להסתכן ולנסות לגייס לתנועה העתידה את הבישרוניים, ולתת לגורל את חלקו בהחלטות העתיד, והנה העtid כן.

הפולקלור שהתפתח על האירופ, אינני רוצה לקלקל, אבל נכנסתי בו בדוחילו וריחמו, ממש בחרדת עמוקה, הבנתי את הדילמה שאני מעמיד בפני חברים ולא שיחקתי שום משחק רטורי, הסברתי את אשר עיני ראו, בלי עזיבת הלמודים של השכבה המנהיגת, ופעילותם האינטגראלית בתנועה היא לא תחזיק מעמד, או שתפרק או תתנוון. הכרתי אחד-אחד וראיתי בחבורה הזאת הפטנציאלי שהם יוכחו בעתיד, הם היו מן המובהרים והמוסכרים שהצלחנו לגיים בזמןנו, ואיתם התנועה תקום או טיפול.

לא העלייתי על דעתך שבuden המודרני אפשר לוותר על לימודים הקדמים, עובדה שככל החברים המוסכרים שרצו ללמידה, למדו, ויש מהם מספר דוקטורים ופרופסורים שאפשר להתברך בהם. את אלה שהוחלט שימושם ללמידה היו סימן מובהק שאין צורך להוכיח ש"cols" חיבים את הקורבן.

ההחלטה הזאת לא הייתה טכנית, היא הייתה מהותית, היא הכלילה בתוכה המושג המורכב של מנהיגות, איתו התלבטה זמן רב.

המושג המתבקש שווין, "cols שווים", מסתיר המורכבות של כוחות נפש, אופי, רצון, אמביツיה, אומץ לב במובן הרוחני, כאריזמה, ומרכיבים של האישיות כאשר מתגלים במינונים נכוניים, כאשר האווירה החברתית יוצרת לגיטימות, הגוף החברתי נהנה מפירות מבורכים.

לא תמיד אפשר לגנות, חניך שיש בו חלק של תוכנות כאלה, ורק אוירה מעודדת מאפשרת גילוי. לא הקדשנו את המהלך, לא עשינו קאנוניזציה ממנו, וכאשר השתנו התנאים, ההחלטה שונתה, ללא שבירת כלים.

היא תרמה לתנועה שנים רבות מבורכות, ולכל אלה מן החברים שפרשו מן הלימודים, האוניברסיטאות נפתחו בפניהם, בארץ או בחו"ל.

היא הייתה הכרעה קולקטיבית בגודלה, ולהדליק את הגפרור, גرم לי גם סבל וגם תחושת שליחות.

התהנתני, הלכתי להכשרה, עלייתי והגשתי ושנים רבות הפרידו בין היצירה הבראשיתית, לבין הכתיבה עליה.

הערות היסטוריות על אלמנטים של האידיאולוגיה.

הציונות התברכה במימושה המבורך, עלו שעירית הפליטה, כל יהודים מן ארצות המזרח, נשארו שרידים בתימן ופרס, עלו יהודי ברה"מ, כולם בכורה המציאות, ומן העולם החופשי באו במסורת, תנועות החלוציות הביאו, מכל העולם אבל לא מספרים מרשים.

התנועה הציונית נכנעה לקשר היישור בין יהודים מכל העולם למדינת ישראל, אבל הצלחתה אין לה אח ורעה בין כל התנועות הלאומיות בעולם המודרני.

אנחנו, שעקבנו בהתלבטויות-נו, את המאבק של ישראל לקיומה, גם ליוינו את צמיחתה ואת השינויים העמוקים שהוא תרמה לאופיה ומהותה. (בז' א' כט' א' 8.1.1948)

פתחנו בהתלבטויות-נו, בבעיה הלאומית,ऋגומה לציונות קיבלה ציבור היסטורי. סיכון ועתידה של הפעולה הציונית, שלא קשורה ישירות, ותלויה במסד היהודי, תלואה בגורםים היצוניים, שקשה לגבור עליהם, אבל הם הבסיס ליצירה של קוני-קטורות ההיסטוריות: האנטיישמיות וההתבוללות.

שני כוחות, ההתבוללות והאנטיישמיות, ליוו את הגשמה הציונית אבל, הקמתה של המדינה, לא הרפו את צמיחתן.

צמיחת המדינה יקרה סוג שונה של אנטיישמיות, המוסלמית, והווריאנט המודרני של האנטיישמיות של השמאלי הרדיkalי. שנייהם מצאו את עצמן באירופה, והביתוי העכשווי, הוא שיתוף פעולה אנטי ישראלי, בו משתתפים כל מרכבי האוכלוסייה, מן האקדמיה, עד נוער במצוקה בשכונות העניות של מהגרים בחלקים רחבים באירופה.

הוא מופיע בכל חלקי העולם, וקשה להזות את הגלים הרב גוננים של התופעות. על התופעה אפשר לקרוא, מן הזמן של האימפריה הרומית, אבל גברה עם הופעתם של הדתו שצמחו משורשיה, הנוצרות והאסלאם.

לא כולל קהילה יהודית בעולם, יש בה כוחות להתמודד עמה, וכוחה של ישראל לתמוך במצבים קריטיים, הואמעט של הדיפלומטיה, ומעט יותר של כוחותיה הלא-גלויה. (בז' א' כט' א' 8.1.1948)

פרדוקסאלית צריך לומר שהקמתה של המדינה לא הקטינה את תפעתה, אולי הגבירה אותה.

אין להבין, את המחשבה שאנטיישמיות, מאפשרת יתಹות מצבים, קוניקטוראלים, בקהילות מסוימות כמחשבה מאקייאולית, הרי מצבים אלה היו, ואנחנו ניצלנו אותם כדי להעביר קהילות שלמות לארץ.

בליל יצור תנאים של תודעה, אין פתרונות כלל, ואין תודעה ציונית عمוקה, ללא מאמץ משותף עם קהילות בעולם, נגד ההתבוללות.

התבוללות, שהופעתה בנוורנו בברזיל, הווה חלק מן השיח הרעוני, קיבלת מעדים של איום על גודלות של הקהילות היהודיות בעולם המודרני. היא מופיעה בצורתה הקלאסית, של נשואי תרבות, ובצורה חדשה של אי הودעה ביהדותו בספר המרשם האוכלוסייה הממלכתי. שתי הצורות גם יחד, מסמלים את יהדות ארה"ב, המרשם התושבים האמריקאי, מלמד על הקטנה של הקהילה במספרים מדאיגים.

התופעה משותפת לכל העולם היהודי, גם בעולם האנגלוסקסוי, וגם הדרום האמריקאי. הכלים להתמודדות עם התופעה שמאפיינת את העולם החופשי, הוא לחיש כלים קלסיים, בית ספר היהודי, בית הכנסת, סביבה יהודית, ולכל אלה דרישים לא רק אמצעים חומריים אלא מנהיגות בעלת מוטיבציה פנימית חזקה מאד, משום שגם נגעים בגישה של האדם הליברלי, ובנהמeka של, ניתן לילדיים חירות לבחור את דרכם.

אבל מה לעשות, גם האווירה החופשית של הסביבה הליברלית אינה נייטרלית, אלא רוויה בערכים נזרים.

היהודים אינה תכמה אנתרופולוגית, אם לא קיימים אלמנטים אקטיביים שלא אין היא יכולה להתקיים. הוויוכוה בין אליטות ישראלית, על אופי הנחות כביכול של היהדות בתפוצות, הוא גם סרק וגם מזיך. מדינת ישראל עוסקת במאבק קיומה, ומנהיגיה חסרים פנאי נפשי, או הבנה להتمודד יחד עם יהדות התפוצות בסכנות שיפגעו בעם היהודי כולו, וישראל ממשבר כזה תפגע גם היא.

זאת היא טרגדיה במהותה, שבו זמן אין שיתוף פעולה אמיתי בין שני החלקים העיקריים של היהדות המודרנית, להלחם ברגע שהוא קיומי.

גם בתחום הרעיוני הפליטי היו בישראל שינויים מהותיים, מאוז חיסולה של "חברת העובדים", משברים עמוקים בתנועה הקיבוצית, וצמיחתם של צורות קפיטליסטיות מובהקות בחברה הישראלית. מחברת סוציאלית, לפי שראינו אותה, עד הפיכתה למדינה של כלכלת שוק, מדינה מפותחת עם כלכלת מודרנית, עם מרכיבים אנטי-חברתיים בעיליל.

לא הייתה לנו בגרות אינטלקטואלית לראות את ההשפעות של המציאות הקונקרטית, והיחסיות של ערכיהם, שהשכנו אותם למוצקים.

הגלובלייזציה, שהיא למעשה וריאנט מודרני למושגים של קפיטליזם הביןלאומי, והמשבר שפוך היום כמעט כל הכלכלות בעולם, מעורר סימני שאלה על יציאה מן המשבר. ככלו היו גם "במדינות הרוחה", וגם במשטרים של הקומוניזם וההתמוטטות של ברה"ם. אין נראה אמיתות אבסולוטית, וכורח להפש פתרונות שלא יפגעו בעיקר בחילש.

יש עוד הרבה על מה לדבר, אבל צריך להשאיר את זה גם לחברים אחרים.